

การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
ของ
อนุพนธ์ คำปัน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
กุมภาพันธ์ 2549

การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ
ของ
อนุพนธ์ คำปิ่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
กุมภาพันธ์ 2549

A STUDY OF SOCIAL CULTURE BEHAVIOR OF
SRINAKHARINVIROT UNIVERSITY STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
ANUPON KAMPAN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University
February 2006

Anupon Kampan. (2006). *A Study Of Social Culture Behavior Of Srinakharinwirot University Students*. Master Thesis, M.Ed. (Higher Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Jaruan Skulkhu, Dr. Annop Pothisook.

This study is aimed at studying and comparing the social culture behavior of Srinakharinwirot University Students according to their gender, major field of study, educational level, family economic status, family rearing pattern, and favorite mass media. A sample of 362 students enrolled in academic year 2001 was used in the study. The research instrument was a Likert-type, five-point rating scale questionnaire. The statistical methods used in analyzing the data included; percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance, and Scheffé' method.

The findings were as follows :

1. Srinakharinwirot students had social culture behavior in overall at moderate level. When considered in each aspect, the results showed that the responsibility aspect was at a high level, while the other aspect; compliance, consideration, and orderliness, were at moderate levels.
2. There were no significant differences between male and female students on overall and each aspect of social culture behavior.
3. There were no significant differences among students from different major fields of study.
4. There were significant differences on overall score among students from different academic level, however, there were significant differences found on the aspects of responsibility, and compliance.
5. Students from different family economic status did not differ on social culture behavior.
6. Students who received different family rearing patterns differed significantly on overall and also on the aspect of responsibility, compliance, and orderliness.
7. Students with different favorite mass media did not differ on social culture behavior.

การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
ของ
อนุพนธ์ คำปัน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
กุมภาพันธ์ 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ของ
นายอนุพนธ์ คำปัน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)
วันที่ เดือน มกราคม พ.ศ. 2549

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร. ดร. จารุวรรณ สกุลคุ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อรรถนพ โพธิสุข)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัจฉรา วัฒนางรงค์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร. จารุวรรณ สกุลคู่ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร. อรรณพ โพธิสุข กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัจฉรา วัฒนานรงค์ และอาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ซึ่งท่านทั้งหลายได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะตลอดจนตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ สนั่น มีชั้นหมาก อาจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์ อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ แห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทที่ให้โอกาสทางการศึกษาที่มีค่าอย่างยิ่งและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ จนทำให้ผู้วิจัยได้รู้จักตนเอง รู้จักโลก รู้จักชีวิต สมเป็นศิษย์แห่งการอุดมศึกษา และมีคุณค่าเหมาะสมแก่การเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่เป็นศรีสง่าแห่งมหานคร ศรีนครินทรวิโรฒ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์อัศรพล ศรีหาคำ แห่งโรงเรียนเปรมฤดีศึกษาที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ขอขอบคุณ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณ นิสิตรุ่นพี่ เพื่อนๆ สาขาวิชาการอุดมศึกษาและ นิสิตรุ่นน้อง คณะวิทยาศาสตร์ ที่คอยให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจเป็นอย่างดี

การศึกษาคือความเจริญงอกงาม ดังนั้น การศึกษาที่แท้จริงมิได้ถูกจำกัดให้อยู่แต่ในเพียงแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือ หยุด ณ ที่ใดที่หนึ่ง หากแต่การศึกษาที่แท้จริงนั้นเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ คุณค่าต่างๆ ให้กับตนเองและคืนสู่สังคมเมื่อมีโอกาส ขอระลึกถึง คุณตา-คุณยาย ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ น้องสาว คุณน้า วงศาณญาณูดีทุกท่าน รวมทั้งกัลยาณมิตรแห่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอนแก่น เกษตรศาสตร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งบุคคลทั้งหลายได้คอยเป็นกำลังใจที่ดีให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

อย่างไรก็ดี แม้ผู้วิจัยจะตั้งใจที่จะเขียนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์เพียงใดก็ตาม ข้อบกพร่องต่างๆ ย่อมต้องเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ซึ่งผู้วิจัยขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

อนพนธ์ คำปัน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม.....	12
สถาบันต่างๆของสังคมประกิต.....	29
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม.....	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	76
วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
สรุปผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผล.....	82
ข้อเสนอแนะ.....	87
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	88
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก	
ก. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	100
ข. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย.....	111
ค. คุณภาพของเครื่องมือการวิจัย.....	115
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	117

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรต.....	46
2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน โดยมีความถูกต้อง สมบูรณ์ครบถ้วน.....	47
3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามของนิสิตจำแนกตาม เพศ ชั้นปี สาขาวิชา สภาพทางเศรษฐกิจ ของครอบครัว รูปแบบของสื่อที่ได้รับ และวิธีการอบรมเลี้ยงดู.....	52
4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรม ทางสังคมในแต่ละด้าน และโดยรวมของนิสิตในกลุ่มรวม.....	54
5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรม ทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามเพศ.....	55
6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรม ทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามสาขาวิชา.....	56
7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรม ทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามชั้นปี.....	58
8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว.....	60
9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรม ทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู.....	62
10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรม ทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามรูปแบบของสื่อที่ได้รับ.....	64
11 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนิสิตชายกับนิสิตหญิง.....	65
12 การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน จำแนกตามสาขาวิชา.....	66

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี.....	67
14 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้าน ความรับผิดชอบ จำแนกตามชั้นปี.....	68
15 การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว.....	69
16 การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู	70
17 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู.....	71
18 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้าน ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ จำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู.....	72
19 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้าน ความมีระเบียบวินัย จำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู.....	73
20 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้าน ความรับผิดชอบ จำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู.....	74
21 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละด้านและ โดยรวมทุกด้าน ระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์.....	75

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมไทยยุคโบราณมาเป็นสังคมไทยยุคทันสมัย เนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าในทุกๆด้านโดยเฉพาะในด้านของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงก็เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นโดยมุ่งส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศซึ่งจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาแล้ว 8 ฉบับ จากผลการดำเนินงาน พบว่า มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและก่อให้เกิดปัญหาความไม่สมดุลในสังคม รวมทั้งปัญหาสภาพแวดล้อมและการเสื่อมโทรมของทรัพยากร ปัจจุบันจึงมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และแนวทางแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมและเศรษฐกิจโดยได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ประเทศสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545 : ก) และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน เพื่อขจัดปัญหาสภาพสังคมไทยที่มีความฟุ้งเฟ้อ รวมทั้งวิกฤตปัญหาด้านวัฒนธรรมที่ตกอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์อยู่ในขณะนี้

อานันท์ ปันยารชุน (2542 : 54 - 58) กล่าวว่า ประเทศไทยมีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจและการเมืองโลกอย่างเต็มตัว จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาต่อการดำเนินชีวิตของคนไทย รัฐบาลได้เร่งรัดให้สังคมไทยปรับเปลี่ยนให้มีวิถีชีวิตที่ทันสมัยตามอย่างสังคมตะวันตก จนก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงและรวดเร็ว เช่น สถาบันทางสังคมที่ผู้อาวุโสกลายเป็นคนเซย ไม่ทันสมัย ครอบครัวและเครือญาติได้รับผลกระทบจนไม่มีหลักประกันที่มั่นคงจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ บุคคลกลุ่มสำคัญที่มีบทบาทในสังคมมากขึ้น ได้แก่ กลุ่มคนชั้นกลาง ซึ่งเป็นผลผลิตมาจากความทันสมัย มีความต้องการและความสามารถในการสะสมความมั่งคั่งสูง รวมทั้งได้มีการพัฒนาวัฒนธรรมในกลุ่มของตน เช่น การให้คุณค่าความเป็นส่วนตัว การมีชีวิตอิสระจากชุมชน เครือญาติ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอีกแบบหนึ่งที่ต่างไปจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศ คนชั้นกลางได้ปรับลักษณะสังคมแบบนี้ให้ได้รับการยอมรับมากขึ้นและได้แพร่ขยายออกไปยังคนกลุ่มอื่น การพัฒนาที่ผ่านมานั้นได้สร้างความทันสมัยและมีชีวิตที่สะดวกสบาย อิสระเสรีขึ้นแต่ก็ได้สร้างความเหลื่อมล้ำทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมขึ้นในสังคมไทย ดังนั้นปัญหาต่างๆเหล่านี้จะต้องได้รับการเอาใจใส่และแก้ไขในอนาคต

สภาพของสังคมในปัจจุบันได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงด้าน เศรษฐกิจและเทคโนโลยี มีการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการมากขึ้นมีการลอก เลียนวัฒนธรรมต่างชาติมากขึ้น ส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจฟุ้งเฟ้อ ประชากรมีรายรับรายจ่ายมาก ขึ้น แต่มีสภาพความสัมพันธ์ทางสังคมและจิตใจต่ำลง สอดคล้องกับ วราคม ที่สุกะ (2544 : 99) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อวัฒนธรรม เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีลักษณะตามอิทธิพลต่างๆที่ส่งผลกระทบ ประเทศไทยก็ เช่นเดียวกัน เมื่อมีการเปิดรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้จนกระทั่งเกิดการผสมผสาน กลายเป็นวัฒนธรรมของตนเอง จึงก่อให้เกิดปัญหาต่างๆขึ้นในสังคม มูลเหตุสำคัญของ ปัญหาก็คือ การเกิดของสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร (Information Technology) หรือสังคมยุค โลกาภิวัตน์ที่มีการหลั่งไหลของข้อมูลข่าวสารไปทั่วโลกทำให้เกิดการเคลื่อนของวัฒนธรรม จากแหล่งหนึ่ง ไปสู่อีกแหล่งหนึ่งอย่างมากมายและรวดเร็ว เป็นผลให้เกิดการผสมผสานระหว่าง วัฒนธรรมเดิมและวัฒนธรรมใหม่ที่รับเข้ามา การยอมรับวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของแต่ละ วัฒนธรรมนั้นจะไม่มี การหักล้างซึ่งกันและกันแต่จะมีรูปแบบปรับเปลี่ยนเข้าผสมผสานกัน ดังนั้น จึงเป็นการยากยิ่งที่จะสามารถรักษารูปแบบและเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมเดิมเอาไว้ให้คง อยู่ต่อไป (ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์. 2545 : 3) และสอดคล้องกับที่ สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2544 : 1) ที่กล่าวว่า การเร่ง พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจก่อให้เกิดความจำเป็นที่ต้องขยายตัวทางการค้ากับประเทศต่างๆอยู่ ตลอดเวลาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ต้องพึ่งพาการขยายตัวทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เกิดการ หลั่งไหลของความคิด ค่านิยม ความเชื่อต่างๆ ที่มีความสับสนและขัดแย้งกัน ซึ่งเกิดจากการ ติดตอสื่อสารอย่างไร้พรมแดนจนกลายมาเป็นปัญหาการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม การ พัฒนาการทางด้านสังคมการเดินทางที่สะดวกและรวดเร็ว ก่อให้เกิดสัดส่วนของประชากร เข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้บุคคลและสังคมปรับตัวตามไม่ทัน เกิดความไม่ สมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุและจิตใจ การแข่งขันที่ขาดการประนีประนอม การขาด การเกื้อกูลกัน ทำให้เกิดปัญหาต่อวัฒนธรรมไทยเมื่อได้รับผลกระทบมาจากวัตถุนิยม วัฒนธรรมการบริโภค ประชาชนจึงขาดคุณธรรมและจริยธรรม กลายเป็นปัญหาสังคมที่น่า เป็นห่วง ซึ่งปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นมีสาเหตุที่สรุปได้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม แห่งชาติ. 2544 : 1 - 7)

การพัฒนาของประเทศในระยะที่ผ่านมา ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่าง ต่อเนื่องเมื่อมีการติดตอสื่อสารและการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถี การดำเนินชีวิต เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจและมีการ พัฒนาที่ขัดแย้งกับรากฐานทางวัฒนธรรมดั้งเดิม จนทำให้ระเบียบวินัยและคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของคนในชาติถูกละเลย ภูมิปัญญาไทยและลักษณะความเป็นไทยถูกกระแสวัฒนธรรม สมัยใหม่ครอบงำจนวัฒนธรรมไทยถูกลดบทบาทและถูกละเลยไป การพัฒนาที่ขาดความ

สมดุลในระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างปัญหาทั้งระบบให้กับสังคมไทย ซึ่งถูกกระทบอย่างรุนแรงจากกระแสวัตถุนิยม วัฒนธรรมการบริโภค กระทั่งกระทบกระทั่งถึงคุณธรรม จริยธรรมของประชาชนในชาติ จนเป็นปัญหาทางจิตวิทยา สังคมอย่างน่าเป็นห่วงยิ่ง เช่น ปัญหาครอบครัวแตกแยก ชุมชนล่มสลาย เนื่องจากตกอยู่ภายใต้การครอบงำของวัฒนธรรมบริโภคนิยม ชุมชนตกอยู่ในสภาพขาดรากฐานทางวัฒนธรรม และการพัฒนาตนเอง

เมื่อมีการนำวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตและการดำรงชีวิตมากขึ้น สังคมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสับสนในเรื่องของมโนทัศน์และค่านิยม มีความขัดแย้งระหว่างบทบาทหน้าที่ของบุคคลและสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม ส่งผลกระทบต่อระบบโครงสร้าง และแบบประเพณีดั้งเดิมของสังคมไทยให้เปลี่ยนแปลงไปด้วย ทางด้านจิตใจคนไทยนั้น เกิดการถอยห่างออกจากศรัทธา ความเชื่อในศาสนา หลักธรรมซึ่งเคยใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดภาวะความเสื่อมทรามทางศีลธรรมและจริยธรรมอย่างน่าวิตก ซึ่งนอกจากประเทศไทยจะได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวแล้ว ประเทศต่างๆทั่วโลก ยังได้ตระหนักถึงทิศทางและแนวทางการพัฒนาตามแบบอย่างของตะวันตกว่าได้ก่อให้เกิดวิกฤตอย่างใหญ่หลวงให้กับโลกโดยรวม และเริ่มหันมายอมรับว่าวัฒนธรรมของตะวันออกนั้นมีภูมิปัญญา ค่านิยมและแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ลึกซึ้งและมีคุณค่าต่อการปรับเปลี่ยนทิศทางและแนวทางในการพัฒนาให้เป็นไปในทางที่ก่อประโยชน์สุขอย่างแท้จริงและยั่งยืน นอกจากนี้ การผลิตและพัฒนาบุคลากรทางศิลปวัฒนธรรม ยังเป็นปัญหาวิกฤตของชาติเพิ่มมากขึ้น ปัญหาในเรื่องการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางศิลปวัฒนธรรมในสาขาวิชาที่ขาดแคลนยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย ซึ่งอาจจะเกิดจากสาเหตุปัจจัยหลายประการ เช่น มาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ไม่ได้รับการตอบสนองจากผู้ที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควรและยังไม่มีเม็ดเงินนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง หรือนำไปปฏิบัติค่อนข้างน้อยและอยู่ในวงจำกัดมาก ในขณะที่ตัวผู้ทรงภูมิปัญญาไทย ยังไม่ได้รับการยกย่องจากสังคม

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นและตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมต่อประชาชนในชาติและจำเป็นจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข จึงได้กำหนดนโยบาย โดยทำการปลูกฝังและวางแนวทางการเรียนรู้วัฒนธรรมอันดีงามของไทยไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 30 – 34) มาตราที่ 31 – 34 ได้กำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง โดยให้กระทรวงมหาดไทยเป็นคณะบุคคลในรูปสภา หรือในรูปคณะกรรมการจำนวนสี่องค์กร ได้แก่ สภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาและคณะกรรมการการศาสนาและวัฒนธรรมให้มีอำนาจหน้าที่ดูแล การศึกษา รวมทั้งมีหน้าที่กำกับดูแล กำหนดนโยบายในเรื่อง ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

ติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน สนับสนุนทรัพยากรและพิจารณากลับกรองกฎหมายที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

จากนโยบายและแผนการปฏิบัติงานของภาครัฐ จะเห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหาทางวัฒนธรรมนั้นมุ่งเน้นไปในทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประชาชน สถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงสุดของประเทศที่มีภารกิจหลักตามหลักสากล 4 ประการ ได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการถ่ายทอดวัฒนธรรม ต้องทำหน้าที่ผลิตกำลังเพื่อรับใช้ประเทศ รวมทั้งเป็นแหล่งวิทยาการความรู้และมีภารกิจที่ต้องสืบทอดศิลปวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่ในสังคม (ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์. 2545 : 6) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นิสิตในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 17-22 ปี จะเป็นช่วงวัยที่สำคัญของชีวิต เป็นวัยแห่งการปรับตัว วัยรุ่นส่วนมากจะประสบปัญหาด้านสังคม อารมณ์ ร่างกาย ในด้านอารมณ์นั้นวัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย โดยไม่สมเหตุผลและคาดการณ์ไม่ได้ (สุภาณี เจียมศักดิ์. 2543 : 2) วัยรุ่นเผชิญกับการปรับปรุงต่อปัญหาต่าง ๆ ทำให้เกิดความหวั่นไหวและตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ยั่วเย้าอารมณ์ได้ง่าย เนื่องจากไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ เช่น วัยผู้ใหญ่เป็นเหตุก่อให้เกิดความเครียด วิตกกังวล ซึ่งส่งผลเสียต่อสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ (พิชยา ประสพบุญมีชัย. 2546 : 2)

สำหรับสถาบันการศึกษานั้น มีการกำหนดหลักสูตรการสอน อบรมศีลธรรม จริยธรรมและคุณธรรมไว้ในทุกระดับชั้น และในสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยได้มีการจัดการศึกษาในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป โดยเริ่มตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2500 ที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจในตนเองและธรรมชาติ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้ใฝ่รู้ มีความสามารถแก้ปัญหาได้ เป็นผู้มีคุณธรรม ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมและศิลปะของประเทศไทยและต่างชาติ สามารถนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ (วรรณพร จันทรทอง. 2540 : 2)

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษา นอกจากจะเป็นองค์กรที่ให้ความรู้ต่าง ๆ แล้ว ยังมีความสำคัญในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทศนคติและแนวความคิดของบุคคล โดยมหาวิทยาลัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในสาขาที่เรียน มีความคิด ความประพฤติที่ดีงาม รวมทั้งมีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยสามารถถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม ปลูกฝังเจตคติ ค่านิยมและสามารถเสริมสร้างความเจริญให้แก่ผู้เรียน การมีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการอย่างเดียว ก่อให้เกิดปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรม การจัดหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา จึงมุ่งเน้นให้มหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้คุณธรรมเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสังคม สามารถคิดวิเคราะห์ได้ สร้างสรรค์ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

นอกจากนโยบายของภาครัฐที่มีมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาทางวัฒนธรรมแล้ว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีชื่อเสียง และผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถออกมาสู่สังคม ก็มีนโยบายเพื่ออนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่และพัฒนา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม กำหนดเป็นนโยบาย ดังนี้ (กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี ฝ่ายแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2542 : 83) ให้มีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบงานพัฒนาด้านศิลปะและวัฒนธรรม เป็นศูนย์ข้อมูลและอำนวยความสะดวกเพื่อการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง ให้มีการจัดหลักสูตร ระดมทรัพยากร พัฒนาบุคลากร เพื่อเผยแพร่มรดกด้านศิลปะและวัฒนธรรมแก่นิสิต อาจารย์ ประชาชนทั่วไป และชาวต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงนโยบายด้านวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการปฏิบัติงานนั้นยังมีปัญหาและได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจนัก เพราะมีนิสิตบางส่วนยังไม่ได้ปฏิบัติตาม เช่น การขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย การขาดความสัมพันธ์อันดีกับอาจารย์ผู้สอนและรุ่นพี่ รวมทั้งมีปัญหาค่าใช้จ่ายที่มีการใช้เกินจำนวนเงินที่ได้รับมา (อดิศร พงษ์ศรี. 2546 : 6) ซึ่งสอดคล้องกับ กฤติกา ลีลาพต (2544 : 5) ที่กล่าวว่า นิสิตบางคนมักนิยมซื้อและใช้ของจากต่างประเทศที่มีราคาแพง เพราะจะทำให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นคนทันสมัย และพบว่า นิสิตบางคนมักแต่งกายผิดระเบียบและแต่งกายเลียนแบบต่างชาติมากขึ้น

เมื่อนิสิตมีการทำผิดระเบียบวินัยและขาดความรับผิดชอบต่อเพิ่มมากขึ้น นอกจากการขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายแล้ว ยังขาดความรับผิดชอบในการรักษาสาธารณสมบัติของมหาวิทยาลัยร่วมกัน การไม่คำนึงถึงมารยาทอันดีงามของไทย เป็นต้นว่า นิสิตที่ใช้บริการห้องสมุด มักมีการส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น รื้อค้นหนังสืออย่างไม่เป็นระเบียบ และไม่รักษาความสะอาดของมหาวิทยาลัย (สถิตาพร คำสด. 2546 : 7) ในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และด้านศิลปกรรมของไทยนั้น นิสิตส่วนมากยังให้ความสนใจค่อนข้างน้อย เพราะได้รับผลกระทบจากกระแสวัฒนธรรมตะวันตก มีการเลียนแบบและหลงใหลชื่นชอบอย่างขาดการเลือกสรร ทำให้สูญเสียแบบแผนค่านิยม และวิถีอันดีงามของสังคมไทยรวมทั้งสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นไทยอีกด้วย (ทัศนีย์ คำเสมอ. 2545 : 118 – 119)

เนื่องจากวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมต้องเรียนรู้และมีลักษณะถ่ายทอดกันได้ (คล็อคฮอร์น ; Kluckhohn. 1966 : 19 – 20) จึงอาจกล่าวได้ว่า มนุษย์ทุกกลุ่มย่อมมีวัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งได้รับมาจากบรรพบุรุษและถูกถ่ายทอดไปสู่ลูกหลานรุ่นหลังและดำรงไว้ซึ่งความเป็นปึกแผ่น เพราะวัฒนธรรมต้องถ่ายทอดทางสังคมด้วยการดูตัวอย่าง เลียนแบบ หรือแนะนำสั่งสอน ยกตัวอย่างเช่น จากสถาบันการศึกษาและโดยเฉพาะผู้ใกล้ชิด ซึ่งหมายถึง บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ บุตรธิดา ก็จะรับเอาแบบอย่างอย่างใกล้ชิด เพราะเป็นต้นกำเนิดของการรับรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ (สุชีพ ปุณณานุภาพ. 2540 : 22, 97) ดังนั้น ครอบครัวจะเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของบุคคล เพราะเป็นแหล่งเรียนรู้ครั้งแรกของมนุษย์ บุคคลที่ได้รับการเลี้ยงดูแตกต่างกันจะมีบุคลิกและอุปนิสัยแตกต่างกันและติดตัวไป

ตลอดชีวิต บิตามารดามีส่วนในการจัดสิ่งแวดล้อม กำหนดแบบแผนต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตแก่บุตรธิดา ตลอดจนมีการเอาใจใส่ ดูแลพัฒนาบุคลิกภาพทุก ๆ ด้าน ทำให้พฤติกรรม การแสดงออกของบุคคลมีความแตกต่างกันไป (ใจทิพย์ พวงทอง. 2540 : 1) ซึ่งสอดคล้อง กับความคิดของเฮอร์ล็อก (Hurlock. 1974 : 352) ที่ว่าครอบครัวมีอิทธิพลโดยตรงต่อ พัฒนาการด้านบุคลิกภาพโดยผ่านการอบรมเลี้ยงดูและการมีปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัว

สำหรับสื่อมวลชนนั้น ในสภาพสังคมปัจจุบันสื่อมวลชนได้เพิ่มบทบาทในเชิง ปริมาณและคุณภาพมากขึ้น (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ; และ พรพิไล เลิศวิชา. 2539 : 51 – 55) สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ได้เป็นแหล่งความรู้ ความบันเทิง พร้อมทั้งเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ให้ทันกับเหตุการณ์ของโลก สื่อมวลชนได้หันมามีบทบาทในทุก ๆ ด้านของสังคม โดยเฉพาะในมิติของวัฒนธรรม การได้มาซึ่งความรู้จะแตกต่างจากสมัยโบราณ ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ตรงของตนเอง แต่ในขณะนี้การได้มาซึ่งความรู้มาจากสื่อมวลชน เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังทำให้เกิดความเชื่อ ความคิดเห็นและพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ด้วย ทั้งนี้เนื่องจาก เมื่อสื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวสารออกไป ผู้รับก็จะแปลความหมาย ตามประสบการณ์ของตนเอง ถ้าสื่อมวลชนเสนอข่าวไม่ตรงกับความเป็นจริง บุคคลเหล่านั้นก็ อาจรับข้อมูลผิดพลาดและหลงเชื่อคล้อยตามได้ ดังนั้นสื่อมวลชนที่ดี ควรจะต้องมีหน้าที่เสนอ ข้อเท็จจริงต่อประชาชน รับผิดชอบต่อสังคมในฐานะที่เป็นสถาบันที่เผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็น นวัตกรรมใหม่ ๆ ตลอดจนให้ความบันเทิงแก่ประชาชนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริวรรณ วิเศษวรวัธ (2543 : 2) ที่กล่าวว่า สื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ได้ แพร่หลายมากขึ้น ย่อมมีการนำเสนอทั้งในทางสร้างสรรค์และทำลาย อาจทำให้เยาวชนมี คุณธรรมและจริยธรรมสูงขึ้นหรืออาจทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่เสื่อมลง สื่อมวลชนในฐานะในการเผยแพร่กระจายตัวอย่างสารอย่างกว้างขวางและรวดเร็วจึงควร ตระหนักและมีความรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ต่อการถ่ายทอดความคิด ค่านิยมทางวัฒนธรรม จริยธรรม คุณธรรม ที่ดีงามให้แก่เยาวชนมากยิ่งขึ้น

หน้าที่หลักที่สำคัญประการหนึ่งของสื่อมวลชน คือ การถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่อนุชน รุ่นหลังเพราะสื่อมวลชนสามารถสร้างค่านิยมและทัศนคติต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะในวัยรุ่นซึ่งกำลัง อยู่ในวัยที่สนใจสิ่งแปลกใหม่ ย่อมต้องการและทดลองปฏิบัติตามได้ง่าย (วิไลรัตน์ แสงวณิช. 2542 : 20) สื่อมวลชนจึงเป็นตัวกลางที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในสังคม ขณะนี้เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งธรรมดาแล้ววัฒนธรรมก็ย่อมเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย แต่ปัจจุบัน สื่อมวลชนได้มีบทบาทเชิงรุกมากขึ้นในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ต่อสังคม มีวิธีการนำเสนอที่ แปลกใหม่และน่าสนใจ ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบและเป็นเครื่องมือชักนำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมได้ง่ายมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงจะมี ในทางที่ดีและไม่ดี ถ้าสื่อมวลชนมีความรับผิดชอบต่อสังคม รูปแบบการนำเสนอความประพฤติ ที่เป็นตัวอย่างสิ่งที่ดี ก็จะเป็นตัวช่วยชี้นำให้บุคคลปฏิบัติตาม ในทางตรงกันข้าม ถ้าสื่อมวลชน

นำเสนอในสิ่งที่ไม่เหมาะสม ขาดความรับผิดชอบ ไม่ผ่านการพิจารณาและเลือกสรรแล้ว บุคคลก็จะประพฤติตามสิ่งที่ไม่ดีเหล่านั้น

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พบว่า สภาพแวดล้อมอันได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษาและสื่อมวลชนนั้น มีบทบาทเป็นอย่างมากในการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่บุคคลทุกชนชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เยาวชน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความประพฤติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่แสดงออกสู่สังคม ดังนั้นครอบครัว สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชนจึงควรมีการร่วมมือและพัฒนาเยาวชนของชาติ เพื่อที่จะให้บุคคลเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมทางวัฒนธรรมของนิสิตโดยมุ่งศึกษาว่า ครอบครัว สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชนอาจจะมีส่วนในการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่ นิสิต และอาจจะเป็นผลทำให้พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมที่นิสิตแสดงออกแตกต่างกัน โดยคำนึงถึง เพศ สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู การที่ผู้วิจัยเลือกศึกษานิสิตในระดับอุดมศึกษา ก็เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป ถ้านิสิตเหล่านี้เติบโตเป็นประชากรที่ขาดคุณภาพ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมไม่เหมาะสม การพัฒนาประเทศย่อมประสบอุปสรรคและอาจล้มเหลวได้ พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม อันได้แก่ การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ มารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบนั้น เป็นพื้นฐานของบุคคลที่จะต้องปฏิบัติต่อตนเองและสังคม เยาวชนไทยจึงควรได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดีงาม เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมถูกต้อง มีเหตุผลที่ดี อยู่ในทิศทางที่จะนำความสำเร็จมาสู่ตนเองและประเทศชาติ ประกอบกับในปัจจุบันนี้ เรื่องวัฒนธรรม จริยธรรม และคุณธรรม เป็นเรื่องสำคัญที่กำลังได้รับความสนใจศึกษาค้นคว้ากันอย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีการกำหนดนโยบายลงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนปรากฏอยู่ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาทุกระดับอีกด้วย จึงเชื่อว่าผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ นักศึกษา บิดา มารดา ผู้ปกครอง นิสิตและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีมารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตาม เพศ สาขาวิชา ชั้นปี สถานภาพทางเศรษฐกิจครอบครัวของนิสิต วิธีการอบรมเลี้ยงดู และรูปแบบของสื่อที่ได้รับ

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตในด้านความเคารพเชื่อฟัง ผู้ใหญ่ ความมีมารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตาม เพศ สาขาวิชา ชั้นปี สถานภาพทางเศรษฐกิจครอบครัวของนิสิต วิธีการอบรมเลี้ยงดู และรูปแบบของสื่อที่ได้รับ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อาจใช้เพื่อเป็นแนวทางให้อาจารย์ ผู้ปกครอง และผู้มีหน้าที่ในการอบรม นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา รวมทั้งปลูกฝังส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมไทยแก่เยาวชนให้เป็นผู้มีวัฒนธรรมทางสังคมอันถูกต้องเหมาะสม เพื่อจะได้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศต่อไปในอนาคต และเอื้อประโยชน์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้สนใจที่ต้องการศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนิสิตชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคปกติ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 10,191 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

2.1.1 เพศ แบ่งเป็น

2.1.1.1 เพศชาย

2.1.1.2 เพศหญิง

2.1.2 สาขาวิชา แบ่งเป็น

2.1.2.1 สาขาวิชาสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะสังคมศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.1.2.2 สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์

2.1.2.3 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะพลศึกษา

คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์

คณะสหเวชศาสตร์

2.1.2.4 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่

คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์

- 2.1.3 ชั้นปี แบ่งเป็น
 - 2.1.3.1 ชั้นปีที่ 1
 - 2.1.3.2 ชั้นปีที่ 2
 - 2.1.3.3 ชั้นปีที่ 3
 - 2.1.3.4 ชั้นปีที่ 4
- 2.1.4 สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว แบ่งเป็น
 - 2.1.4.1 สูง
 - 2.1.4.2 ปานกลาง
 - 2.1.4.3 ต่ำ
- 2.1.5 วิธีการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.1.5.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
 - 2.1.5.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
 - 2.1.5.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- 2.1.6 รูปแบบของสื่อที่ได้รับ
 - 2.1.6.1 สื่อสิ่งพิมพ์
 - 2.1.6.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต ในด้านความเคารพ เชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีมารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และโดยรวมทุกด้าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม หมายถึง การกระทำที่แสดงออก หรือความประพฤติต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของนิสิต ที่ทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน โดยปฏิบัติต่อครอบครัว สถาบันการศึกษา สาธารณชน และประเทศชาติ สามารถวัดจากแบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1.1 พฤติกรรมความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ คือ การเคารพ นับถือ เชื่อฟังปฏิบัติตามและการสำรวมกิริยาจาต่อบิดา มารดา ครูอาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ พฤติกรรมด้านนี้วัดโดยการรายงานตนถึงการแสดงออกของนิสิต ทั้งทางด้านวาจาและการกระทำต่อบิดา มารดา ครูอาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ ในการเชื่อฟัง ปฏิบัติตาม ให้ความเคารพนับถือ

1.2 พฤติกรรมความมีมารยาทในการพูด คือ การพูดพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ประกอบด้วยกิริยานุ่มนวล เหมาะสมแก่บุคคลและโอกาส พฤติกรรมด้านนี้วัดโดยการ

รายงานตนถึงการแสดงออกของนิสิต ในการพูดคุย การสนทนา กิริยาท่าทางต่อบุคคล ต่างๆที่ประสบกับนิสิตได้อย่างเหมาะสมแก่บุคคลและโอกาส

1.3 พฤติกรรมการมีระเบียบวินัย คือ การประพฤติตนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับที่กำหนดขึ้นโดยชอบธรรม พฤติกรรมด้านนี้ วัดโดยการรายงานตนถึงการแสดงออกของนิสิตในขณะที่อยู่ในสถานศึกษา หรือสถานที่ ต่างๆที่มีกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ว่าประพฤติตนถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

1.4 พฤติกรรมความรับผิดชอบ คือ การปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเต็มความสามารถ และยอมรับผลแห่งการกระทำของตน พฤติกรรมด้านนี้วัดโดยการรายงานตนถึงการแสดงออกของนิสิตต่อหน้าที่และงานที่ได้รับ มอบหมายอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ

2. ครอบครัว หมายถึง พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ หรือบุคคลที่ได้อบรมเลี้ยงดูนิสิตมาเป็น เวลานานและเป็นบุคคลที่รับผิดชอบให้ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนของนิสิต

3. นิสิต ในการวิจัยนี้หมายถึง นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ใน ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ทั้งชายและหญิงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีการศึกษา 2547

4. สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ต่อเดือนของครอบครัว ทั้งหมดของผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูและสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนของนิสิต แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

4.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง หมายถึง ครอบครัวที่มีรายได้ เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท

4.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง หมายถึง ครอบครัวที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 13,000 บาท - 20,000 บาท

4.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ หมายถึง ครอบครัวที่มีรายได้ เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 13,000 บาท

5. สื่อมวลชน หมายถึง วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ ซึ่งให้ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ความบันเทิงแก่บุคคลทั่วไป

6. รูปแบบของสื่อที่ได้รับ หมายถึง ชนิดของสื่อที่นิสิตได้รับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด

6.1 สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร

6.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต

7. วิธีการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อบุตร ทั้งทางวาจาและการกระทำ ทำให้นิสิตได้รับรู้ทั้งความรู้สึกและการกระทำดังกล่าว แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

7.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวนิสิตมีความรู้สึกว่าเขาเองได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล รู้จักยอมรับความสามารถ ความคิดเห็นของนิสิต ให้เข้าร่วมมือตามโอกาสอันควร วิธีนี้วัดโดยการรายงานตนว่า บิดามารดาแสดงความรักต่อบุตร เอาใจใส่ สนใจ ยอมรับความสามารถ ความคิดเห็นของบุตร มีความใกล้ชิดกับบุตร ให้เข้าร่วมมือตามโอกาสอันควร

7.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวนิสิตมีความรู้สึกว่าเขาเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควรต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่บิดามารดากำหนดไว้ หรือถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนเองต้องการ วิธีนี้ วัดโดยการรายงานตนว่า บิดา มารดา ปฏิบัติต่อบุตรในลักษณะ การออกคำสั่งให้บุตรปฏิบัติตาม คอยดูว่าบุตรปฏิบัติตามหรือไม่ และตอบสนองโดยการลงโทษหากไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

7.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวนิสิตมีความรู้สึกว่าเขาเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ การสนับสนุน หรือคำแนะนำจากบิดามารดา มักถูกปล่อยให้อะไรตามใจชอบ บิดามารดาไม่ให้ความอบอุ่นเท่าที่ควร วิธีนี้ วัดโดยการรายงานตนว่า บิดา มารดา ไม่สนใจว่าสิ่งที่บุตรกระทำถูกหรือผิด ไม่ให้คำปรึกษาใดๆต่อบุตร

สมมุติฐานการวิจัย

1. นิสิตชายและหญิงมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน
2. นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน
3. นิสิตที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน
4. นิสิตที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน
5. นิสิตที่ได้รับข้อมูลจากสื่อแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน
6. นิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้เรียบเรียง และนำเสนอสาระสำคัญจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจัดลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม
2. สถาบันต่างๆของสังคมประกิต
3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม

แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมมีหลากหลาย แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะขอนำมาเสนอ 6 แนวความคิดที่มีความเกี่ยวข้อง คือ ความหมายของวัฒนธรรม ลักษณะของวัฒนธรรม ความสำคัญของวัฒนธรรม เนื้อหาของวัฒนธรรมและองค์ประกอบของวัฒนธรรม ขอบข่ายพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม และการถ่ายทอดวัฒนธรรม

ความหมายของวัฒนธรรม

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีการรวมกันอยู่เป็นกลุ่มเล็กๆ มีลักษณะคล้ายครอบครัวขนาดใหญ่ เมื่อคนกลุ่มเล็กอาศัยอยู่ด้วยกัน ก็สามารถเข้าใจกัน และประพฤติปฏิบัติต่อกันได้ โดยไม่มีความขัดแย้งเท่าใดนัก เมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้น มีคนหลายครอบครัวอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน การใช้วิถีชีวิตอาจแตกต่างกันบ้าง ความคิดเห็นอาจไม่สอดคล้องกัน และปัญหาเรื่องความขัดแย้งก็อาจจะตามมา ฉะนั้น เมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นก็จำเป็นต้องมีระบบและระเบียบมากขึ้น ต้องมีการตกลงกันว่าอะไรควรทำและไม่ควรทำ ข้อตกลงต่างๆ เกี่ยวกับวิถีชีวิตเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติ เกี่ยวกับความคิดความเชื่อ จึงเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ซึ่งอาจเรียกรวมๆว่า วัฒนธรรม

คำว่า “วัฒนธรรม” คือวิถีชีวิต ซึ่งสังคมมนุษย์ทำให้เจริญขึ้น เพื่อสนองความต้องการอันเป็นมูลฐานที่มีต่อการดำรงอยู่รอด ความถาวรแห่งเชื้อสาย และการจัดระเบียบแห่งการประสบเหตุการณ์ของสังคม วัฒนธรรม คือประมวลแห่งงานทางวัตถุ, แบบ, หรือกระสวนแห่งองค์การทางสังคม, แบบแผนความประพฤติที่ได้รับการอบรมมาแล้ว, ความรู้, ความเชื่อถือ และการดำเนินงานอื่นๆ ทั้งปวง ซึ่งได้มีการทำให้เจริญขึ้น ในสังคมของมนุษย์ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงได้แก่การจัดการ กับเหตุแวดล้อมของมนุษย์ (สุชีพ ปุญญานุภาพ. 2540 : 19-20)

ในพจนานุกรมเว็บสเตอร์(Webster's Ninth New Collegiate Dictionary :1989 : 314) ให้คำแปลคำว่า Culture ในส่วนที่ตรงกับคำว่าวัฒนธรรมไว้ 3 อย่างซึ่งสอดคล้องกับเว็บไซต์ www.dictionary.com (www.dictionary.com. 2004 : Online) คือ

1. การทำให้เกิดการพัฒนา สติปัญญา ศีลธรรม จริยธรรม ด้วยการศึกษา
2. การได้มาซึ่งคุณงามความดีและการเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งโดยการฝึกหัดทาง สติปัญญาและสุนทรียภาพ หรือ ความรู้ ความชำนาญและสุนทรียภาพทางศิลปะ, มานุษยวิทยา และกฎเกณฑ์ต่าง ๆด้านวิทยาศาสตร์ เช่น การรู้จักจำแนก ซึ่งเป็นผลมาจาก ทักษะและหน้าที่ที่ต้องกระทำ
3. รูปแบบที่เป็นผลรวมมาจากความรู้ของมนุษย์ ความเชื่อ และพฤติกรรมที่ขึ้นอยู่กับ ความสมารถที่จะเรียนรู้ของมนุษย์และสามารถถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพไปสู่ รุ่นลูกหลานได้

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542 : 1058) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ ส่วนคำว่า วัฒนธรรม ที่อ้างอิง จากพระราชบัญญัติวัฒนธรรม พุทธศักราช 2458 หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน ทางวิทยาการ หมายถึง พฤติกรรมและสิ่งที่คุณคนในหมู่ผลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและ กัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่ของพวกตน

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2524 (2524 :101) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรม เป็นชื่อรวมสำหรับแบบอย่างของพฤติกรรมทั้งหลายที่ได้มาทาง สังคมและที่ถ่ายทอดกันไปทางสังคมโดยอาศัยสัญลักษณ์ วัฒนธรรมจึงเป็นชื่อที่แสดงผล ทั้งหมดของกลุ่มมนุษย์ประกอบไปด้วยสิ่งต่างๆเหล่านี้ เช่น ภาษา การทำเครื่องมือ อุตสาหกรรม ศิลปะ วิทยาศาสตร์ กฎหมาย การปกครอง ศีลธรรมและศาสนา รวมถึงอุปกรณ์ ที่เป็นวัตถุ หรือสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งแสดงผลทางวัฒนธรรม และทำให้ลักษณะวัฒนธรรมทาง ปัญญาสามารถแสดงผลที่เป็นประโยชน์ใช้สอยได้ เช่น อาคาร เครื่องมือ เครื่องจักรกล เครื่องมือสื่อสาร ศิลปวัตถุ

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) และ (ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุดวัณห์. 2545 : 15) ให้ความหมายวัฒนธรรมว่า เป็นผลรวมของการสร้างสมสิ่งสร้างสรรค์ และภูมิธรรมภูมิปัญญา ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาของสังคมนั้นๆ วัฒนธรรมจึงเป็นการสังสมประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ภูมิธรรม ภูมิปัญญาทั้งหมดที่ช่วยให้มนุษย์ในสังคมนั้นๆ อยู่รอดและเจริญสืบ ต่อมาได้ และเป็นอยู่อย่างที่เป็นในปัจจุบันนี้

พระยาอนุมานราชธน (2496 : 6) ได้อธิบายความหมายคำว่า วัฒนธรรม ดังนี้

วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตของส่วนรวม วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตของมนุษย์ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้ เรียนได้ เอาอย่างกันได้

วัฒนธรรม คือ สิ่งอันเป็นผลิตผลของส่วนรวมที่มีมนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแต่ก่อน สืบต่อเป็นประเพณีกันมา

วัฒนธรรม คือ ความคิดเห็นความรู้สึกรู้สึกความประพฤติและกิริยาอาการหรือการกระทำใดๆ ของมนุษย์ในส่วนรวม ลงรูปเป็นพิมพ์เดียวกัน และสำแดงออกมาให้ปรากฏเป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อถือ ระเบียบประเพณี เป็นต้น

วัฒนธรรม คือ มรดกแห่งสังคม ซึ่งสังคมรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม

อคิน รพีพัฒน์ (2537 : 191) กล่าวว่า วัฒนธรรมคือ ความคิดความเชื่อที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรม และเป็นพฤติกรรมที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านธรรมชาติและสังคม ซึ่งได้สะสมและถ่ายทอดกันมา โดยจัดการให้เหมาะสมกับทรัพยากรและสภาพแวดล้อมของตน วัฒนธรรมเป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์และสังคม เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกในสังคม จึงเป็นแบบอย่างวิถีชีวิตความเป็นอยู่เฉพาะของคนในสังคมนั้นซึ่งอาจจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนตอบสนองความต้องการของสมาชิกและของสังคมได้

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2546 : 25) ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น กำหนดขึ้น มิใช่สิ่งที่มนุษย์ทำตามสัญชาตญาณ อาจเป็นการประดิษฐ์วัตถุสิ่งของขึ้นใช้ หรืออาจเป็นการกำหนดพฤติกรรม ความคิด ตลอดจนวิธีการหรือระบบการทำงาน ฉะนั้นวัฒนธรรมก็คือ ระบบในสังคมมนุษย์ที่มนุษย์สร้างขึ้นมิใช่ระบบที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติตามสัญชาตญาณ

นอกจากนี้ยังมีนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาบางท่านได้ให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรม ไว้ดังนี้

กริสเวิร์ล (Griswold. 1994 : 18) ให้ความหมาย วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่มีสืบทอดกันมาอย่างมีแบบแผนจากอดีต ทุกสิ่งที่มีอยู่จริงและยังคงอยู่ มีความประสบผลสำเร็จหรือมีเป้าหมายในการทำสิ่งต่างๆ

วัฒนธรรม คือ รูปแบบทั้งหมดของความเชื่อ พฤติกรรม และผลิตผลปกติของสมาชิกที่จำเพาะเจาะจงของกลุ่ม (Appelbaum ; & Chambliss.1998 : 54) สอดคล้องกับ เชเฟอและแลมม์ (Schaefer ; & Lamm.1998 : 66) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมคือ ผลิตผลรวมจากการเรียนรู้และถ่ายทอดต่อสมาชิกของสังคม ซึ่งประกอบด้วย ความคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัตถุที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นจากประชากรภายในกลุ่ม

วัฒนธรรมคือการผสมผสานรูปแบบจำนวนมากหรือน้อยของกระบวนการคิด ความเข้าใจ การประเมินค่า และกระบวนการติดต่อสื่อสารที่สามารถกำหนดวิถีชีวิตของประชากรได้ (Calhoun, Light ; & Keller. 1997 : 10) สอดคล้องกับ แมคเคียนนิสและพลัมเมอร์ (Macionis ; & Plummer. 1997 : 98) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรม เปรียบเสมือนค่านิยม รูปแบบของ ความเชื่อ พฤติกรรม และวัตถุประสงค์ที่เป็นปัจจัยให้ประกอบกันขึ้นเพื่อกำหนดวิถีชีวิตของประชากร

กล่าวโดยสรุป คำว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง สิ่งที่เจริญงอกงาม สิ่ง que แสดงถึงการพัฒนาของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคมทั้งทางด้านสติปัญญาและทางจิตใจ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาในรูปแบบต่างๆ และเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของคนในสังคม

ลักษณะของวัฒนธรรม

พาร์สัน (Macionis ; & Plummer. 1997 : 118 ; & William. 1970 citing Parsons. 1964) กล่าวถึงลักษณะบางประการของวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

1. เมื่อวัฒนธรรมมีการปรับตัวถึงจุดสูงสุด วัฒนธรรมจะปรับตัวโดยลดการเปลี่ยนแปลงของสมาชิก
2. วัฒนธรรมเกิดจากแนวคิดร่วมกันโดยไม่ได้มาด้วยความบังเอิญหรือความคิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่เกิดจากความเข้าใจในแนวคิด แนวประเพณีปฏิบัติที่เป็นแนวทางเดียวกัน

เอ็มเบอร์และเอ็มเบอร์ (Ember ; & Ember. 1993 : 167-171) กล่าวว่า วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ความเชื่อ พฤติกรรม รูปแบบปฏิบัติแบบหนึ่ง จะมีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดการแทนที่เมื่อเวลาผ่านไป

นอกจากนี้ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536 : 7-9) ยังได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นในวิถีชีวิตของมนุษย์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต
2. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นแล้วกำหนดสิ่งต่าง ๆ เช่น สัญลักษณ์ ความหมาย หน้าที่และสมาชิกในสังคมยอมรับเป็นลักษณะของสังคมนั้น
3. วัฒนธรรมมีการยอมรับร่วมกัน วัฒนธรรมที่สร้างขึ้นมาจะต้องได้รับการยอมรับจากสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมเพื่อที่จะทำให้วัฒนธรรมนั้นคงอยู่ต่อไป
4. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ วัฒนธรรมถ่ายทอดจากบรรพบุรุษไปสู่รุ่นลูกหลาน และเกิดการปฏิบัติตาม วัฒนธรรมนั้นเกิดจากการเรียนรู้มิใช่เกิดจากสัญชาตญาณ เช่น กิริยามารยาท การพูดจา

5. วัฒนธรรมต้องมีการถ่ายทอด วัฒนธรรมมีการถ่ายทอดจากสมาชิกของสังคมรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ให้มีแนวปฏิบัติสืบทอดกันมา เช่น พ่อแม่อบรมวัฒนธรรมต่าง ๆ แก่บุตรหลาน โรงเรียนถ่ายทอดให้กับสมาชิกของสังคม หรือการได้รับวัฒนธรรมจากสื่อมวลชน

6. วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมของแต่ละสังคม ซึ่งสมาชิกได้กำหนดยอมรับและมีแนวปฏิบัติร่วมกัน และแนวความคิดที่วัฒนธรรมมีความเหมาะสมของแต่ละสังคมเหมือนกันเรียกว่า วัฒนธรรมสัมพัทธ์ (cultural relativism)

7. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ วัฒนธรรมสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้วัฒนธรรมมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาเช่นกัน

8. วัฒนธรรมอาจจะสลายไปได้เมื่อไม่มีการถ่ายทอดสืบทอดกัน วัฒนธรรมนั้นอาจจะล่มสลายไปเนื่องจาก วัฒนธรรมจะยังคงอยู่เมื่อมนุษย์และสังคมยังดำรงอยู่

9. วัฒนธรรมเป็นผลรวมของหลาย ๆ สิ่งหลาย ๆ อย่าง (integrative) วัฒนธรรมของสังคมหนึ่งเป็นผลรวมแบบแผนหรือแนวทางการดำเนินชีวิตเข้าด้วยกันเรียกว่า แบบแผนวัฒนธรรม (culture pattern) ซึ่งประกอบขึ้นมาจากส่วนย่อยต่าง ๆ รวมเข้าด้วยกัน

10. วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม (social heritage) วัฒนธรรมเกิดจากการสร้างและยอมรับเป็นแนวทางปฏิบัติของสมาชิกในสังคม ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นของส่วนรวมเป็นสมบัติของสมาชิกทุกคน

เราอาจสรุปได้ว่า วัฒนธรรมนั้นมีลักษณะบางประการคือ เป็นสิ่งที่มนุษย์นั้นสร้างขึ้น ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เพื่อเป็นข้อกำหนดแนวประพฤติปฏิบัติของสมาชิกในสังคมร่วมกัน ซึ่งสืบทอดต่อกันโดยการถ่ายทอดจากสมาชิกรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง วัฒนธรรมแต่ละสังคมแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมของสังคมนั้น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงและอาจล่มสลายไปได้ นอกจากนี้วัฒนธรรมเกิดจากการผสมผสานของหลายสิ่งเข้าด้วยกัน (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2536 : 9) ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นมรดกทางสังคม

นอกจากจะมีลักษณะที่สำคัญบางประการของวัฒนธรรมแล้ว ยังมีส่วนประกอบอื่นของวัฒนธรรม คือ กระสวนแห่งพฤติกรรม และ สถาบัน

กระสวนแห่งพฤติกรรม (Pattern of behavior) กรรณิการ์ อักษรกุล (2521 : 37) กล่าวว่า กระสวนแห่งพฤติกรรม หมายถึง รูปแบบหรือลักษณะพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น พฤติกรรมของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้ บรรพต วีระสัย (2517 : 69 – 70) ยังกล่าวว่า กระสวนพฤติกรรมยังมีความหมายได้สองลักษณะคือ กระสวนพฤติกรรม หมายถึง วิธีของการดำรงชีวิตของชนหมู่หนึ่ง หรือคนจำพวกหนึ่ง เช่น วิธีชีวิตของชาวชนบท วิธีชีวิตแบบอเมริกัน เป็นต้น และหมายถึง ความสัมพันธ์ของบุคคลตั้งแต่สองคนเมื่อมีความสัมพันธ์กัน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสามี ภรรยาความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับอาจารย์

สถาบันเป็นหน่วยงานที่สังคมกำหนดขึ้น (ประสาท หลักศิลา. 2528 : 28) เพื่อสนองความต้องการพื้นฐานของสังคมเพื่อให้สังคมดำรงอยู่และปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันที่มีการกินอยู่และมีกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัว เป็นสถาบันอย่างหนึ่ง การปฏิบัติกิจกรรมตามศาสนาและความเชื่อของบุคคล เป็นสถาบันอย่างหนึ่ง

ความสำคัญของวัฒนธรรม

ความสำคัญของวัฒนธรรม จำแนกได้เป็นข้อๆ ดังนี้

ออปเลอ (Taylor. 1980 : 53 ; citing Opler. 1945 : 198) ได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมว่าเป็นหลักการหรือแนวทางที่ชัดเจนเพื่อใช้กำหนดพฤติกรรม หรือ วิธีการปฏิบัติ

แมคเซียนนิสและพลัมเมอร์ (Macions ; & Plummer. 1998 : 125) ให้แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมว่า “ วัฒนธรรมมีหน้าที่รักษาค่านิยมระบบโดยรวมของสังคม ”

แอปพายบัม และ แชมบลิส (Appeibaum ; & Chambliss. 1998 : 54) เสนอว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงตัวบุคคล ซึ่งสามารถแสดงออกให้เห็นได้โดยมีผลมาจากการศึกษา และสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมา

จอห์น อี คอนคลิน (Conklin. 1987 :61) ได้อธิบายถึงความสำคัญของวัฒนธรรมว่า เป็นตัวกำหนดแนวทางเพื่อสนองตอบต่อความต้องการทางกายภาพทั่วไปของประชาชน หรือเป็นตัวขับเคลื่อน เช่น การหาอาหาร การมีเพศสัมพันธ์

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536 : 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน
2. วัฒนธรรมมีหน้าที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลในสังคม
3. วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดค่านิยมของบุคคล
4. วัฒนธรรมเป็นแนวทางที่มนุษย์ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
5. วัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์
6. วัฒนธรรมเป็นวิธีควบคุมสังคม
7. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดเป้าหมายในชีวิต

เนื้อหาของวัฒนธรรมและองค์ประกอบของวัฒนธรรม

นักวิชาการที่ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมได้จัดแบ่งวัฒนธรรมไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ออกเบิร์น (Kornblum.1998 : 85 ; citing Ogburn n.d.) ได้จัดแบ่งตามประเภทไว้

2 ลักษณะ คือ

1. วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์
2. วัฒนธรรมที่ไม่เป็นวัตถุ ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ

แคลฮูน , ไลท์ และเคลเลอร์ (Calhoun , Light ; & Keller. 1997 : 93-98) แบ่งวัฒนธรรมตามสภาพแวดล้อมเป็น 5 มิติ ดังนี้

1. ค่านิยม เป็นแนวความคิด ความเชื่อ การตัดสินใจ
2. คติชนพื้นฐาน ได้แก่ กฎ หรือข้อปฏิบัติที่เหมาะสมต่อสังคม
3. สัญลักษณ์ ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ รูปแบบการแสดงออก
4. ภาษา คือ ระบบของกิริยา ที่แสดงออกในลักษณะที่ต่าง ๆ กันด้วยการเขียนที่เป็นอักษร หรือแบบอื่นๆที่เข้าใจกันภายในกลุ่ม
5. ความรู้ เป็นรูปของความจริง ความเชื่อ และทักษะที่ได้สั่งสมกันมา

เบียร์สเตด (Kornblum.1998 : 85 ; citing Biersted. : 1963) แบ่งวัฒนธรรมตามมิติของวัฒนธรรมออกเป็น 3 มิติ คือ

1. มิติด้านความคิด ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม
 2. มิติด้านมาตรฐานหรือบรรทัดฐาน วิธีการปฏิบัติ กฎหมาย รูปแบบการดำเนินชีวิต
 3. มิติด้านวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เครื่องมือ ยารักษาโรค ลูก เครื่องใช้ต่างๆ
- ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวความคิดของ โปพีโน (Popenoe. 1986 : 54 -55) ที่แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 3 มิติเช่นกัน คือ

1. มิติด้านสัญลักษณ์ ได้แก่ ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ และการตัดสินใจขั้นพื้นฐาน
2. มิติด้านบรรทัดฐานหรือการพยากรณ์ ได้แก่ วิธีและกระบวนการคิด การแสดงออกต่อสังคม

3. มิติด้านวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ ได้แก่ วิธีการปฏิบัติ สิ่งประดิษฐ์ที่มีความสัมพันธ์กับมิติวัฒนธรรมด้านอื่นๆ

ชาเยน (Schein. 1985 : 13-21) ได้แบ่งวัฒนธรรมตามระดับที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. สิ่งประดิษฐ์ เป็นวัฒนธรรมทั้งหมดที่ปรากฏให้เห็นในระดับนี้ คือสิ่งประดิษฐ์ทางกายภาพ เทคโนโลยี สถาปัตยกรรม
2. ค่านิยม เป็นระดับที่มีการลองผิดลองถูกและให้การยอมรับในสังคม เป็นกฎเกณฑ์ในสังคมเพื่อให้มีการปฏิบัติร่วมกัน
3. คติความเชื่อขั้นพื้นฐาน เป็นความสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เวลา ข้อเท็จจริงของธรรมชาติ ข้อเท็จจริงของมนุษย์ พฤติกรรมและความสัมพันธ์ในสังคม

แคลฮูน , ไลท์ และเคลเลอร์ (Calhoun , Light ; & Keller. 1994 : 53-61) แบ่งวัฒนธรรมตามความแตกต่างของสถานที่ออกเป็น 2 ข้อ คือ

1. วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ ประกอบด้วย วัตถุทางกายภาพ หรือสถาปัตยกรรมที่ประชากรสร้างขึ้นมา เช่น หนังสือ เสื้อผ้า โรงเรียน โบสถ์

2. วัฒนธรรมที่ไม่เป็นวัตถุ ประกอบด้วยสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นและไม่ใช้สิ่งที่เป็นรูปร่างทางกายภาพ ได้แก่ ค่านิยม บรรทัดฐาน ความรู้ ภาษา

2.1 ค่านิยม คือความคิดทั่วไปที่บุคคลมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เช่น การตัดสินใจว่า อะไรดี หรือ ไม่ดี น่าสนใจ หรือ ไม่น่าสนใจ โดยที่ค่านิยมของคนจะนำไปสู่รูปแบบโดยรวมของวิถีชีวิต

2.2 บรรทัดฐาน คือ คำชี้แนะเฉพาะสำหรับการกระทำ เป็นกฎที่กำหนดว่า การกระทำนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งบางครั้ง บรรทัดฐานนั้นอาจได้แก่ ข้อกำหนดที่เขียนบอกไว้อย่างชัดเจน เช่น กฎหมายหรือ คัมภีร์ไบเบิล บ่อยครั้งที่บรรทัดฐานนั้นไม่สามารถอธิบายหรือมีความหมายโดยนัยแต่บุคคลสามารถที่จะเข้าใจและปฏิบัติตามได้

2.3 สัญลักษณ์ คือ วัตถุ ทำทางการแสดงออกที่สื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ เสียงหรือภาพที่สื่อถึงบางอย่างนอกจากตัวผู้สื่อ

2.4 ภาษา คือ ระบบของถ้อยคำและรูปแบบของสัญลักษณ์การเขียนที่มีข้อกำหนดที่แน่นอนว่า สัญลักษณ์เหล่านั้นสามารถเป็นสิ่งที่รวมเข้าด้วยกันแล้วสามารถถ่ายทอดความหมายได้หลากหลาย

2.5 ความรู้ คือ รูปของความจริง ความเชื่อและทักษะที่ปฏิบัติได้จริงที่บุคคลสั่งสมกันมา ประกอบด้วยบางส่วนของกระบวนการสั่งการที่เป็นขั้นตอน เช่น วิธีการขับรถหรือการสั่งงานคอมพิวเตอร์ และอาจประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ บุคคล หรือเหตุการณ์ เช่น ใครคือประธานาธิบดีคนแรก

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2546 : 25) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ วัฒนธรรมในลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์และจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาพูด ระบบ ความเชื่อ กิริยามารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ เช่น อาคารบ้านเรือน วัด และศิลปกรรมปติมากรรมต่างๆ ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆซึ่งใช้เป็นประจำทุกวัน

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2540 : 112) ได้แบ่งเนื้อหาวัฒนธรรมตามแบบของไทย ตามลักษณะวัฒนธรรม และการปฏิบัติ เมื่อมีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรม 2485 ไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. คติธรรม (Moral Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางศีลธรรม ทางจิตใจ และหลักดำเนินชีวิต

2. เนติธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งขนบธรรมเนียม ข้อบังคับที่มีความสำคัญพอๆ กับกฎหมาย

3. วัตถุธรรม ได้แก่วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น วัตถุทางศิลปกรรม บ้านเรือน เครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ ถนนหนทาง และอื่นๆ

4. สหกรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางสังคม คือวัฒนธรรมในการติดต่อเกี่ยวข้องกับกลุ่มชน เช่น มารยาทในการโดยสารรถประจำทาง มารยาทในการเข้าสังคม นอกจากนี้ยังมีผู้จัดองค์ประกอบวัฒนธรรมไว้หลายทาง

กรมศิลปากร (สนรยา พลศรี. 2545 : 176 – 177 อ้างอิงจาก กรมศิลปากร. 2542 : 41) และ ณรงค์ เสียงประชา (2541 : 51-52) ได้จัดแบ่ง ดังนี้

กรมศิลปากร (2542 : 41) ได้จัดแบ่งเนื้อหาวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ วัฒนธรรมอุปนิสัย (Inductive Cultural) เป็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และสิ่งประดิษฐ์ ตรรกวิทยา ซึ่งได้มาจากการค้นคว้า ทดลอง ตามวิธีการหาความจริงแบบอุปนัย คือ การค้นคว้าหาความรู้จากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ แล้วกำหนดเป็นกฎหรือทฤษฎีขึ้น

วัฒนธรรมสุนทรีย์ (Aesthetic) เป็นวัฒนธรรมในด้านประเพณีงดงาม ซึ่งได้แก่ ศิลปกรรมต่างๆ เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบพิธีกรรม การพักผ่อนหย่อนใจ ระเบียบการติดต่องานสังคม

วัฒนธรรมบริรักษ์ (Control) เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ใช้ในการควบคุมกลุ่มคน เช่น เครื่องหมายทางราชการ ตราราชการ ธงชาติและสิ่งที่ไม่ใช้วัตถุ เช่น กฎหมาย ข้องบังคับ ศิลธรรม สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย (ณรงค์ เสียงประชา. 2541 : 51-52) แบ่งวัฒนธรรมตามเนื้อหาสาระออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

ศิลปกรรม (The Arts) ได้แก่ ภาษา วรรณกรรม การละคร นาฏศิลป์ ดนตรี จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ปติมากรรมและศิลปการแสดงอื่น

1. มนุษยศาสตร์ (Humanities) ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย การปกครอง ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ปรัชญา ศาสนา เป็นต้น

2. การช่างฝีมือ (Practical Craft) ได้แก่ การเย็บปักถักร้อย การแกะสลัก การทอ การจักสาน การทำเครื่องถม เครื่องเงิน เครื่องทอง

3. กีฬาและนันทนาการ (Sport and Recreation) ได้แก่ มวยไทย กระบี่ กระบอง การละเล่นพื้นเมือง

4. คหกรรม (Domestic Arts) ได้แก่ ระเบียบในเรื่องการกินอยู่ มารยาทในสังคม การสรุปว่า วัฒนธรรมนั้นสามารถจัดแบ่งได้หลายประเภท สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดรูปแบบตามแนวทางของ สุชีพ ปุญญานุภาพ เพราะเป็นแนวการจัดแบ่งวัฒนธรรมตามแนวทางของสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 ที่ได้จัดแบ่งออกเป็น 4 ประเภท เพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ในด้านการปฏิบัติและสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมและประเทศ

ขบข่ายพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมใน ความหมายที่เป็นแนวทางของการประพฤติตนตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้คนใน สังคมได้ดำรงอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข ร่มรื่น โดยเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติ ตนเองต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ โดยศึกษาในเรื่อง ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ มารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

1. ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่

การปฏิบัติตัวในสังคมได้ดี ย่อมจะได้รับการยอมรับและความร่วมมือกับคนอื่น และเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยเสริมสร้างความสำเร็จในชีวิต การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะ ก่อให้เกิดความเข้าใจและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน (กิตติพันธ์ รุจิรกุล. 2542 : 45)

กิตติพันธ์ รุจิรกุล (2542 : 45) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการแสดงความ เคารพว่า ความเคารพเป็นส่วนหนึ่งของมารยาท เป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่สืบทอดมา ยาวนานต่อเนื่อง เป็นสิ่งดีงาม ควรได้รับการส่งเสริมสืบทอดให้คงอยู่ต่อไป พจนานุกรม ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า เคารพ ว่า หมายถึง แสดง อาการนับถือ เช่น เคารพผู้ใหญ่ เคารพธงชาติ ไม่ล่วงเกิน ไม่ละเมิด เช่น เคารพสิทธิของผู้อื่น

สุวรรณ เพชรนิล (2522 : 133) ได้กล่าวถึง ความเคารพ ว่า หมายถึงการยก ย่อง นับถือ การเชิดชู ปรากฏได้ทางกาย เช่น กิริยาอ่อนน้อม ปรากฏทางวาจา เช่น การ กล่าวคำอ่อนโยน ปรากฏทางใจ คือ การยอมรับนับถือจริง ๆ ส่วนการเชื่อฟังผู้ใหญ่ หมายถึง การเคารพเชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้อาวุโส ผู้มีพระคุณต่อตน เช่น ครู อาจารย์ ญาติ ผู้ใหญ่

ในสังคมไทย การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ผู้มีวิญญูต่ำกว่าพึงกระทำ เพื่อแสดงถึง ความเป็นเด็กดี ซึ่งเลิศพร ภาะสกุล (2527 : 5) กล่าวถึงความเป็นเด็กดีที่มีความเคารพเชื่อฟัง ผู้ใหญ่ในสังคมไทยว่า หมายถึงเด็กที่สุภาพ เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ เชื่อฟังผู้ใหญ่ ไม่ดื้อดึง ว่า นอนนอนง่าย ไม่ก้าวร้าวอดดีต่อผู้ใหญ่ เป็นการปลูกฝังค่านิยมอันสำคัญยิ่งในการเสริมสร้าง ลักษณะนิสัยของคนไทย ซึ่งเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่เห็นเด่นชัดที่สุด เช่น ผู้มีวิญญูน้อย กว่าไม่ควรยืนคำศีรษะของผู้อาวุโส เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ หมายถึง การเคารพ ยกย่อง นับถือ ทั้ง ทางกาย วาจา ใจ การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ครูบาอาจารย์ เป็นมารยาทอันดีงาม ของสังคมไทย และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ต้องเรียนรู้และสืบทอดกันตลอดไป

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรม เรื่องความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ซึ่งได้แก่ บิดา มารดา อาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ ในองค์ประกอบต่อไปนี้

1. การเคารพนับถือ ยอเยี่ยง

2. การเชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่ง

3. การสำรวมกิริยา วาจา

2. มารยาทในการพูด

มารยาทเป็นเรื่องของสากลที่ทุกชาติทุกภาษาในโลกจะมีการสั่งสอน หรือถ่ายทอด วัฒนธรรมทางมารยาทของตน มารยาทไทยเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษสั่งสมกันมานั้นได้รับการ ยอมรับกันทั่วโลกว่ามีความงดงาม สงบเสงี่ยมเรียบร้อย เป็นกิริยาอาการพิเศษซึ่งได้ดัดแปลง ตกแต่งให้เข้ากับกาลเทศะ มีแบบแผนที่สลับซับซ้อน มีความพิเศษที่ไม่เหมือนใคร เป็น องค์ประกอบหนึ่งของวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการยกย่องว่า มีความงดงามอย่างแท้จริง และเป็น สิ่งที่เชิดหน้าชูตาชาวไทยมาแต่สมัยโบราณ (สมจินตนา ภักดิ์ศรีวงศ์. 2538 : 26-27)

อิริยาฎถา (2546 : 30) กล่าวว่า มารยาทในการพูดหมายถึง การพูดจาไพเราะสุภาพ นุ่มนวล รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ และลงท้ายคำพูดว่า ครับ ค่ะ การไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดสอดแทรก ส่อเสียด ยุยง สองแง่สองง่าม พูดความจริงที่มี สารประโยชน์ รู้จักสำรวมวาจา และเป็นผู้ฟังที่ดี

สมทรง ปุณฺณฤทธิ (2539 : 10-11) ให้ความหมายของ มารยาท ว่า มารยาท มาจากภาษาสันสกฤตว่า มารยาท ภาษาบาลีว่า มาริยาท ซึ่งหมายถึง คันหา สำหรับ ภาษาอังกฤษ มารยาท ตรงกับคำว่า Line , Boundary , Propriety of conduct แปลว่า เส้น ขอบเขต แบบแผนแห่งความประพฤติ สำหรับพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานให้คำนิยาม มารยาท ว่า หมายถึง กิริยาวาจาที่ถือว่าเรียบร้อย

พัว อรุณรัชราชมณเฑียร (2530 : 1) ได้กล่าวถึงมารยาทไทยว่า ความมี มารยาท หมายถึง การมีกิริยา วาจา ใจ สุภาพเรียบร้อย สังคมไทยได้กำหนดแบบอย่าง ของมารยาทไว้หลายชนิดซึ่งล้วนแล้วแต่เหมาะสมและอาจดัดแปลงให้สอดคล้องกับ สิ่งแวดล้อมและกาลสมัยได้ กุลบุตรกุลธิดาไม่ว่าชาติใด ถ้าได้รับการศึกษาอบรมมาดีแล้วทั้ง กาย วาจา และใจ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นสุภาพชน มีความละเอียดรอบคอบ ละอายใจตนเอง ไม่ ประพฤติในการที่ไม่เหมาะสม และสำนึกในกิริยามารยาทของตนเองอยู่เสมอ

กรมสามัญศึกษา (กาญจนา ทองหยัด. 2540 : 13-14 ; อ้างอิงมาจาก หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา. 2522 : 93) กล่าวถึงลักษณะมารยาทในการพูดโดยทั่วไป ดังนี้

1. เจรจาไพเราะ มีหางเสียงครับหรือค่ะ ฟังชื่นหูชื่นใจ

2. หัดกล่าวคำว่า “ขอบคุณ” และ “ขอโทษ” ให้เป็นนิสัยเป็นการสร้างเสน่ห์ให้แก่ ตนเอง การกล่าวคำขอบคุณแก่ผู้มีไมตรี เอื้อเฟื้อ แม้ในเรื่องเล็กน้อยก็ควรกระทำหรือการกล่าว คำขอโทษให้เคยชิน ย่อมเป็นผลดีแก่ตนเองทั้งสิ้น

3. ไม่พูดเสียงดังเกินควรหรือตะโกน เป็นกิริยาที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง ถ้ามีผู้อาวุโสอยู่ในที่นั้นด้วยยิ่งแสดงความไม่เคารพ การพูดโหวกเหวก ขาดการสำรวมจะบั่นทอนบุคลิกที่ดีอย่างน่าเสียดาย

4. หลีกเลี่ยงการแย่งกันพูด นอกจากไม่น่าดูแล้วยังทำให้หมดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและรอจังหวะของตน

5. ฝึกทำทางช่วยการพูดให้เหมาะสม อย่ายกมือให้ขวักไขว่ หรือแสดงท่าทางอยู่ตลอดเวลา เพราะไม่ได้เป็นการแสดงละคร บางคนแก้ไขด้วยการแลบลิ้น ยักคิ้ว โดยไม่ได้ตั้งใจ บางคนพูดไปหัวเราะไป ทั้งๆที่ไม่ใช่เรื่องขบขัน เมื่อทำบ่อยๆก็จะติดเป็นนิสัย ทำให้เสียบุคลิกภาพ ควรแก้ไขเสีย ฝึกพูดให้มีจังหวะจะโคน ชัดเจน ได้เนื้อหาสาระ พูดแต่พอควรไม่เพ้อเจ้อ เพื่อสร้างบุคลิกภาพของตนเอง

6. งดกล่าวคำหยาบโดยสิ้นเชิง เพราะไม่เป็นมงคลแก่ทั้งผู้ฟังผู้พูดซึ่งจะติดเป็นนิสัย

7. แสดงไมตรีจิตด้วยการทักทายปราศรัย สนใจทุกข์สุขและแสดงความจริงใจ เป็นผู้มีมารยาทดีนั้นจะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดี หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์จนเป็นที่ยอมรับของสังคม

เยาวรัช บุญชัย (2529 : 2) กล่าวถึงการแสดงมารยาททางวาจา ได้แก่การมีวาจาสุภาพ เรียบร้อย อันเป็นมารยาทไทย แบ่งออกเป็น 7 ประการ ได้แก่

1. การไม่กล่าวคำหยาบคายหรือไม่สุภาพ ทั้งในที่สาธารณะหรือในที่โหล่น
2. การไม่กล่าววาจาเท็จหรือกล่าวสองแง่สองมุม อันเป็นเหตุให้คนทั้งหลายคลายความเชื่อถือและนับถือ
3. การใช้ความสุภาพอ่อนโยน ไม่ก้าวร้าวรุนแรง
4. การเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี คู่สนทนาที่ดีมิใช่จะเป็นผู้พูดอย่างเดียวหรือฟังอย่างเดียว จะต้องปฏิบัติให้พอดี คือรู้จักพูดให้ผู้ฟังพอใจและเป็นนักฟังที่ดี
5. การกล่าวคำขอบคุณ เมื่อได้รับความเห็นใจช่วยเหลือจากผู้อื่น และกรกล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิดพลาดหรือต้องการรบกวนผู้อื่น ควรลงท้ายประโยคคำพูดเมื่อกกล่าวจบว่า ครับ ค่ะ ของชายและหญิง เป็นมารยาทอันดีงาม เพื่อให้สำเนียงที่พูดมีความไพเราะมากขึ้น
6. การสำรวมวาจา ไม่พูดและหัวเราะเสียงดังจนเกินไป หรือพูดพลางหัวเราะพลาง
7. การไม่ใช้วาจาขบถ สบประมาทรุนแรง หรือพูดในเรื่องอันไม่ควรซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นแตกร้าหรือระหองระแหงกัน

กล่าวโดยสรุป มารยาทในการพูด หมายถึง การพูดจาด้วยคำสุภาพ นุ่มนวล รู้จักกาลเทศะไม่พูดจาด้วยคำหยาบคาย ส่อเสียด นินทาผู้อื่น รู้จักสำรวมกิริยาเวลาสนทนากับผู้ใหญ่ พูดในสิ่งที่มีประโยชน์และรู้จักพิจารณาเลือกสรรคำพูดที่เป็นประโยชน์ อันจะส่งผลดีให้แก่ตนเอง และสังคม

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมมารยาทในการพูด ในเรื่องดังต่อไปนี้คือ

1. การพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพ
2. การพูดที่เหมาะสมกับบุคคลและโอกาส

3. ความมีระเบียบวินัย

โครว์ และ โครว์ และ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2541 : 18 ; อ้างอิงจาก คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2526 : 186 ; Crow and Crow. 1962 : 106) ได้ให้ความหมายคำว่า วินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎข้อระเบียบต่างๆและสามารถมีพัฒนาการเพื่อควบคุมตนเอง สำหรับคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526 : 186) ได้ให้ความหมายคำว่า วินัย หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามเพื่อความสงบสุขในชีวิตของตนและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ส่วนคำว่า วินัย ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 1077) หมายความว่า ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ ซึ่งจากคำจำกัดความและความหมายของ ความมีระเบียบวินัยพบว่า การปลูกฝังระเบียบวินัย มีความจำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน เพราะจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (ปริยา ชัยนิยม. 2542 : 16 ; อ้างอิงจาก ออซูเบล Ausubel 1968 : 59 – 60) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการปลูกฝังความมีวินัยแก่เด็ก ซึ่งวินัยเป็นวัฒนธรรมทางสังคมจะช่วยให้เด็กมีลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. เรียนรู้มาตรฐานการกระทำหรือความประพฤติที่สังคมยอมรับ
2. มีวุฒิภาวะทางจิตต่างเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพที่ดี เช่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นผู้มีความมั่นคงทางอารมณ์ และอดทนต่อความคับข้องใจ
3. มีมโนธรรมที่ดี มีศีลธรรม
4. มีความปลอดภัยทางอารมณ์

วิระศรี นพคุณทอง (2538 : 80) ได้ให้ความหมายคำว่า วินัย ซึ่งมาจากภาษาอังกฤษว่า Discipline หมายถึง

1. การฝึกอบรมซึ่งจะพัฒนาการควบคุมตนเอง อุปนิสัย หรือความเป็นระเบียบ หรือ ประสิทธิภาพ
2. ผลของการฝึกอบรม คือ การควบคุมตนเอง ความประพฤติที่เป็นระเบียบ
3. การยอมรับหรือการปฏิบัติตามการบังคับบัญชาและการควบคุม
4. การปฏิบัติการเพื่อแก้ไขในความประพฤติหรือลงโทษ

แมคเซียนนิสและพลัมเมอร์ (Macionis ; & Plummer. 1977 : 86) ได้กล่าวว่า วินัยของบุคคลในสังคมสมัยใหม่นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม และจะทำให้เกิดการยอมรับ การประสบความสำเร็จ ความมีประสิทธิภาพต่อบุคคล

ระเบียบวินัยเป็นพื้นฐานของมนุษย์ในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กลุ่มได้กำหนดไว้ เป็นการฝึกให้มีความอดทนอดกลั้นที่จะทำตามความพอใจของตนเองเพื่อประโยชน์ในวันข้างหน้า เช่น เด็กไม่ชอบเรียนหนังสือ แต่ต้องพยายามเรียนเพราะพ่อแม่บังคับหรือเรียนเพราะอยากได้ความรู้ หรือเป็นทหารต้องฝึกอย่างหนักจะได้เป็นทหารที่มีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันประเทศได้ดี ระเบียบวินัยจึงมีผลต่อบุคลิกลักษณะและความประพฤติของบุคคลโดยบุคคลจะเกิดความเคยชินและจะทำไปโดยไม่รู้ตัว (ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2546 : 25)

จากความหมายของคำว่าระเบียบวินัย ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้นอาจสรุปได้ว่า ความมีระเบียบวินัย คือ การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนและข้อบังคับของสังคม เพื่อความสงบสุข ความเจริญงอกงามของตนเองและสมาชิกทุกคนพร้อมทั้งเป็นการรักษาวัฒนธรรมอันดีงามให้คงอยู่และเป็นการดำรงไว้ซึ่งความเสมอภาค ซึ่งสมาชิกทุกคนให้การยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในเรื่องความมีระเบียบวินัยในข้อต่อไปนี้

1. มีการปฏิบัติตนเองให้มีความเป็นระเบียบวินัย
2. การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ

4. ความรับผิดชอบ

ปรียา ชัยนิยม (2542 : 9) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พากเพียรและความละเอียดรอบคอบ ตั้งใจที่จะทำงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเองและสังคม เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ยอมรับผลของการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ โดยมีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 944) ให้ความหมายว่า รับผิดชอบ หมายถึง การยอมรับผลที่ดีและไม่ดีในการกระทำของตนเองที่ทำลงไป หรือภาระหน้าที่ที่อยู่ในความดูแลของตนเอง

พัฒน์นาดี อนุสรณ์เทวินทร์ (2544 : 30) ได้อธิบายถึงบุคคลที่มีความรับผิดชอบว่า มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ซื่อตรงต่อหน้าที่การงาน

2. สำนึกรู้สึกรับผิดชอบต่อภาวะและฐานะของตน
3. รู้จักวางแผนและดำเนินงานอย่างมีระเบียบ
4. มุ่งมั่นตั้งใจใช้วิชาความรู้ และความสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานทุกประการ
5. ยอมรับผลสำเร็จและความล้มเหลวแห่งการกระทำในการปฏิบัติงานทุกอย่าง
6. พยายามปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติหน้าที่การงานที่บกพร่องให้สมบูรณ์

ครบถ้วน

7. พยายามปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จ รวดเร็ว เรียบร้อยด้วยความเต็มใจและจริงใจ
8. เคารพในสิทธิเสรีภาพและความคิดเห็นของผู้อื่นอยู่เสมอ

วันที อุบลเี่ยม (2545 : 7) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความสนใจ เอาใจใส่ ไม่ละเลย หรือหลีกเลี่ยง ทอดทิ้งงาน มีความพยายามพากเพียรที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงบรรลุตามเป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบตรงต่อเวลา ยอมรับผลของการกระทำของตน และพยายามปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น โดยไม่ต้องมีการบังคับเข้มงวดจากบุคคลอื่น

ขวัญฤดี ขำสอนสัตย์ (2542 : 19) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะของการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับการมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทน เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ความรับผิดชอบมีความสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นวุฒิภาวะด้านอุปนิสัย ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการดำรงอยู่ในสังคม เพราะบุคคลทุกคนย่อมมีหน้าที่และบทบาทในสังคม เช่น บทบาทของตำรวจ บทบาทของข้าราชการ บทบาทของครู บทบาทของลูก เป็นต้น หากทุกคนรู้จักรับผิดชอบในบทบาทของตนเองก็ย่อมจะทำให้สังคมเป็นสุข ประเทศชาติจะพัฒนา รุ่งเรือง (วันที อุบลเี่ยม. 2545 : 7) ดังนั้น จึงควรปลูกฝังความรับผิดชอบให้มีสูงขึ้นในสังคมไทย เพราะถ้าบุคคลขาดความรับผิดชอบ ไม่กระทำตามบทบาทและหน้าที่ของตน สังคมและประเทศย่อมได้รับความเสียหาย เช่น ถ้าหาก ครู อาจารย์ ขาดความรับผิดชอบต่อบทบาทการสอนและอบรมลูกศิษย์ ก็จะทำให้เด็กและเยาวชนของชาติ ขาดความรู้ ขาดคุณธรรม จริยธรรม ไม่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้

ปรียา ชัยนิยม (2542 : 11) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความ เป็นพลเมืองที่ดีที่สำคัญประการหนึ่ง นอกจากความมีวินัยทางสังคม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ ความเกรงใจ ซึ่งลักษณะของความเป็นพลเมืองดีนั้น ก็คือ นิสัยและการกระทำของบุคคลที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมายบ้านเมือง รวมถึงลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เพราะว่าความรับผิดชอบเป็นลักษณะ นิสัยและทัศนคติของบุคคลซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน เคารพสิทธิ

ของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนและมีความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นคนมีความรับผิดชอบจะเป็นลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น สงบสุข นอกจากนั้น ความรับผิดชอบยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอีกด้วย

ฟลิปโป (Flippo. 1966 : 122) กล่าวถึง ความรับผิดชอบว่า เมื่อมีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่การงานมากขึ้น จะส่งผลให้งานในองค์กรของตนเองมีการพัฒนา และบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งสามารถช่วยลดปัญหาต่างๆในสังคมได้ (สุมิตรา สุประดิษฐ์ ณ อยุธยา. 2539 : 50) นอกจากนั้นแผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร การศึกษาปีพุทธศักราช 2533 มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน คิด ทำ และแก้ปัญหาเป็น ซึ่งกล่าวได้ว่า หากบุคคลมีความรับผิดชอบแล้ว ย่อมทำให้บุคคลได้รับผลดังนี้

1. บุคคลที่มีความรับผิดชอบย่อมจะทำงานทุกอย่างสำเร็จตามวัตถุประสงค์และทันเวลา
2. บุคคลที่มีความรับผิดชอบย่อมได้รับการนับถือ ยกย่อง สรรเสริญ และมีคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ
3. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนและส่งเสริมให้บุคคลปฏิบัติงานตามคุณธรรมและจริยธรรมของสังคม โดยไม่ต้องได้รับการบังคับจากผู้อื่น
4. ไม่ทำให้เป็นต้นเหตุของความเสื่อม ความเสียหายแก่ตนเองและครอบครัว
5. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุข เรียบร้อยต่อสังคม

กล่าวโดยสรุป ความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีคุณลักษณะเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ละทิ้ง หรือหลีกเลี่ยง และสามารถยอมรับผลของการกระทำงานนั้นๆ ซึ่งแสดงถึงความเป็นพลเมืองดี เป็นคุณธรรมที่สำคัญต่อสังคมและการพัฒนาประเทศ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมเรื่อง ความรับผิดชอบ ในเรื่อง ต่อไปนี้คือ

1. กาปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุสำเร็จ
2. การยอมรับผลของการกระทำของตน
3. การมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่

การถ่ายทอดวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อสนองความต้องการของสมาชิกของสังคม และทำให้สมาชิกของสังคมได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การอบรมสั่งสอน การเลียนแบบ หรือการยึดถือเป็นแบบอย่าง วัฒนธรรมจึงเป็นมรดกทางสังคมที่บุคคลและ

สมาชิกในสังคม จะต้องเรียนรู้เพื่อให้เป็นที่ยอมรับร่วมกันและยึดถือแบบแผนการประพฤติในสังคม เป็นต้น

สังคมประกิต (Socialization) คือกระบวนการเรียนรู้ในสังคมซึ่งสามารถถ่ายทอดทางบุคคลเพื่อพัฒนาศักยภาพซึ่งทำให้เกิดรูปแบบของวัฒนธรรมขึ้น (Bryjak ; & Soroka. 1994 : 543) นอกจากนี้ยังมีนักสังคมวิทยาท่านอื่นได้ให้ความหมายคำว่า สังคมประกิตไว้ ดังนี้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. 2545 : 45) กล่าวว่า สังคมประกิต หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลในสังคมที่เรียนรู้บทบาทสถานและยอมรับเอาค่านิยมและความเชื่อในสังคมมาเป็นลักษณะของตนเอง

แอปเพลบัม และ แชมบลิส (Appelbaum ; & Chambliss. 1995 : 573) กล่าวว่า สังคมประกิต หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ชีวิตที่ถ่ายทอดให้กับบุคคล ประกอบด้วย ค่านิยม บรรทัดฐานและกฎอื่นๆของวัฒนธรรมและมีพัฒนาการด้วยแนวความคิดของบุคคล รุ่นต่อมาสอดคล้องกับเดรสเลอร์(Dressler. 1969 : 187) สังคมประกิต คือกระบวนการเรียนรู้ชีวิตที่เกิดจากการรวบรวมวัฒนธรรมและมีพัฒนาการด้วยความคิดของบุคคล

บรูม และ เซลซนิก (Broom ; & Selznick. 1963 : 543) สังคมประกิตคือ กระบวนการชีวิตที่เริ่มต้นอย่างง่ายและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็กที่สามารถรับเอาวิถีบางส่วนในกลุ่มบุคคลแล้วมีพัฒนาการ เพิ่มระดับการเรียนรู้คุณค่าในสังคมและกลุ่มของตนเอง ซึ่งมีความหมายสองนัย ดังนี้

1. ในแง่ของสังคม สังคมประกิต หมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรมของบุคคลตั้งแต่เป็นเด็กทารกโดยผู้ที่มีความสำคัญที่สุดหรือผู้นำของครอบครัวเป็นผู้แนะแนวและอบรม วัฒนธรรมด้วยการบอกกล่าว กฎ และค่านิยมต่างๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมโครงสร้างแบบใหม่ทำให้เกิดการรับวัฒนธรรมแบบใหม่ และมีการพัฒนาคุณค่าแบบใหม่

2. ในแง่ของบุคคล สังคมประกิตหมายถึง การเพิ่มความสามารถและพัฒนาการของบุคคลให้เจริญเติบโต สังคมประกิตนั้นจะเป็นตัวการในการพัฒนาด้านชีวภาพของมนุษย์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพมาเป็น ตัวตน จนเกิดสำนึกในลักษณะเฉพาะตัว มีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นระเบียบ มีความคิด ค่านิยมและความทะเยอทะยาน ดังนั้น สังคมประกิตจึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและเงื่อนไขของตัวบุคคล

จากความหมายดังกล่าว สังคมประกิตจึงเป็นตัวการสำคัญในการถ่ายทอด วัฒนธรรมจากตัวบุคคลกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่งหรือรุ่นถัดไปและช่วยเพิ่มพูน ประสพการณ์ ความรู้ ความสามารถ แบบแผน วิถีปฏิบัติของบุคคลให้มีลักษณะในการเป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม มนุษย์ทุกคนไม่สามารถจะเรียนรู้หรือได้รับการถ่ายทอด วัฒนธรรมของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและความสามารถที่จะเรียนรู้ของ แต่ละบุคคล บุคคลใดสามารถเรียนรู้และดำรงตนสัมพันธ์กับสังคมได้ย่อมมีความสุข ในทาง

ตรงกันข้าม หากบุคคลใด ไม่สามารถรับรู้และและ ไม่ สามารถดำรงตนสัมพันธ์กับสังคมและ วัฒนธรรมของตนเอง ย่อมไม่ได้รับความสุขหรือมีความล้มเหลวด้านสังคมประกิต

สถาบันต่าง ๆ ของสังคมประกิต

การเรียนรู้หรือถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน ระเบียบแบบแผน วิถีปฏิบัติข้อบังคับ กฎต่าง ๆ ของสังคม ประเพณีวัฒนธรรม ฯลฯ ของ สังคมหนึ่ง จากบุคคลรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งและต่อไปนั้นจะต้องมีตัวแทนที่เป็นสื่อกลางใน การถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นซึ่งเรียกว่า สถาบัน และมีความสำคัญหลัก 3 สถาบัน ได้แก่

1. สถาบันครอบครัว
2. สถาบันการศึกษา
3. สถาบันสังคม

1. สถาบันครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีความสำคัญยิ่งต่อพัฒนาการเด็กให้ เจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ (อัจฉรา สุขารมณ 2544 : 35) ครอบครัวซึ่งมีบิดา มารดาเป็นหลัก จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความเชื่อทัศนคติ ค่านิยม และแบบ แผนพฤติกรรมต่าง ๆ แก่บุตรด้วยการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่มีผลต่อลักษณะ ทางจิตใจและพฤติกรรม ตลอดจนทัศนคติภาพของบุคคลในอนาคต (สุวรรณี ทองรัมย์ภากุล 2539 : 30)

การอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวนั้นสามารถกระทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงก็บอกกันตรง ๆ ว่าต้องทำอะไรจึงจะวางตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เช่น สอนให้มี วินัย มีสัมมาคารวะ รู้จักไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่ การบอกกันโดยตรงนี้ บางครั้งจะมีทั้งการให้รางวัล และการลงโทษ ส่วนการอบรมทางอ้อม เป็นการอบรมแบบไม่เป็นทางการ อาจจะเป็นการ เลียนแบบหรือรับเข้าตัวโดยไม่รู้ตัว เช่น พ่อแม่สกรปรก ลูกก็สกรปรก พ่อแม่ชอบใช้คำหยาบ ลูกก็ ใช้คำหยาบด้วย(ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. 2546 : 25)

การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีต่อลูกนั้น (ใจทิพย์ พวงทอง.2540: 38-41, ทิพาพร ลิขิตกุล. 2544 : 27 – 32) ได้จัดแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่บิดา มารดาให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ ให้ความเข้าใจกับบุตร ไม่ตามใจหรือเข้มงวด เกินไป ส่งเสริมให้บุตรมีอิสระในการคิด ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองมีเหตุผลให้ ความร่วมมือ กำลังใจ และ โอกาสกับบุตรตามโอกาสที่เหมาะสม

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาแสดงความรัก และห่วงใยบุตรเกินไป ให้ความช่วยเหลือจนเกินความจำเป็นคอยปกป้องดูแลไม่ให้บุตรได้รับความลำบากหรืออันตรายมักจะเข้าไปยุ่งกับเด็กทุกๆ เรื่อง ทำให้เด็กรู้สึกไม่มีอิสระที่จะทำอะไรด้วยตัวเอง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาควบคุมทั้งพฤติกรรม ความคิด ทศนคติ และความรู้สึกของเด็กโดยตรง บิดามารดาจะออกคำสั่งหรือตั้งหลักเกณฑ์ให้ปฏิบัติตามอยู่เสมอ ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษ

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่สนใจ ไม่เอาใจใส่ไม่ให้ความช่วยเหลืออบรมสั่งสอนบุตร ไม่ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้แก้ไขและปฏิบัติตาม วิจารณ์ ตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อมีการทำผิด

นอกจากนี้ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตรยังมีอีกหลายลักษณะซึ่งอาจแบ่งตามวิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อบุตร เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบให้บุตรทำตามหรือให้เชื่อฟัง แบบบุตรมีโอกาสร่วมในการแสดงความคิดเห็น แบบใช้เหตุผล อารมณ์ แบบลงโทษทางจิตทางกาย แบบเข้มงวดกวดขันเป็นต้น การอบรมเลี้ยงดูบุตรตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของชีวิต โดยการดูแลเอาใจใส่ให้ความอบอุ่น และเมื่อบุตรมีการพัฒนาการเติบโตขึ้น จะต้องมีการนำสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมในการเสริมสร้างพัฒนาการให้กว้างออกไป สภาพแวดล้อมภายในบ้าน สภาพแวดล้อมทางสังคม โดยเฉพาะทัศนคติของพ่อแม่ นั้นจะมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก รูปแบบวิธีปฏิบัติของครอบครัวหรือของพ่อแม่จะส่งผลโดยตรงต่อพัฒนาการของบุตร

จากการศึกษางานวิจัย (เสาวภา เบญจพันธ์ทวี. 2540 : 57 - 58) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในครอบครัวกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย มีความสัมพันธ์เชิงลบกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ใจทิพย์ พวงทอง (2540 : 114) ได้ศึกษาความสอดคล้องระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้ของบุตรวัยรุ่น พบว่ามีความสอดคล้องระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบประชาธิปไตยเกี่ยวข้องกับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ .05 กับการปรับตัวของวัยรุ่นห้าด้าน คือ ด้านการมองเห็นคุณค่าของตนเอง ด้านความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ด้านความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี ด้านความรู้สึกไม่มีอาการทางประสาท และมีความเกี่ยวข้องกับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ .01 กับการปรับตัวทางสังคม ด้านทักษะทางสังคม ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและด้านสัมพันธ์กับสังคม

ทิพาพร ลิขิตกุล (2544 : 63) ศึกษาเรื่อง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบใช้อำนาจควบคุม แบบปล่อยปละละเลย และแบบให้ความคุ้มครอง โดยวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทางบวก เท่ากับ .150 และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยทางลบ เท่ากับ .176

วชิราภรณ์ มอนต์ (2546 : 73 – 74) ศึกษาเรื่อง ผลของการอบรมเลี้ยงดูและบรรยากาศในครอบครัวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นใน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วนวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวัยรุ่นที่มีบรรยากาศในครอบครัวแตกต่างกันจะมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แลมบอร์นและเมาท์ (Lamborn ; & Mounts. 1991 : 1049) ศึกษารูปแบบของความสามารถและการปรับตัวของวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ และการอบรมเลี้ยงดูแบบขาดการดูแลและเอาใจใส่ เพื่อศึกษาผลกระทบต่อเด็กวัยรุ่นทางด้านพัฒนาการทางจิตสังคม ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบดูแลเอาใจใส่มีพัฒนาการทางจิตสังคม สูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบขาดการดูแลเอาใจใส่ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม จะมีพัฒนาการทางจิตวิทยาสังคมในขั้นที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน มีความคิดความเข้าใจในหลักการ น้อยกว่ากลุ่มอื่นและวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ จะมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง แต่มักจะใช้ในทางที่ไม่เกิดประโยชน์

ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิลาสลักษณ์ ชววัลลี (สุทธิณี กล้ากล่อมจิตร. 2547 : 66 ; อ้างอิงจาก ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิลาสลักษณ์ ชววัลลี. 2524 : 37) ได้วิจัยเรื่อง ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของคนไทย ในการวิจัยได้ศึกษาวัฒนธรรมทางจิตใจของไทย 5 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ การมีสัมมาคารวะต่อบิดามารดาและผู้อาวุโส ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญูกตเวทียและการยึดบาปบุญ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมทั้ง 5 ด้านมาก มีการอนุรักษ์มากกว่านักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดน้อย
2. นักเรียนที่มาจากครอบครัวเดียวได้รับการถ่ายทอดและมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางด้านจิตใจทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างจากนักเรียนที่มาจากครอบครัวขยาย

3. นักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่แตกต่างกันได้รับการถ่ายทอดและมีการอนุรักษ์เรื่องความซื่อสัตย์ การมีสัมมาคารวะ ความเอื้อเฟื้อไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำได้รับการถ่ายทอดเรื่องความกตัญญูทวดที่มากกว่านักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่สูง ส่วนในเรื่องการอนุรักษ์พบว่า นักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่แตกต่างกัน มีการอนุรักษ์ไม่แตกต่างกัน ในด้านการยึดบาปบุญคุณโทษ พบว่า นักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่แตกต่างกัน ได้รับการถ่ายทอดไม่แตกต่างกันแต่นักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำมีการอนุรักษ์มากกว่านักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่ปานกลาง

4. นักเรียนที่บิดามารดามีระดับการศึกษาสูง ได้รับการถ่ายทอดและมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทั้ง 5 ด้าน มากกว่านักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำ

5. นักเรียนหญิงมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจทั้ง 5 ด้านมากกว่านักเรียนชาย

6. นักเรียนที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจทั้ง 5 ด้าน มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อย

7. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจทั้ง 5 ด้าน มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย

ตามทฤษฎี พัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริคสัน (จินทนา ภาคบงกช. 2544 : 30) กล่าวว่า พื้นฐานด้านความรักและความอบอุ่นที่เด็กได้รับจากพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอในวัยต้น จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพช่วงวัยต่อมาเมื่อขวบแรก หากเด็กได้รับความรักความอบอุ่นอย่างเต็มที่ จะช่วยให้เด็กพัฒนาความไว้วางใจในโลกรอบตัวเด็ก (trust) ความรักและความอิสระแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอจะมีส่วนช่วยให้เด็กพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ได้ดี ในช่วงวัย 2-3 ปี ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความคิดริเริ่ม (initiative) สำหรับเด็กวัยอายุ 3-6 ปี และความสำเร็จแห่งตน (Compliment) ในเด็กอายุ 7-11 ปี เหล่านี้จะเป็นพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาเอกลักษณ์แบ่งงาน (identity) ในเด็กวัยรุ่น ความใกล้ชิดสนิทสนม (intimacy) ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นและการสร้างสรรค์งานเพื่อคนรุ่นหลัง (generativist) ในวัยผู้ใหญ่และบั้นปลายของชีวิต คุณลักษณะดังกล่าวล้วนมีคุณค่าต่อความพึงพอใจและความภาคภูมิใจในชีวิต (integrity)

จากผลวิจัยและทฤษฎีดังกล่าวมา แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวและความสำคัญของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเพราะครอบครัวนั้นสามารถอบรมถ่ายทอดพฤติกรรมและพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เนื่องจากเด็กนั้น ดำรงชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัวมากกว่าสถาบันอื่น ดังนั้น การอบรมสั่งสอน การปลูกฝัง ถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรม ซึ่งมีแบบอย่างและแบบแผนมาจากบิดามารดา จึงมีอิทธิพลต่อบทบาทการดำเนินชีวิตของเด็กอย่างยิ่ง

2. สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีความสำคัญเพราะเป็นรากฐานของกิจกรรมต่างๆที่สำคัญของสังคมทุกสังคม เพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมหรือมรดกของสังคมไปยังเยาวชนรุ่นต่อไป (ทัศนีย์ ทองสว่าง. 2543 : 141) สถาบันการศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญที่จะเป็นวิถีทางที่จะนำเด็กและเยาวชนให้ประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องในสังคมอันจะนำไปสู่ความต้องการของสังคม สถาบันการศึกษาจึงเป็นสถาบันสำคัญในการถ่ายทอดค่านิยม ปทัสถานทางสังคม เช่น วิถีประชา จารีตประเพณี กฎหมาย วัฒนธรรม และทักษะต่างๆไปยังสมาชิกของสังคม

สถาบันการศึกษา ได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถานที่ให้ความรู้ นอกจากนี้ผู้ให้ความหมายของสถาบันการศึกษาไว้ดังนี้

ณรงค์ เส็งประชา (สนธยา พลศรี. 2545 : 155 อ้างอิงจาก ณรงค์ เส็งประชา. 2541 : 95) สถาบันการศึกษา คือกลุ่มของบรรทัดฐานที่ใช้เพื่อก่อให้เกิดความรู้ แนวคิด การกระทำในกิจกรรมต่างๆ เพื่อการอยู่รอด เพื่อการอยู่ร่วมกัน และความเจริญก้าวหน้าของสังคมทุกสังคมมีหน้าที่ให้การศึกษาแก่สมาชิก เพื่อให้รู้จักบรรทัดฐานของสังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการสืบทอดวัฒนธรรม

สนธยา พลศรี (2545 :155) สถานศึกษา คือระบบความสัมพันธ์หรือกลุ่มของระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคมอันเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่สมาชิกโดยการอบรมสั่งสอน และเสริมสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ในทางที่ดีเพื่อให้เติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สถาบันการศึกษาของแต่ละสังคมจะมีลักษณะแปรผันไปตาม บรรทัดฐาน ค่านิยม และวัฒนธรรมของสังคม ทำให้รูปแบบในการจัดการการศึกษาแตกต่างกันออกไป

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เก่าแก่แห่งหนึ่งในประเทศไทย ถือกำเนิดมาจากโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงโดย ดร.สาโร บัวศรี ได้เสนอให้จัดตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษาขึ้นเพื่อแก้ปัญหาครูขาดแคลนและสอนถึงขั้นปริญญา เพราะในขณะนั้นอาชีพครูมีวุฒิสูงสุดเพียงแค่ ประกาศนียบัตรครูมัธยม (ป.ม.) ดังนั้นในปี 2496 กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็น วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร และประกาศรวมโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงเข้ากับวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร และตราพระราชบัญญัติวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2497 เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นและต้องการขยายการจัดการศึกษาในสาขาอื่นๆ ศาสตราจารย์ ดร.สุดใจ เหล่าสุนทร จึงดำเนินการเพื่อยกฐานะขึ้นเป็น มหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2517 ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2517 ทำให้มหาวิทยาลัยสามารถจัดการศึกษาและประสาทปริญญาในสาขาวิชาต่างๆ ได้กว้างขึ้นกว่าเดิม

ในด้านการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เริ่มรับนิสิตเข้ามาเรียนตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต ในปีการศึกษา 2496 จนกระทั่งเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งปัจจุบันได้มีความเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ ดังนี้

ปีการศึกษา 2496 เริ่มเปิดสอนตามหลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิตสาขาการประถมศึกษา สาขาการมัธยมศึกษา สาขาการอาชีวศึกษา และสาขาการบริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2498 เริ่มเปิดหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สำหรับบุคคลภายนอก ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมวิชาชีพ และวิทยฐานะของครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษาที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ให้สูงขึ้น

ปีการศึกษา 2499 เปิดสอนชั้นปริญญาโท ในชั้นแรกเปิดสอนเฉพาะสาขาจิตวิทยาวิทยาการ

ปีการศึกษา 2504 เปิดสอนตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ซึ่งวิทยาลัยวิชาการศึกษาเปิดสอนขึ้นเองโดยตรง

ปีการศึกษา 2506 เริ่มเปิดสอนชั้นประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ

ปีการศึกษา 2517 เริ่มเปิดสอนชั้นปริญญาเอก โดยเริ่มเปิดสอนเพียงสองสาขาวิชา ก่อน คือ สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ และสาขาการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร

ปีการศึกษา 2519 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิตและศิลปศาสตรบัณฑิตในบางแขนงวิชาเพิ่มขึ้นและในปีเดียวกันนี้ได้รับหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต (สาขาครูพยาบาล) ของวิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ กระทรวงสาธารณสุขเข้ามาสมทบ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ให้ความสำคัญกับภาระงานในด้านต่างๆ เช่น ในด้านการวิจัยดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งคณะวิชาวิจัยการศึกษา ดังปรากฏในพระราชบัญญัติวิทยาลัยวิชาการศึกษา พุทธศักราช 2497 ในด้านกิจการนิสิต ได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตได้มีเสรีภาพในการจัดกิจกรรมและการปกครองตนเอง ทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์การนิสิตมีกิจกรรมและช่วยเหลือสังคม โดยจัดตั้งชุมนุมต่างๆขึ้นเพื่อเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และให้บริการแก่ชุมชน (จันทิรา จิตวินะ. 2541 : 11-16)

สถาบันการศึกษา นอกจากจะมีหน้าที่ หลักในการให้ความรู้แล้ว ยังมีหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรม และเสริมสร้างพัฒนาการให้กับผู้เรียนและมีหน้าที่แฝงคือ หน้าที่ที่เกิดขึ้นขณะที่อยู่ในสถานศึกษา เช่น ความภูมิใจในความเป็นชาติของตน (Hess, Markson and Stein. 1996. 353-354)

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (ทัศนีย์ ทองสว่าง. 2543 : 142 อ้างอิงจาก ไพฑูรย์ สินลารัตน์ 2521 : 156) กล่าวถึงหน้าที่ ของสถาบันการศึกษาไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. รักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับสมาชิกของสังคม
2. ฝึกฝนอาชีพให้แก่เยาวชน

3. ส่งเสริมการเรียนรู้ในการเข้าสู่สังคม
4. สร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับประเทศชาติ
5. ส่งเสริมการพัฒนาของบุคคล
6. การศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า เมื่อบุตรได้ผ่านกระบวนการทางสังคมประกิตเบื้องต้นจากครอบครัวมาแล้ว ก็จะต้องให้สถานศึกษารับช่วงต่อในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทางสังคม สถาบันการศึกษาทำหน้าที่ถ่ายทอดอุดมการณ์บางประการ เช่น ความรักในอิสสระเสรี ความเกรงใจ ความมีระเบียบเรียบร้อยให้กับซึ่งหน้าที่ดังกล่าวจะบรรลุเป้าหมายเพียงใดขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อมธรรมชาติ สภาพแวดล้อมประดิษฐ์ หรือสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ที่มีผลเกี่ยวเนื่องและมีผลกระทบต่อการบวนการเรียนการสอน

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 137) กล่าวว่า สถาบันการศึกษาจะทำหน้าที่ให้การศึกษ อบรมสั่งสอนนักเรียนโดยการอาศัยกระบวนการทางสังคม 4 ประการ คือ

1. กระบวนการสังคมประกิต

เป็นกระบวนการที่บุคคลปรับตัวให้เข้ากับสังคม เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยสถาบันการศึกษาจะช่วยอบรมบ่มนิสัย แก้ไขปรับปรุงนักเรียนให้เข้ากับสังคมในฐานะที่เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เช่น การสอนให้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา การสอนให้รู้จักทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

2. กระบวนการพัฒนาคนให้มีวัฒนธรรม

สถาบันการศึกษาจะถ่ายทอดความรู้ ความคิดในด้านวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งวัฒนธรรมไทยและต่างประเทศ เพื่อให้นักเรียนนำไปปรับปรุงใช้ให้ได้เหมาะสมในแต่ละสังคม เช่น วัฒนธรรมไทย ด้วยทักทายด้วยการยกมือไหว้และกล่าวสวัสดิวัฒนธรรมตะวันตก ชอบทักทายด้วยการจับมือเขย่าและถามว่าสบายดีหรือไม่ เป็นต้น

3. กระบวนการพัฒนาคนพัฒนาทั้งทางสังคมและบุคคล

เป็นกระบวนการที่สถาบันการศึกษาจัดประสบการณ์และกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะและเชาวน์ปัญญา ตลอดจนขัดเกลาอุปนิสัย และบุคลิกภาพของนักเรียน เป็นการเตรียมตัวนักเรียนให้พร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดนิทรรศการ การจัดทัศนศึกษา เป็นต้น

4. กระบวนการใช้การศึกษาเสริมสร้างชีวิตความเป็นอยู่ในแนวประชาธิปไตย

เป็นกระบวนการที่ให้ความรู้ในด้านการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม และความรู้ในด้านการเมืองให้รู้จัก เข้าใจ และยึดมั่นในอุดมคติแห่งการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตย เช่น สอนให้รู้จักเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น รู้จักสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเองที่ถูกต้องและเหมาะสม เป็นต้น

ภาระและหน้าที่ให้การศึกษาแก่ผู้เรียนที่อาศัยกระบวนการดังกล่าวข้างต้นย่อมตกเป็นงานของครู ซึ่งครูเป็นผู้มีบทบาทในการสอน ถ่ายทอดความรู้โดยตรงให้แก่ผู้เรียน เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีการสอนมากกว่าบุคลากรในสาขาวิชาชีพอื่นๆ ดังนั้นครูจึงต้องศึกษาหาความรู้อยู่เสมอเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความรู้ให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน รวมทั้งปฏิบัติตนให้มีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น

จากรายงานการวิจัยองค์ประกอบที่จำแนกการประพฤติก็เป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11 (สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 11 . 2535 : 11) กล่าวถึงบทบาทของครูในการประพฤติเป็นแบบตัวอย่างเรื่องของมารยาท ศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม 3 ประการคือ 1. บทบาทของผู้มีความรู้ดี แนะนำได้ 2. บทบาทหลักของผู้มีความประพฤติดี ทำให้คำแนะนำสั่งสอนมีผล 3. บทบาทของผู้มีน้ำใจอันดี ทำให้นักเรียนรักใคร่ เชื่อถือ นอกจากหน้าที่ในการสอน ครูจะต้องมีบทบาทในการถ่ายทอดแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน ซึ่งเป็นการสอนที่ยากยิ่ง เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกับนามธรรม ดังนั้นคำตอบของแต่ละสถานการณ์นั้นจะไม่มีคำตอบที่ถูกต้องคำตอบเดียวในทุก ๆ สถานการณ์ ถ้ามีความสลับซับซ้อนมากนักเรียนจะต้องใช้กระบวนการคิดต่าง ๆ เพื่อจะประมวลคำตอบและนำไปสู่การตัดสินใจของตนเอง ซึ่งจะได้ผลดีกว่าการที่ครูจะบอกทุกสิ่งให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับ จักรพรรดิ วัฒนา (2544 : 7 – 9) ที่กล่าวว่า นอกจากบทบาทของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แล้ว ครูจะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้เรียนกับสังคม ชุมชน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย รวมทั้งมีการปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนอีกด้วย

จุไรรัตน์ มณีรัตน์ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ 3 ประการ ดังนี้

1. ครูต้องสอดแทรกเนื้อหาจริยธรรมควบคู่ไปกับการสอนวิชาต่างๆและมีการสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกรักและภูมิใจในสถาบัน
2. ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความประพฤติและมีบทบาทที่เหมาะสมในการนำผู้เรียนสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนและสังคม
3. ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ต้องมีการแลกเปลี่ยนทัศนะ และปรึกษาหารือเรื่องการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ

มานิตย์ แก้วปู (2526 : 98) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนานักเรียนระดับมัธยมศึกษาในด้านความมีวินัยในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ครูสังคมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องในระดับมากทุกๆด้านและไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดวัฒนธรรมแก่เด็กวัยรุ่นนั้นในปี พ.ศ. 2525 อำไพ มหาสิทธิ์กุล (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การทดลองถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในจังหวัดจันทบุรี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยวิธีการสอนในห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรม และกลุ่มควบคุม ที่มีต่อความรู้และทัศนคติต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นของเด็กวัยรุ่นในจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน สุ่มจากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบความรู้ แบบสอบถามทัศนคติและโครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยวิธีการสอนในห้องเรียนและวิธีอยู่ค่ายพักแรม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีสอนในห้องเรียนและวิธีอยู่ค่ายพักแรม มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมด้วยวิธีอยู่ค่ายพักแรม มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีสอนในห้องเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. สถาบันทางสังคม

สถาบันทางสังคมมีหลายกลุ่ม แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะขอนำมาศึกษาเพียง 1 กลุ่ม คือ สถาบันสื่อมวลชน

สถาบันสื่อมวลชน

สื่อมวลชน หมายถึง กระบวนการสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งสารไปยังคนจำนวนมากโดยผ่านทางสื่อต่างๆและเนื่องจากความหลากหลายของผู้รับสารทำให้ไม่สามารถกำหนดจำนวนผู้รับสารได้ซึ่งบางครั้งอาจเกิดการผิดพลาด นอกจากนั้นยังมีลักษณะสำคัญประการหนึ่งคือผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่มีโอกาสเผชิญหน้ากัน การสื่อสารจะกระทำโดยผ่านอุปกรณ์ทางด้านการสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ (อรรถพล โคตรสินธุ์. 2544 : 9 ; อ้างอิงมาจาก อรุณีประภา หอมเศรษฐี. 2528 : 79) นอกจากนี้ วิลสัน และ สแตน เล รอย วิลสัน (1998 : 12 – 13) ได้กล่าวถึงการสื่อสารมวลชน คือ กระบวนการที่สื่อมวลชนใช้เทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือส่งสารจำนวนหนึ่งไปยังผู้รับที่อยู่ห่างไกลออกไป ซึ่งเมื่อกล่าวถึงการสื่อสารมักจะประกอบไปด้วย ผู้ส่งสาร กระบวนการส่งสารที่ใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือพร้อมด้วยสารนั้น และผู้รับสาร

สื่อมวลชนมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและจากการที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการรับส่งข้อมูล ทำให้การสื่อสารสามารถกระทำได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สามารถแบ่งประเภทของสื่อมวลชนออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

1. สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ใช้มายาวนานและได้มีการพัฒนาจนมาถึงในยุคปัจจุบัน หนังสือพิมพ์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีอิทธิพลต่อบุคคลมากที่สุด อันดับถัดไปได้แก่นิตยสารและวารสาร ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีการพิมพ์ที่ทันสมัยและการติดต่อสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว ทำให้กระบวนการผลิตสามารถกระทำได้ง่ายและมีเนื้อหาที่ทันสมัย สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลได้มากขึ้น

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่ส่งข้อมูลไปยังผู้รับในลักษณะคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า โดยต้องมีเครื่องรับ – ส่งสัญญาณ มีความสามารถในการแปลงสัญญาณในรูปของคลื่นไฟฟ้าให้เป็นรูปภาพ ข้อความ เสียง ซึ่งในปัจจุบันนั้นได้มีการผสมผสานเข้ากับระบบสารสนเทศทำให้เกิดสื่อลักษณะใหม่ๆ เกิดขึ้น เช่น อินเทอร์เน็ต(อรรถพล โคตรสินธุ์. 2544 : 11 - 12 ; อ้างอิงจาก กาญจนา แก้วเทพ . 2543 : 19,60)

สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ให้ข่าวสารและมีผลต่อสังคม ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สิ่งพิมพ์ต่างๆ ภาพถ่าย คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เครื่องมือสื่อสารต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ เครื่องแฟกซ์ เพจเจอร์และอื่นๆ สิ่งเหล่านี้ได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของบุคคลมาก โดยเฉพาะในสังคมที่มีความเจริญด้านเศรษฐกิจและสังคม สื่อมวลชนเป็นแหล่งที่ให้การขัดเกลาทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมีคุณค่าและมีโทษด้วย โดยทั่วไปแล้วสื่อมวลชนเป็นแหล่งที่ให้สาระข่าวสารเพื่อประโยชน์แก่การดำรงชีวิต การตัดสินใจของบุคคล (นิเทศ ดินณะกุล. 2544 : 46)

ชาลิต เลิศศักดิ์วิมาน (ศิริวรรณ วิเศษวรรณ. 2543 : 33 ; อ้างอิงจาก ชาลิต เลิศศักดิ์วิมาน. 2541 : 20 – 21) กล่าวถึงบทบาทของสื่อมวลชนว่า บทบาทของสื่อมวลชนนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. บทบาททางพุทธิปัญญา (Intellectual) เป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดของการสื่อสารมวลชนที่ต้องเสริมสร้างความรู้และให้การศึกษาแก่มนุษย์ที่อยู่ในสังคมให้ได้รับประโยชน์มากที่สุด หน้าที่หลักของบทบาทนี้คือ การแถลงข่าวเพื่อให้มนุษย์ในสังคมได้ทราบ เพราะในสังคมมีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมายจนไม่สามารถติดต่อรับรู้ได้เพียงคนเดียว สื่อมวลชนจึงช่วยรวบรวมเสนอให้ได้รับทราบอย่างเพียงพอ บทบาททางพุทธิปัญญาแยกเป็น 4 ประการ คือ

1.1 เพื่อบรรยายข้อเท็จจริง (Facts)

1.2 เพื่อให้การศึกษา (Education)

1.3 เพื่อแสดงออกทางสังคม ทั้งในด้านอุดมการณ์ความคิดของบุคคล และแสดงออกทางวัฒนธรรมในกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม

1.4 เพื่อขจัดความกดดันและความขัดแย้งในสังคม

2. บทบาททางด้านจิตวิทยา (Social psychology) บทบาททางด้านนี้เพื่อเป็นการบำรุงขวัญและจิตใจของสมาชิกในสังคมให้ดีขึ้น บทบาททางด้านจิตวิทยา แบ่งเป็น 3 ประเด็นคือ

2.1 เพื่อสร้างความผูกพัน โดยมีหน้าที่ในการสร้างความผูกพันในสังคมให้แน่นแฟ้น

2.2 ขจัดความโดดเดี่ยวทางสังคมของสมาชิกในสังคม โดยมีหน้าที่บริการสังคมให้มีการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อคลายความตึงเครียด

2.3 เพื่อบำบัดทางจิต (Psycho Therapy) สื่อมวลชนจะช่วยชดเชยสิ่งที่สังคมขาดหายไป

ปัจจุบันสถาบันสื่อมวลชนเป็นหัวใจของการสร้างสรรค์วัฒนธรรม เพราะเป็นสถาบันที่ผสมผสานกันระหว่างสถาบันทางธุรกิจกับสถาบันด้านการตกแต่งอุดมการณ์จิตสำนึก และจิตวิญญาณโดยเฉพาะ ด้วยคุณสมบัติดังกล่าว ทำให้ผลงานด้านวัฒนธรรมที่กลั่นกรองออกมาต่อสังคมนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันกับธุรกิจโดยไม่สามารถแยกแยะได้ นอกจากนี้ ผลงานของสถาบันสื่อมวลชนสามารถมีอิทธิพลต่อจิตใจของผู้คนจำนวนมากๆได้พร้อมกัน (กาญจนา แก้วเทพ. 2539 : คำนำ) นักวิชาการด้านสื่อมวลชนกล่าวว่า ความแตกต่างระหว่างสังคมสมัยก่อนกับสังคมสมัยใหม่ประการหนึ่งคือ ในสังคมสมัยใหม่นั้นสื่อมวลชนได้เพิ่มบทบาททั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างมากขึ้นทั้งต่อชีวิตผู้คน ต่อสถาบันสังคม ต่อสังคมทั้งหมด โดยผสมผสานตัวเองเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในทุกกิจการ ในทุกๆ ส่วนของสังคม ไม่มีบุคคลใดหรือสถานที่ใดของสังคมที่จะหลุดรอดไปจากการปฏิบัติการสื่อมวลชน และทั้งนี้ย่อมหมายความว่า สื่อมวลชนได้เพิ่มอิทธิพลต่อสังคมเพิ่มขึ้นมาด้วย โดยเฉพาะในมิติของวัฒนธรรม(กาญจนา แก้วเทพ. 2539 : 39 - 42)

ในวัฒนธรรมไทยโบราณ ความคิดหรือความรู้ต่างๆ คนโบราณมักจะได้อาจมาประสบการณ์ตรงของตัวเอง แต่ปัจจุบันรูปแบบและวิถีทางการได้มาซึ่งความรู้ก็ครั้งหนึ่งได้อาจมาสื่อมวลชน และเมื่อความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารพัฒนาไปมากขึ้นก็จะมีผลกระทบต่อสำนึกบางประการของบุคคลในเรื่อง ตันฉบับ และของเลียนแบบ โดยที่ที่มีการทำของเลียนแบบให้เหมือนกับต้นฉบับมากที่สุด ซึ่งสภาพการณ์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้เปลี่ยนสำนึกของบุคคลเกี่ยวกับการแสวงหาภูมิปัญญาที่แต่เดิมนั้นจะมีการใช้ความเพียรพยายามฝึกฝนด้วยตัวเอง แต่ปัจจุบันสำนึกดังกล่าวนี้เป็นแบบแผนในการสร้างวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดการพึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และ พรพิไล เลิศวิชา. 2539 : 52 – 53) โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทยที่ถูกวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาอิทธิพลในเชิงรุก โดยผ่านการสื่อสารมวลชนหรือวัฒนธรรมการสื่อสารมวลชน วัฒนธรรมตะวันตกจะแผ่เข้ามาอิทธิพลต่อเยาวชนไทย เกิดการยอมรับและเอาอย่างตั้งแต่แรกเกิดหรือตั้งแต่เกิดจนตาย เพราะประเทศต่างๆ เหล่านี้มีสมรรถนะของการสื่อสารที่ทันสมัย (สมพจน์ จันทรเทีย. 2539 : 28)

เมื่อประชาชนหันมารับวัฒนธรรมจากสื่อมวลชนมากขึ้นจะทำให้ประชาชนที่มี วัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นหลักนั้นเกิดการเบี่ยงเบน เช่น ลักษณะละครที่มีเมียน้อย-เมียหลวง การ กระตุ้นของสื่อที่ให้เกิดความอยากได้ทำให้เพิ่มปัญหาอาชญากรรม กลายเป็นการลดระดับ วัฒนธรรมของตนเองให้ต่ำทรมลง(กาญจนา แก้วเทพ. 2539 : 122 - 123)

การถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งจะผ่านการสื่อสารมวลชน ทำให้เกิดการ ชักจูง บิดเบือน สร้างกระแส โดยเฉพาะอิทธิพลในการสร้างกระแสสื่อต้องเน้นที่ความเที่ยง ของเนื้อหาและการนำเสนอในรูปแบบที่เหมาะสม ทั้งนี้สื่อต้องสร้างสรรค์สิ่งที่เป็น ประโยชน์ต่อสังคมเนื่องจากสังคมไทยมีลักษณะอบอุ่น แต่ค่อนข้างจะอ่อนแอ สื่อมวลชน จะต้องช่วยทำให้เกิดความเข้มแข็งในสังคมไทย รวมทั้งจะต้องนำเสนอสิ่งที่ดีของสังคมไทย อย่างเหมาะสม (ปิยกุล เลาว์ณศิริ. 2545 : 6) เมื่อสื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม มี อิทธิพลต่อการรับรู้และการเรียนรู้ของผู้คนในสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับ เยาวชน ดังนั้น การดำเนินงานของสื่อมวลชนจึงควรอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง ความ ยุติธรรมและความพอดี (ดวงพร คำณวนวัฒน์. 2537 : 14-15)

ในปี พ.ศ.2544 อรรถพล โคตรสินธ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง ผลของสื่อมวลชนที่มีต่อพฤติกรรมการเล่นแบบการแต่งกายของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 945 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนส่วนรวม นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนเขตเทศบาลและนักเรียนจำแนกตาม ความสนใจต่อประเภทสื่อเห็นว่า สื่อมวลชนมีผลต่อพฤติกรรมการเล่นแบบการแต่งกาย โดยรวม

2. นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนนอกเขตเทศบาลเมือง เห็นว่า สื่อมวลชนมีผลต่อการ เล่นแบบการแต่งกายโดยรวมและมีผลต่อกระบวนการใส่ใจ และกระบวนการตั้งใจในการ มีพฤติกรรมการเล่นแบบการแต่งกายมากกว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่นอกโรงเรียนในเขตเทศบาล เมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิภารัตน์ พันธุ์ฤทธิ์ดำ (สุทธิณี กล้ากล่อมจิตร 2547 : 68 ; อ้างอิงจาก วิภารัตน์ พันธุ์ ฤทธิ์ดำ. 2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างประเทศที่มีต่ออัตลักษณ์ ของวัยรุ่นไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีดนตรีญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า สื่อและเพื่อนของวัยรุ่นมี อิทธิพลทำให้วัยรุ่นได้รู้จักดนตรีญี่ปุ่น เทคนิคการสร้างความรู้สึกสุนทรีย์ทางดนตรีของเทคโนโลยี ปัจจุบัน ทำให้วัยรุ่นเกิดจินตนาการและเพลิดเพลินกับความรื่นรมย์ที่ได้รับ วัยรุ่นแสวงหาความ บันเทิงนี้ได้ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ นิตยสาร รวมทั้งอินเทอร์เน็ต ทำให้มีพฤติกรรมความ นิยมดนตรีญี่ปุ่นในสองประการ คือ กระบวนการสร้างและแสวงหาความโดดเด่นไปจากเพื่อนกลุ่ม อื่นๆที่ไม่นิยมฟังดนตรีญี่ปุ่น ขณะเดียวกันอัตลักษณ์เหล่านั้นเกิดจากการเลียนแบบนักร้อง ดนตรีญี่ปุ่นที่พวกเขาฟัง ซึ่งสังเกตได้ว่า แม้นดนตรีญี่ปุ่นจะเป็นเพียงวัฒนธรรมย่อยหนึ่งในสังคม แต่วัฒนธรรมของวัยรุ่นในสมัยปัจจุบันมักจะแสวงหาความแปลกใหม่ที่ต่างจากวัฒนธรรม

แบบเดิมๆ พวกเขาเหล่านั้นได้แสดงออกถึงความเป็นตัวตนที่ชัดเจนโดยการนัดชุมนุมทำกิจกรรมร่วมกันในวันหยุด และมีการร่วมจัดงานคอนเสิร์ตรวมคนที่ชอบดนตรีญี่ปุ่น มีการแต่งกายเลียนแบบนักร้องนักดนตรี แสดงท่าทางเหมือนนักร้องที่ตนเองแต่งกายเลียนแบบ และสร้างภาษาเฉพาะที่เข้าใจกันในกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกบ่งบอก “ ความเป็นตัวตน ” ของวัยรุ่น และความเป็นตัวตนของวัยรุ่นก็เปลี่ยนไปตามกระแสวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปด้วย

ศิริวรรณ วิเศษวรวงษ์ (2543 : 341) ศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อพฤติกรรมฆ่าตัวตายโดยทำการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อวิธีนำเสนอของสื่อมวลชนและอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อพฤติกรรมฆ่าตัวตาย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างกันของความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อมวลชนแต่ละประเภทมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมฆ่าตัวตายโดยรวมทุกสื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

ทฤษฎีที่อธิบาย การเรียนรู้และกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมนั้นมีหลายทฤษฎี ทฤษฎีที่นำมาถกเถียงกันเป็นทฤษฎีที่มีการอธิบายที่ชัดเจน มีเหตุผลและมักจะมีการนำมาอ้างเพื่ออธิบายถึงกระบวนการปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม กันอยู่เสมอ การวิจัยนี้จึงได้ใช้ความรู้และหลักการเหล่านี้เป็นพื้นฐาน

ทฤษฎีการเรียนรู้บทบาท

ทฤษฎีนี้กล่าวว่าในการมีชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ทุกคนจะต้องมีสถานภาพและบทบาทของตนเอง เพราะมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ถึงวิธีการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถที่จะแสดงออกในบทบาทของตนได้อย่างเหมาะสม บุคคลจึงต้องเรียนรู้ในบทบาทของตนเองและบทบาทของผู้อื่น บุคคลจะต้องเรียนรู้ถึงความคาดหวังในบทบาท (role expectation) อันได้แก่ ความคิด ความรู้สึก ค่านิยมและลักษณะพฤติกรรม ซึ่งสังคมได้คาดหวังว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง บุคคลจะต้องเรียนรู้ความคาดหวัง ทั้งในบทบาทที่เป็นของตนเองและเป็นของผู้ร่วมบทบาท (โกศล มีคุณ. 2524 : 10-11 ; อ้างอิงจาก Secord ; & Backman. 1964 : 540-550)

ตัวอย่าง ในครอบครัวหนึ่งจะมีบุคคลซึ่งอยู่ในตำแหน่งต่างๆ อันได้แก่ บิดา มารดา ลูก และคนอื่นๆ คนที่อยู่ในตำแหน่งต่างๆ จะต้องเรียนรู้ถึงบทบาทของตนเองและคาดหวังในบทบาทของคนอื่นๆ อีกด้วย เพื่อให้เกิดสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในครอบครัว มารดาจะต้องเรียนรู้ถึงบทบาทของตนเองและความคาดหวังในบทบาทของตน ขณะเดียวกันผู้อยู่ในตำแหน่งมารดาต้องเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทและความคาดหวังในบทบาทสามี ลูก และคนอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกันในครอบครัว เด็กซึ่งอยู่ในตำแหน่งลูกก็ต้องพยายามเรียนรู้บทบาทของตนเองและของผู้อื่นที่อยู่ร่วมกับตน ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิสัมพันธ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ตามหลักของทฤษฎีนี้ การเรียนรู้บทบาทจะเป็นไปตามหลักของการเรียนรู้ทางสังคมแบบต่างๆ เช่น การเรียนรู้จากผลการตอบสนอง (Operant learning) จากการสอนโดยตรง (direct tuition) การเรียนรู้โดยบังเอิญ (incidental learning) หรือจากการได้รับรางวัลหรือถูกลงโทษ (Reward and punishment) รวมทั้งการเลียนแบบ (imitation) และการเทียบเคียง (identification)

กล่าวได้ว่า การเรียนรู้ในบทบาทที่ได้ผลดี จะทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกในพฤติกรรมได้ตามที่สังคมคาดหวัง มีทัศนคติ ค่านิยมและคุณธรรมที่เหมาะสม รู้จักที่จะยอมรับและกระทำตนให้อยู่ในกฎเกณฑ์ ระเบียบและวัฒนธรรมของสังคม ยิ่งผู้เรียนสามารถเข้าใจบทบาทของตนและของผู้อื่นมากขึ้นเท่าไร เขาก็จะยิ่งมีความรู้ทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรม และวัฒนธรรมของสังคมมากขึ้นเท่านั้น และหากเขามีวิจรรณญาณที่ดีหรือได้รับการแนะแนวทางที่ถูกต้อง เขาก็จะรับเอาสิ่งที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคมไว้ได้มาก นั่นคือ บุคคลนั้นๆ จะมีค่านิยมอันเหมาะสม มีคุณธรรมจริยธรรมสูง มีพฤติกรรมตามที่สังคมยอมรับและสนับสนุน

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า จริยธรรมเป็นผลจากการถ่ายทอดของสังคม (Socialization) การซึมซาบ(Internationalization) และเป็นผลจากการกระทำตามตัวอย่าง จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (สุกัด ไหวหากิจ. 2543 : 37-38 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1977 :22-27) กล่าวว่าพฤติกรรมของมนุษย์มีการเรียนรู้พฤติกรรมจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งโดยทางตรง (Direct Experience) คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และโดยอ้อม (Indirect Experience) คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น หรือการเรียนรู้จากตัวแบบ (Learning Thought Modeling) ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการสังเกต (Observational Learning Process) การเรียนรู้ส่วนใหญ่ในชีวิตประจำวันเป็นการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสังเกตตัวแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. กระบวนการสนใจ (Attentional Process) เป็นกระบวนการเลือกและรับรู้ลักษณะพฤติกรรมของตัวแบบ โดยผู้สังเกตจะต้องให้ความสนใจ และรับรู้ลักษณะที่สำคัญให้ถูกต้องแล้ว นำสิ่งที่ได้จากการสังเกตมาสรุปรวบรวมไว้เป็นขั้นตอน เพื่อให้ง่ายต่อการจำ ซึ่งความสนใจนี้ จะสามารถจำแนกพฤติกรรมที่สำคัญออกจากพฤติกรรมอื่นของตัวแบบ การรับรู้จะเกิดขึ้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสนใจจากตัวผู้สังเกต ได้แก่ ความสามารถในการสังเกต การรับรู้ การแปลความ การรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการสังเกต หรือจากโครงสร้าง และลักษณะของตัวแบบ ได้แก่ ความซับซ้อน ความน่าสนใจของตัวแบบ รวมทั้งองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพระหว่างตัวแบบกับผู้สังเกต

2. กระบวนการคงไว้ (Retention Process) เป็นกระบวนการของการจำ เป็นการรวบรวมลักษณะพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตไว้ในระบบความจำในรูปของสัญลักษณ์ (

Symbolic Forms) อันได้แก่ จินตภาพ (Image) และภาษา (Verbal) เมื่อบุคคลได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบที่ตนสนใจ การรับรู้จะเกิดขึ้นและเมื่อพฤติกรรมสิ้นสุดลงมโนภาพและพฤติกรรมดังกล่าวจะยังคงอยู่ในความจำ และถูกจัดแปลงเป็นสัญลักษณ์ทางภาษา ซึ่งสามารถจดจำได้ง่ายและนานกว่า

3. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) เป็นกระบวนการแปลงสัญลักษณ์ในระบบความจำออกมาเป็นพฤติกรรม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะถูกต้อหรือใกล้เคียงกับตัวแบบหรือไม่ขึ้นอยู่กับปริมาณการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกต และความสามารถที่มีอยู่ในตัวของบุคคลนั้น

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคมนั้น มนุษย์ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนรับรู้มาทั้งหมด แต่จะเลือกพฤติกรรมของตัวแบบที่ก่อให้เกิดผลดีตอบแทนมากกว่าพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสีย การประเมินพฤติกรรมของตัวแบบจึงเป็นไปในรูปของการรับเอาสิ่งที่ตนพึงพอใจและปฏิเสธสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วยหรือไม่พึงพอใจ

เบคทูรา ได้กล่าวถึงอิทธิพลของตัวแบบไว้ว่า การเรียนรู้ด้วยการสังเกตจากตัวแบบ มีผลทำให้ผู้สังเกตเกิดการตอบสนอง 3 ประการคือ

1. การได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบ ทำให้ผู้สังเกตสามารถแสดงพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่ไม่เคยแสดงมาก่อนได้
2. พฤติกรรมของตัวแบบ อาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้สังเกตที่มีอยู่ก่อนให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับผลของพฤติกรรมที่ตัวแบบได้รับ
3. การได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบ ช่วยให้ผู้สังเกตสามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนมีแนวโน้มที่จะแสดงออกให้แสดงออกได้ง่ายขึ้น

การเลียนแบบเกิดขึ้นได้ทั่วไปทุกวัฒนธรรม ทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพ แม่แบบที่ก่อให้เกิดการเลียนแบบนั้นอาจเป็นชีวิตจริงในสังคมหรือเป็นสัญลักษณ์ก็ได้ และสามารถแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น ทางคำพูด การเขียนรูปภาพ หรือหลาย ๆ รูปแบบของสัญลักษณ์ร่วมกันเป็นแม่แบบอันหนึ่ง การเสนอในลักษณะของรูปภาพ อาจเสนอในลักษณะต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับผู้เรียนและความเหมาะสมในเนื้อหา

ทฤษฎีทางจริยธรรม

จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติต่อตนเองและต่อสังคมทั้งทางกาย และทางจิตใจในทางที่เหมาะสมเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของตนเองและสังคม (รัตนา บำรุงญาติ. 2532 : 9) ดังนั้น จริยธรรมจึงเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางจิตใจและศีลธรรมที่จะทำให้สังคมมีความสุขและความสงบเรียบร้อย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีทฤษฎีทางจริยธรรม ที่เกี่ยวข้อง คือ

ทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของเพียเจท์ พบว่าพัฒนาการ จริยธรรมของมนุษย์นั้นมี 6 ขั้นตอน มนุษย์สามารถบรรลุจริยธรรมขั้นสูงสุดได้เมื่อมีเหตุผลและมีแนวความคิดในวัยผู้ใหญ่ จะมีลักษณะเป็นเหตุผลสากล ไม่เข้าข้างตนเอง (รุ่งรัตน์ ไกรทอง. 2532 : 42-43 ; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2522 : 35 – 37) โคลเบอร์ก ได้แบ่งขั้นทางจริยธรรมไว้ 6 ขั้น ดังนี้

ระดับที่ 1 ก่อนเกณฑ์ (Preconventional Level)

ระดับนี้ บุคคลจะสนองตอบต่อกฎเกณฑ์ซึ่งกำหนดไว้โดยผู้มีอำนาจเหนือตน จะเลือกทำพฤติกรรมเฉพาะที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่นในระดับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) ผู้มีจริยธรรมในขั้นนี้จะเลือกหรืองดกระทำการใดเพราะกลัวถูกลงโทษและยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ หรือผู้มีอำนาจทางกายเหนือตน การตัดสินใจดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับพฤติกรรมนั้นๆ ว่าทำไปแล้วโดนลงโทษหรือไม่

ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) การเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจให้ตนเองเท่านั้น ตัดสินการกระทำตามใจตนเองมักเป็นไปในรูปที่ต้องการรางวัลจากผู้อื่น การที่ทุกคนทำในสิ่งที่เขาต้องการเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่ากระทำความนั้นจะขัดกับผู้อื่น หรือความไม่ถูกต้องของสังคม ชอบการแลกเปลี่ยนที่เท่าเทียมกัน เช่น หนูจะขยันเรียนให้สอบได้ที่ 1 ถ้าแม่ซื้อจักรยานให้หนู

ระดับที่ 2 ตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level)

เป็นระดับที่กระทำไปตามความคาดหวังของบุคคลอื่น การทำดีและยกย่องชมเชยจากสังคมเป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติมีการกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยๆ ของตน ระดับนี้ยังต้องการการควบคุมจากภายนอก แต่ยังสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทั้งสามารถแสดงบทบาทที่สังคมต้องการด้วย ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance Orientation) ผู้มีจริยธรรมขั้นนี้มุ่งที่จะทำให้ผู้อื่นพอใจ เพื่อให้เขายอมรับเข้าเป็นพวกชอบคล้อยตามคนอื่นโดยเฉพาะเพื่อน ทำตามแบบแผนที่คนส่วนใหญ่ยึดถือ

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (The Law and Order Orientation) บุคคลจะรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ตนจะต้องทำหน้าที่ตามกฎหมายเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมกำหนดไว้ หรือคาดหวังพฤติกรรมที่ถูกต้อง เคารพต่อกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมตั้งไว้ ความถูกต้องขึ้นอยู่กับสังคม สังคมจะเป็นตัวกำหนดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post conventional Level)

ระดับนี้ เป็นระดับที่มีจริยธรรมเป็นของตนเอง ซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่เพียงส่วนย่อยและมักจะมีในอายุ 20 ปีขึ้นไป ระดับนี้มีการตัดสินใจขัดแย้งด้วยการนำความคิดตรรกะของตัวเอง แล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน การยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมสากลที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นทางการที่ยอมรับของทุกสังคม ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (The Social Contract Legalistic Orientation) ผู้มีจริยธรรมขั้นนี้ยังมั่นในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ยังเห็นว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎเป็นสิ่งทำได้ เมื่อได้ใช้พิจารณาด้วยเหตุผลที่จำทำให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle Orientation) ผู้มีจริยธรรมในขั้นนี้ถือว่า ความถูกต้องตัดสินด้วยจิตสำนึกที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมที่ตนเลือกแล้ว และมีความสมเหตุสมผลที่เป็นสากล โดยคำนึงความเท่าเทียมของสิทธิมนุษยชน เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของแต่ละคน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมนั้น เป็นหลักการที่ผู้วิจัยใช้อ้างอิงเพื่ออธิบายถึงกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างมาทั้งหมดสามทฤษฎี คือ ทฤษฎีการเรียนรู้บทบาท ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรม ทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมนั้นมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการอธิบายถึงการใช้เหตุผลของมนุษย์ที่สามารถบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุกับความมีเหตุผลในระดับต่างๆ ได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพราะสามารถใช้ทฤษฎีนี้ อ้างอิงและอธิบายพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการพัฒนาธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้จัดลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2547 จากทุกสาขาวิชา จำนวน 10,191 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2547 จากทุกสาขาวิชา โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน (Yamane. 1967 : 886) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของแต่ละสาขาวิชา ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สาขาวิชาสังคมศาสตร์	2,738	103
สาขาวิชามนุษยศาสตร์	2,265	86
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	2,560	97
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	2,628	99
รวม	10,191	385

ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ฉบับ ได้รับคืนและมีความถูกต้อง สมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 362 ฉบับ คิดเป็น 94 เปอร์เซ็นต์ โดยได้รับแบบสอบถามที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ครบถ้วนตามสัดส่วนของแต่ละสาขาวิชา ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน โดยมีความถูกต้อง สมบูรณ์ครบถ้วน

สาขาวิชา	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป	จำนวนที่ได้รับคืน
สาขาวิชาสังคมศาสตร์	103	102
สาขาวิชามนุษยศาสตร์	86	92
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	97	54
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	99	114
รวม	385	362

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม
2. ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของ ยิ่งยง ยุทธศักดิ์ (2539 : 160 – 170) สุนัน ปรีชาชัยสุรัตน์ (2542 : 106 – 120) กุหลาบ ร่มศรี (2537 : 140 – 160)
3. ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของ พัชรินทร์ วินัยกุลพงศ์ (2546 : 127 – 129) ทิพาพร ลิขิตกุล (2545 : 75 – 79) เสวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี (2540 : 70 – 81) ใจทิพย์ พวงทอง (2540 : 135-151) และ ศิริอร นพกิจ (2545 : 87 – 92)
4. ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวสื่อมวลชนของ อรรถพล โคตรศิลป์ (2544 : 142 – 149) ชนาธิป ทิวาโน (2546 : 385 – 386)
5. นำการศึกษาและข้อมูลจากข้อ 1 – ข้อ 3 มาสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
6. นำแบบสอบถามที่ทำการสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัตรเพื่อให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
7. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและตรงความเที่ยงตรงของเนื้อหา (ภาคผนวก ข : 112)
8. ทำการแก้ไข ปรับปรุงแบบสอบถามตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ แล้วนำเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัตรเพื่อขอความเห็นชอบจากประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัตรอีกครั้งหนึ่ง
9. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน

10. ตรวจสอบค่าจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้ร้อยละ 50 ของกลุ่มสูงและร้อยละ 50 ของกลุ่มต่ำ โดยใช้การทดสอบที (t-test) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 1.71 ขึ้นไปไว้ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย (Ferguson. 1981 : 180)

11. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 161) โดยแบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 (ภาคผนวก ค : 116)

12. นำแบบสอบถามฉบับที่ตรวจแก้ไขแล้วเสนอกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าของคะแนนสำหรับคำตอบ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าตนเองมีพฤติกรรมในเรื่องดังกล่าวเป็นประจำ

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าตนเองมีพฤติกรรมในเรื่องดังกล่าวเกือบทุกครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าตนเองมีพฤติกรรมในเรื่องดังกล่าวบางครั้ง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าตนเองมีพฤติกรรมในเรื่องดังกล่าวนานๆครั้ง

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าตนเองไม่มีพฤติกรรมในเรื่องดังกล่าว

เกณฑ์ในการแปลความหมายมีดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50 หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50 หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50 หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่ามีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังคณบดีของแต่ละคณะในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ประสานงานกับอาจารย์และเจ้าหน้าที่เพื่อส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตกลุ่มตัวอย่าง และชี้แจงการตอบแบบสอบถามและทำการเก็บแบบสอบถามคืนในเวลาที่กำหนด
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามโดยทำการเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ในส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จัดกระทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. จากจุดมุ่งหมายของการวิจัย
 - 2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตที่มีเพศต่างกัน สาขาวิชาแตกต่างกัน ชั้นปีแตกต่างกัน สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน วิธีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน และได้รับรูปแบบของสื่อแตกต่างกัน โดยใช้การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) (Ferguson. 1981 : 46) และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (Ferguson. 1981 : 68)
 - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต
 - 2.2.1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตที่มีเพศต่างกัน และได้รับรูปแบบของสื่อแตกต่างกัน ทำการวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบที (t-test)

2.2.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต ที่เรียนในชั้นปีแตกต่างกัน สาขาวิชาแตกต่างกัน มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน วิธีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA) และวิธีการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) (Ferguson. 1981 : 190)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) (Ferguson. 1981 : 46)

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(Ferguson. 1981 : 68)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้การทดสอบที (t-test)

(Ferguson. 1981 : 180)

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(Alpha –Coefficient) (Cronbach. 1970 : 161)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม โดยใช้การทดสอบที (t-test) และทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่มจะใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) (Ferguson. 1981 : 190)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Df	แทน ระดับชั้นของความเป็นอิสระ
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน
F	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
p	แทน ค่าความน่าจะเป็นที่สถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน
*	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต ในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตาม เพศ สาขาวิชา ชั้นปี สถานภาพทางเศรษฐกิจครอบครัวของนิสิต วิธีการอบรมเลี้ยงดู และรูปแบบของสื่อที่ได้รับ โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต ในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีมารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตาม เพศ และรูปแบบของสื่อที่ได้รับ โดยการใช้การทดสอบที (t – test) จำแนกตามสาขาวิชา ชั้นปี สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวและวิธีการอบรมเลี้ยงดู โดยการหาความแปรปรวนแบบทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามของนิสิตจำแนกตาม เพศ ชั้นปี สาขาวิชา สถานภาพทางเศรษฐกิจ ของครอบครัว รูปแบบของสื่อที่ได้รับ และวิธีการอบรมเลี้ยงดู

สถานภาพ	จำนวน (คน) n = 362	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	163	47.51
หญิง	199	52.49
2. ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	89	24.58
ชั้นปีที่ 2	90	24.86
ชั้นปีที่ 3	77	21.27
ชั้นปีที่ 4	106	29.28
3. สาขาวิชา		
สาขาวิชาสังคมศาสตร์	103	28.45
สาขาวิชามนุษยศาสตร์	86	23.75
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	97	26.79
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	99	27.34
4. สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว		
สูง	244	67.41
ปานกลาง	71	19.61
ต่ำ	47	12.98

ตาราง 3 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (คน) n = 362	ร้อยละ
5. รูปแบบของสื่อที่ได้รับ		
สื่อสิ่งพิมพ์	63	17.4
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	299	82.6
6. วิธีการอบรมเลี้ยงดู		
แบบปล่อยปละละเลย	23	6.35
แบบเข้มงวดกวดขัน	61	16.85
แบบประชาธิปไตย	278	76.8

จากตาราง 3 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งหมด 362 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามเพศ เพศหญิง มีจำนวน 199 คน เพศชาย มีจำนวน 163 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามชั้นปี นิสิตชั้นปีที่ 1 มีจำนวน 89 คน นิสิตชั้นปีที่ 2 มีจำนวน 90 คน นิสิตชั้นปีที่ 3 มีจำนวน 77 คน และนิสิตชั้นปีที่ 4 มีจำนวน 106 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสาขาวิชา สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีจำนวน 103 คน สาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีจำนวน 86 คน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีจำนวน 97 คน และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีจำนวน 99 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว นิสิตที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มีจำนวน 244 คน นิสิตที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง มีจำนวน 71 คน และนิสิตที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีจำนวน 47 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามรูปแบบของสื่อที่ได้รับ นิสิตที่ได้รับรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ มีจำนวน 63 คน นิสิตที่ได้รับรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีจำนวน 299 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู นิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีจำนวน 23 คน นิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีจำนวน 61 คน และนิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีจำนวน 278 คน

ตอนที่ 2 การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต ในด้านความเคารพ เชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ชั้นปี สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว วิธีการอบรมเลี้ยงดู และรูปแบบของสื่อที่ได้รับ โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 4 - 10

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม ในแต่ละด้าน และโดยรวมของนิสิตในกลุ่มรวม

พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม ของนิสิต	จำนวนนิสิต (N=362)		ระดับพฤติกรรม
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	3.47	1.00	ปานกลาง
ด้านความมีมารยาทในการพูด	3.15	1.00	ปานกลาง
ด้านความมีระเบียบวินัย	3.41	1.03	ปานกลาง
ด้านความรับผิดชอบ	3.58	0.97	มาก
รวมทุกด้าน	3.40	1.00	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ในด้านความรับผิดชอบ ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม
ของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม ของนิสิต	นิสิตชาย (n=163)			นิสิตหญิง (n=199)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	3.48	0.4	ปานกลาง	3.48	0.35	ปานกลาง
ด้านความมีมารยาทในการพูด	3.18	0.25	ปานกลาง	3.14	0.21	ปานกลาง
ด้านความมีระเบียบวินัย	3.38	0.31	ปานกลาง	3.44	0.28	ปานกลาง
ด้านความรับผิดชอบ	3.55	0.43	มาก	3.62	0.46	มาก
รวมทุกด้าน	3.39	0.24	ปานกลาง	3.41	0.23	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า นิสิตชายมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนิสิตหญิงมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามสาขาวิชา

พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม ของนิสิต	สาขาวิชาสังคมศาสตร์ (n=102)			สาขาวิชามนุษยศาสตร์ (n=92)			สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n=54)			สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (n=114)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	3.46	0.38	ปานกลาง	3.43	0.40	ปานกลาง	3.46	0.37	ปานกลาง	3.53	0.32	มาก
ด้านความมีมารยาทในการพูด	3.12	0.23	ปานกลาง	3.18	0.21	ปานกลาง	3.16	0.23	ปานกลาง	3.17	0.25	ปานกลาง
ด้านความมีระเบียบวินัย	3.42	0.26	ปานกลาง	3.40	0.33	ปานกลาง	3.41	0.28	ปานกลาง	3.41	0.29	ปานกลาง
ด้านความรับผิดชอบ	3.58	0.46	มาก	3.52	0.48	มาก	3.62	0.44	มาก	3.63	0.41	มาก
รวมทุกด้าน	3.39	0.24	ปานกลาง	3.38	0.26	ปานกลาง	3.41	0.22	ปานกลาง	3.43	0.21	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า นิสิตที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตที่เรียนอยู่ในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามชั้นปี

พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม ของนิสิต	ชั้นปี 1 (n=89)			ชั้นปี 2 (n=90)			ชั้นปี 3 (n=77)			ชั้นปี 4 (n=106)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	3.56	0.41	มาก	3.49	0.33	ปานกลาง	3.42	0.36	ปานกลาง	3.43	0.36	ปานกลาง
ด้านความมีมารยาทในการพูด	3.10	0.24	ปานกลาง	3.19	0.21	ปานกลาง	3.18	0.22	ปานกลาง	3.15	0.24	ปานกลาง
ด้านความมีระเบียบวินัย	3.45	0.27	ปานกลาง	3.41	0.26	ปานกลาง	3.41	0.29	ปานกลาง	3.37	0.33	ปานกลาง
ด้านความรับผิดชอบ	3.69	0.44	มาก	3.59	0.44	มาก	3.49	0.45	ปานกลาง	3.56	0.44	มาก
รวมทุกด้าน	3.45	0.24	ปานกลาง	3.41	0.21	ปานกลาง	3.37	0.23	ปานกลาง	3.37	0.24	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า นิสิตที่เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 1 มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความมีมารยาทในการพูด ด้านความมีระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตที่เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 2 มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตที่เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 3 มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด ด้านความมีระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตที่เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 4 มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

พฤติกรรมวัฒนธรรม ทางสังคมของนิสิต	สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว								
	สูง (n=244)			ปานกลาง (n=71)			ต่ำ (n=47)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	3.45	0.37	ปานกลาง	3.57	0.35	มาก	3.46	0.35	ปานกลาง
ด้านความมีมารยาทในการพูด	3.16	0.23	ปานกลาง	3.13	0.21	ปานกลาง	3.15	0.26	ปานกลาง
ด้านความมีระเบียบวินัย	3.42	0.29	ปานกลาง	3.42	0.30	ปานกลาง	3.35	0.30	ปานกลาง
ด้านความรับผิดชอบ	3.57	0.45	มาก	3.65	0.44	มาก	3.59	0.40	มาก
รวมทุกด้าน	3.40	0.24	ปานกลาง	3.44	0.21	ปานกลาง	3.39	0.21	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า นิสิตที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ในด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ในด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู

พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม ของนิสิต	วิธีการอบรมเลี้ยงดู								
	ประชาธิปไตย (n = 278)			เข้มงวดกวดขัน (n = 61)			ปล่อยปละละเลย (n = 23)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	3.51	0.33	มาก	3.42	0.48	ปานกลาง	3.23	0.33	ปานกลาง
ด้านความมีมารยาทในการพูด	3.14	0.22	ปานกลาง	3.20	0.28	ปานกลาง	3.18	0.24	ปานกลาง
ด้านความมีระเบียบวินัย	3.44	0.27	ปานกลาง	3.38	0.29	ปานกลาง	3.14	0.38	ปานกลาง
ด้านความรับผิดชอบ	3.62	0.42	มาก	3.54	0.52	มาก	3.30	0.38	ปานกลาง
รวมทุกด้าน	3.42	0.21	ปานกลาง	3.38	0.30	ปานกลาง	3.20	0.21	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่า นิสิตได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ในด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด ด้านความมีระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน จำแนกตามรูปแบบของสื่อที่ได้รับ

พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม ของนิสิต	สื่อสิ่งพิมพ์ (n= 63)			สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (n= 299)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	3.48	0.52	ปานกลาง	3.47	0.33	ปานกลาง
ด้านความมีมารยาทในการพูด	3.18	0.27	ปานกลาง	3.15	0.22	ปานกลาง
ด้านความมีระเบียบวินัย	3.36	0.32	ปานกลาง	3.42	0.28	ปานกลาง
ด้านความรับผิดชอบ	3.59	0.54	มาก	3.59	0.42	มาก
รวมทุกด้าน	3.40	0.30	ปานกลาง	3.40	0.22	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงว่า นิสิตที่ได้รับสื่อสิ่งพิมพ์ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนิสิตที่ได้รับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต ในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีมารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตาม เพศ และรูปแบบของสื่อที่ได้รับ โดยการใช้การทดสอบที (t – test) จำแนกตามสาขาวิชา ชั้นปี สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวและวิธีการอบรมเลี้ยงดู โดยการหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ่ ดังแสดงในตารางที่ **11 – 21**

ตาราง 11 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน ระหว่างนิสิตชายกับนิสิตหญิง

พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม	ชาย (n=163)		หญิง (n=199)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	3.48	0.40	3.48	0.35	0.05	0.96
ด้านความมีมารยาทในการพูด	3.18	0.25	3.14	0.21	1.60	0.11
ด้านความมีระเบียบวินัย	3.38	0.31	3.44	0.28	1.66	0.09
ด้านความรับผิดชอบ	3.55	0.43	3.62	0.46	1.44	0.14
รวมทุกด้าน	3.39	0.24	3.41	0.23	0.81	0.41

จากตาราง 11 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒชายและหญิง มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านไม่พบว่า นิสิตชายและหญิงมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมแตกต่างกัน

ตาราง 12 การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒโดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน จำแนกตามสาขาวิชา

พฤติกรรมวัฒนธรรม ทางสังคม	แหล่งของ ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	ระหว่างกลุ่ม	3	0.64	0.21	1.559	0.199
	ภายในกลุ่ม	358	49.41	0.13		
	รวม	361	50.05			
ด้านความมีมารยาทในการพูด	ระหว่างกลุ่ม	3	0.19	0.63	1.141	0.332
	ภายในกลุ่ม	358	19.64	0.55		
	รวม	361	19.83			
ด้านความมีระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	3	0.02	0.00	0.075	0.973
	ภายในกลุ่ม	358	31.43	0.08		
	รวม	361	31.45			
ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.62	0.20	1.030	0.379
	ภายในกลุ่ม	358	72.35	0.20		
	รวม	361	72.98			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.16	0.05	0.995	0.395
	ภายในกลุ่ม	358	20.13	0.05		
	รวม	361	20.3			

จากตาราง 12 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เรียนสาขาวิชาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒโดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี

พฤติกรรมวัฒนธรรม ทางสังคม	แหล่งของ ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	ระหว่างกลุ่ม	3	1.12	0.37	2.733	0.044
	ภายในกลุ่ม	358	48.93	0.13		
	รวม	361	50.05			
ด้านความมีมารยาทในการพูด	ระหว่างกลุ่ม	3	0.37	0.12	2.304	0.077
	ภายในกลุ่ม	358	19.45	0.05		
	รวม	361	19.83			
ด้านความมีระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	3	0.31	23.89	1.221	0.302
	ภายในกลุ่ม	358	31.13	19.57		
	รวม	361	31.45			
ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.78	0.59	2.994	0.031
	ภายในกลุ่ม	358	71.19	0.19		
	รวม	361	72.98			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.35	0.11	2.106	0.099
	ภายในกลุ่ม	358	19.95	0.05		
	รวม	361	20.3			

จากตาราง 13 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เรียนในชั้นปีแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่พบความแตกต่าง

สำหรับด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ จากการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟแล้ว ไม่พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ความแตกต่างที่เกิดขึ้นอาจมาจากความแปรปรวนที่เกิดขึ้นจากการสุ่มเท่านั้น ส่วนด้านความรับผิดชอบ แสดงไว้ในตาราง 14

ตาราง 14 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้าน ความรับผิดชอบ จำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี		ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4
	$\bar{X}$	3.48	3.16	3.41	3.59
ชั้นปีที่ 1	3.48			*	
ชั้นปีที่ 2	3.16				
ชั้นปีที่ 3	3.41				
ชั้นปีที่ 4	3.59				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 กับ ชั้นปีที่ 3 มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในด้านความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 15 การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน จำแนกตามสถานภาพ
ทางเศรษฐกิจของครอบครัว

พฤติกรรมวัฒนธรรม ทางสังคม	แหล่งของความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	ระหว่างกลุ่ม	2	0.73	0.36	2.672	0.070
	ภายในกลุ่ม	359	49.32	0.13		
	รวม	361	50.05			
ด้านความมีมารยาทในการพูด	ระหว่างกลุ่ม	2	0.05	0.02	0.522	0.594
	ภายในกลุ่ม	359	19.77	0.05		
	รวม	361	19.83			
ด้านความมีระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.17	0.08	1.021	0.361
	ภายในกลุ่ม	359	31.28	0.08		
	รวม	361	31.45			
ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.34	0.17	0.839	0.433
	ภายในกลุ่ม	359	72.64	0.20		
	รวม	361	72.98			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.10	0.05	0.959	0.384
	ภายในกลุ่ม	359	20.19	0.05		
	รวม	361	20.30			

จากตาราง 15 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีสถานภาพทาง
เศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม โดยรวมทุกด้านและในแต่ละ
ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 16 การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒโดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู

พฤติกรรมวัฒนธรรม ทางสังคม	แหล่งของ ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	ระหว่างกลุ่ม	2	1.89	0.94	7.059	0.001
	ภายในกลุ่ม	359	48.16	0.13		
	รวม	361	50.05			
ด้านความมีมารยาทในการพูด	ระหว่างกลุ่ม	2	0.16	0.08	1.472	0.231
	ภายในกลุ่ม	359	19.67	0.05		
	รวม	361	19.83			
ด้านความมีระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.04	1.02	12.452	0.001
	ภายในกลุ่ม	359	29.41	0.08		
	รวม	361	31.45			
ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.38	1.19	6.075	0.003
	ภายในกลุ่ม	359	70.59	0.19		
	รวม	361	72.98			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.05	0.52	9.846	0.001
	ภายในกลุ่ม	359	19.25	0.05		
	รวม	361	20.3			

จากตาราง 16 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย เข้มงวดกวดขัน และ ปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ผู้วิจัยพบว่า ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความมีมารยาทในการพูด ไม่พบความแตกต่าง

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ ดังแสดงในตาราง 17-20

ตาราง 17 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู

วิธีการอบรมเลี้ยงดู		ประชาธิปไตย	เข้มงวดกวดขัน	ปล่อยปละละเลย
	$\bar{X}$	3.42	3.38	3.20
ประชาธิปไตย	3.42			*
เข้มงวดกวดขัน	3.38			*
ปล่อยปละละเลย	3.20			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และนิสิตที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 18 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้าน ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ จำแนกตาม
วิธีการอบรมเลี้ยงดู

วิธีการอบรมเลี้ยงดู	$\bar{X}$	ประชาธิปไตย	เข้มงวดกวดขัน	ปล่อยปละละเลย
		3.42	3.37	3.21
ประชาธิปไตย	3.42	*		
เข้มงวดกวดขัน	3.37			
ปล่อยปละละเลย	3.21			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 18 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 19 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้าน ความมีระเบียบวินัย จำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู

วิธีการอบรมเลี้ยงดู		ประชาธิปไตย	เข้มงวดกวดขัน	ปล่อยปละละเลย
	$\bar{X}$	3.42	3.27	3.21
ประชาธิปไตย	3.42			*
เข้มงวดกวดขัน	3.37			*
ปล่อยปละละเลย	3.21			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 19 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในด้านความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นิสิตที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในด้านความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 20 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้าน ความรับผิดชอบ จำแนกตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู

วิธีการอบรมเลี้ยงดู		ประชาธิปไตย	เข้มงวดกวดขัน	ปล่อยปละละเลย
	$\bar{X}$	3.42	3.37	3.41
ประชาธิปไตย	3.42			*
เข้มงวดกวดขัน	3.37			
ปล่อยปละละเลย	3.41			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 20 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในด้านความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 21 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละด้านและ
โดยรวมทุกด้านระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์

พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม	สื่อสิ่งพิมพ์ (n=63)		สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (n=299)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	3.48	0.52	3.47	0.33	0.12	0.90
ด้านความมีมารยาทในการพูด	3.18	0.27	3.15	0.22	0.87	0.38
ด้านความมีระเบียบวินัย	3.36	0.32	3.42	0.28	-1.44	0.15
ด้านความรับผิดชอบ	3.59	0.54	3.59	0.42	-0.01	0.99
รวมทุกด้าน	3.40	0.30	3.41	0.22	0.19	0.84

จากตาราง 21 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้รับสื่อแตกต่างกัน
มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านไม่
พบว่า นิสิตที่ได้รับสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมแตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต จำแนกตาม เพศ สาขาวิชา ชั้นปี สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวของนิสิต วิธีการอบรมเลี้ยงดู รูปแบบของสื่อที่ได้รับ
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต จำแนกตาม เพศ สาขาวิชา ชั้นปี สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวของนิสิต วิธีการอบรมเลี้ยงดู รูปแบบของสื่อที่ได้รับ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2547 จำนวน 362 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีมารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ จำนวน 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต ในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตาม เพศ สาขาวิชา ชั้นปี สถานภาพทางเศรษฐกิจครอบครัวของนิสิต วิธีการอบรมเลี้ยงดู และรูปแบบของสื่อที่ได้รับ โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต ในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีมารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และโดยรวมทุกด้าน จำแนกตาม เพศ และรูปแบบของสื่อที่ได้รับ โดยการใช้การทดสอบที (t – test) จำแนกตาม สาขาวิชา ชั้นปี สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวและวิธีการอบรมเลี้ยงดู โดยการหาค่า

ความแปรปรวนแบบทางเดียว ในกรณีนี้ที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งหมด 362 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามเพศ เพศหญิง มีจำนวน 199 คน เพศชาย มีจำนวน 163 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามชั้นปี นิสิตชั้นปีที่ 1 มีจำนวน 89 คน นิสิตชั้นปีที่ 2 มีจำนวน 90 คน นิสิตชั้นปีที่ 3 มีจำนวน 77 คน และนิสิตชั้นปีที่ 4 มีจำนวน 106 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสาขาวิชา สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีจำนวน 103 คน สาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีจำนวน 86 คน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีจำนวน 97 คน และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีจำนวน 99 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงของครอบครัว นิสิตที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มีจำนวน 244 คน นิสิตที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง มีจำนวน 71 คน และนิสิตที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีจำนวน 47 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามรูปแบบของสื่อที่ได้รับ นิสิตที่ได้รับรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ มีจำนวน 63 คน นิสิตที่ได้รับรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีจำนวน 299 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการอบรมเลี้ยงดู นิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีจำนวน 23 คน นิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีจำนวน 61 คน และนิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีจำนวน 278 คน

1.1 นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ในด้านความรับผิดชอบ ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒชายและหญิง มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และนิสิตชายมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนิสิตหญิงมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้าน

พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ในด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

นิสิตได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด ด้านความมีระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

1.7 นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้รับสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และนิสิตที่ได้รับสื่อสิ่งพิมพ์ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนิสิตที่ได้รับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน พบว่า

2.1 นิสิตชายและนิสิตหญิง มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านไม่พบว่า นิสิตชายและหญิงมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมแตกต่างกัน

2.2 นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เรียนสาขาวิชาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.3 นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เรียนในชั้นปีแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่พบความแตกต่าง

สำหรับด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ จากการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟแล้ว ไม่พบว่ามีความสำคัญทางสถิติ ความแตกต่างที่เกิดขึ้นอาจมาจากความแปรปรวนที่เกิดขึ้นจากการสุ่มเท่านั้น

นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 กับ ชั้นปีที่ 3 มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในด้านความความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

2.3 นิสิตที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ปานกลางและต่ำ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.4 นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เข้มงวดกวดขัน และ ปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีความสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีความสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความมีการยาทในการพูด ไม่พบความแตกต่าง

นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและ นิสิตที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่แตกต่างกันอย่างมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในด้านความมีความระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นิสิตที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในด้านความมีความระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในด้านความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่าง

2.5 นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้รับสื่อแตกต่างกัน มีพฤติกรรม วัฒนธรรมทางสังคม โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านไม่พบว่า นิสิตที่ได้รับสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมแตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีมารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อรวมทุกด้านมีระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติมากคือ ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความรับผิดชอบต่อ และด้านความมีระเบียบวินัย ส่วนด้านความมีมารยาทในการพูด มีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลางผู้วิจัยขอเสนอการ อภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีมารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อรวมทุกด้านมีระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและจัดตั้งมาเป็นระยะเวลานาน สามารถผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพออกมารับใช้สังคม ทำให้มีผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกจึงเป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีพฤติกรรมที่ดีงาม เป็นที่ยอมรับของสังคมและมีสติปัญญาสูง นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒยังมีคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถถ่ายทอดความรู้ และวัฒนธรรมอันดีงามให้กับนิสิตอีกด้วย และยังมีหน่วยงานที่ควบคุมดูแลนิสิตให้อยู่ในกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย คือ กองกิจการนิสิตที่ทำหน้าที่หลักในการควบคุมดูแลในส่วนของการจัดกิจกรรม ถ่ายทอดและพัฒนาวัฒนธรรม เพื่อช่วยให้นิสิตมีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน ช่วยแก้ปัญหาและส่งเสริมให้นิสิตมีความเป็นอยู่อย่างมีความสุข ช่วยเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ให้นิสิตโดยการจัดให้นิสิตรู้จักจัดกิจกรรมและฝึกอบรม ตลอดจนการส่งเสริมกิจกรรมของนิสิตและจัดสรรสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของมหาวิทยาลัยให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนิสิต ดังนั้น นิสิตจึงรู้จักการวางตัวได้อย่างเหมาะสม อยู่ในกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย มีความเข้าใจวัฒนธรรมในสังคมของตนเอง และมีส่วนรับผิดชอบต่อสังคม

1.2 ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ การที่นิสิตมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก สภาพปัจจุบัน มีการเรียนการสอนที่เน้นไปในด้านวิชาการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ในสาขาวิชาที่ตนเองเรียนเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้เนื้อหาทางวิชาการที่ทันสมัย เปลี่ยนแปลงรวดเร็วทำให้นิสิตต้องมุ่งเน้นการแข่งขันมากขึ้น ทั้งการแข่งขันกับตนเองและนิสิตคนอื่น อาจทำให้นิสิตเกิดความต้องการมุ่งเพื่อที่จะเอาชนะด้วยวิธีการต่างๆ เมื่อถูกว่ากล่าวตักเตือน จึงอาจทำให้ขาดความเคารพเชื่อฟังจากบุคคลต่างๆ ได้ จึงทำให้นิสิตเหล่านั้นเกิดความคะนอง มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง อาจขาดความ

ยำเกรงบุคคลอันพึงเคารพเชื่อฟัง เช่น ครู อาจารย์ และไม่ต้องร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นเพื่อขัดเกลาและถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามให้ คงเข้าร่วมแต่กิจกรรมที่ทางมหาวิทยาลัยบังคับให้มีส่วนร่วมเท่านั้น

การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ นั้น จากการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟแล้ว ไม่พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ความแตกต่างที่เกิดขึ้นอาจมาจากความแปรปรวนที่เกิดขึ้นจากการสุ่มเท่านั้น และนิสิตที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเชฟเฟแล้ว พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับนิสิตที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อาจเนื่องมาจาก สภาพปัจจุบันที่มีการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น ทำให้ทุกคนต้องขวนขวายเร่งรีบในการเรียนทำงาน และแข่งขันกันมากขึ้น ประกอบกับคนรุ่นหลังใส่ใจกับการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามน้อยลง ดังนั้นจึงมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม ด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่แตกต่างกันและนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีการยอมรับการอบรมสั่งสอนของผู้ปกครอง และรับเป็นแบบอย่างได้โดยง่าย จึงทำให้นิสิตมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมที่ดีงามด้วยความยินดี นอกจากนั้นยังส่งผลให้นิสิตเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ และมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและครู อาจารย์ที่ทำการสอน

การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่จะมีอิทธิพลต่อนิสิตมาก เพราะการอบรมเลี้ยงดูที่ใกล้ชิด มีความเข้าใจ จะทำให้การปรับตัวของนิสิตดีขึ้น และปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นก็ลดน้อยลง ตรงกันข้ามกับนิสิตที่พ่อแม่ทอดทิ้งปล่อยปละละเลย หรือครอบครัวยุติไม่สงบสุข มีปัญหาในครอบครัวทำให้นิสิตมีสุขภาพจิตเสีย และอาจกลายเป็นคนที่มีปัญหาได้ ความขัดแย้งของพ่อแม่เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กวัยรุ่นเกิดความไม่พึงพอใจ วิตกกังวล และเป็นสาเหตุให้เกิดความผิดปกติทางด้าน อารมณ์ จิตใจ และความประพฤติ ถ้าครอบครัวใดให้การอบรมเลี้ยงดูแบบถูกทอดทิ้ง หรือให้ความคุ้มครองจนเกินไปอาจทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ มีความตึงเครียด กระวนกระวายใจ และเกิดปัญหาทางด้านจิตใจตามมาได้

1.3 ด้านความมีการยาทาในการพูด การที่นิสิตมีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ทำให้บุคคลบางส่วนสามารถสื่อสารกันโดยไม่ต้องมีการพบปะพูดคุยกัน ทำให้บางครั้ง อาจมีการใช้คำพูดที่ไม่สุภาพหรือคำพูดคะนองในการสนทนา เพราะไม่ต้องเกรงใจกัน จึงเป็นการทำลายวัฒนธรรมอันดีงามของไทยและเยาวชนบางคนก็ลอกเลียนหรือรับเอาวัฒนธรรมการพูดมาจากต่างชาติ ทำให้เกิดการละเลยไม่ปฏิบัติตามวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับในสังคมและอาจมีสาเหตุมาจาก การ

อบรมเลี้ยงดูของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูที่เข้มงวดกวดขัน บิดา มารดา มีการใช้เหตุผลน้อย จะทำให้นิสิตเกิดความเครียด และหาทางระบายออกด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ อริษฐาน อนุรักษ์พันธุ์ (2546 : 65) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษน้อย และการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจน้อย จะมีมารยาททางวาจาสูงกว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษมาก

การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่มีเพศแตกต่างกัน เรียนในสาขาวิชาแตกต่างกัน เรียนในชั้นปีแตกต่างกัน มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน ได้รับรูปแบบของสื่อแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีการจัดการเรียนการสอนที่นิสิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกันและนิสิตเอง มีคุณวุฒิ วิทยุฒิ และประสบการณ์ต่างๆที่ใกล้เคียงกัน มีการร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ทำให้นิสิตมีโอกาสนพบปะพูดคุยกันมากขึ้น การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยที่ต้องร่วมมือพึ่งพาอาศัยกัน เช่น นิสิตต่างสาขาวิชา ชั้นปี ทำให้เกิดความใกล้ชิดและส่งผลให้มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน รุ่นพี่เต็มใจให้คำแนะนำการใช้ชีวิตและคำปรึกษาด้านต่างๆแก่นิสิตรุ่นน้อง ไม่มีการแบ่งแยกว่าศึกษาอยู่ชั้นปีใด ทำให้เกิดการพบปะพูดคุยและมีความสามัคคีปรองดองกันมากขึ้นและอาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้ให้ความช่วยเหลือให้กับนิสิตที่ผู้ปกครองมีรายได้น้อยหรือไม่เพียงพอในรูปแบบต่างๆ เช่นกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาทุนการศึกษาต่างๆรวมทั้งมีบริการและสวัสดิการในด้านต่างๆให้กับนิสิตที่เื่ออำนวยความสะดวกการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย และนิสิตเองนั้น รู้จักปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจที่ต้องมีการวางแผนใช้เงินอย่างประหยัด ซื้อเฉพาะสิ่งของที่มีความจำเป็น ตัดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยออกไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สว่างจิต ศรีระสา (2530 : 170-171) ได้ศึกษาชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในด้านเศรษฐกิจ พบว่า นักศึกษาใช้จ่ายเงินเป็นค่าอาหารมากกว่าด้านอื่นๆ นอกจากนั้นเป็นค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าเที่ยวเตร่ ค่าสังคมในกลุ่มเพื่อน และค่าเสื้อผ้า

1.4 ด้านความมีระเบียบวินัย การที่นิสิตมีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก นิสิตได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านนี้ลดลง เพราะในสภาวะปัจจุบันที่เกิดการแข่งขันกันสูงในทุกๆด้านรวมทั้งเรื่องรายได้ที่ต้องการเพิ่มมากขึ้นเพื่อมาสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว จึงอาจเกิดวิธีการต่างๆที่ไม่เป็นขั้นตอนแต่สามารถสนองความต้องการได้ ทำให้เกิดความเคยชินและถือปฏิบัติ จึงเกิดความมีระเบียบน้อยลง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดโอกาสให้นิสิตทำกิจกรรมต่างๆและแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆได้อย่างเต็มที่ จึงอาจทำให้นิสิตบางคนถือโอกาสทำกิจกรรมอย่างไม่โปร่งใส ไม่ตรงไปตรงมา มีการฉ้อโกงระเบียบวินัยข้อบังคับต่างๆเพื่อให้กิจกรรมของตนเองได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ และในกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว พฤติกรรมการเล่นแบบของวัยรุ่นก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นิสิตนั้นมักจะหาทางฝ่าฝืนกฎระเบียบข้อบังคับของ

มหาวิทยาลัย เช่น การแต่งกายเลียนแบบดารา นักร้อง หรือมีพฤติกรรมที่เลียนแบบบุคคลที่ตนเองชื่นชอบ ซึ่งจะเห็นได้ว่า กลุ่มเพื่อนจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการเลียนแบบเพราะมีความสำคัญในมหาวิทยาลัยมาก นิสิตแต่ละคนจะต้องมีการติดต่อกับเพื่อนนิสิตด้วยกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งทุกคนนั้นอยู่ในวัยที่ใกล้เคียงกัน ดังที่ นิวคอมบ์ (Newcomb. 1962 : 79) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลมากกับนิสิตในระดับอุดมศึกษา ทั้งทางด้านทัศนคติทักษะความสามารถ และบุคลิกภาพ และเป็นกลุ่มที่ก่อให้เกิดอิทธิพลภายนอกที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อนิสิตในมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ชั้นที่ 3 กล่าวว่า หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance Orientation) ซึ่งผู้ที่มีจริยธรรมขั้นนี้มุ่งที่จะทำให้ผู้อื่นพอใจ เพื่อให้เขายอมรับเข้าเป็นพวกชอบคล้อยตามคนอื่นโดยเฉพาะเพื่อน ทำตามแบบแผนของคนส่วนใหญ่ยึดถือ (รุ่งรัตน์ ไกรทอง. 2532 : 42-43 ; อ้างอิงมาจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2522 : 35 – 37)

การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเซฟเฟแล้ว พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับนิสิตที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และนิสิตที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อาจเนื่องมาจาก นิสิตในปัจจุบันเรียนเพื่อมุ่งรับใบปริญญากันมากขึ้นโดยไม่สนใจวิธีการเรียนรู้และวัฒนธรรมอันดีงามในสังคม และในมหาวิทยาลัย ทำให้เกิดการแข่งขันกันทุกวิถีทางเพื่อที่จะทำให้ตนเองสามารถเรียนจบการศึกษาได้เร็วขึ้นโดยละเลยการปฏิบัติเรื่องระเบียบวินัยต่อตนเองและสังคม นิสิตที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ไม่สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองได้ ไม่รู้จักประมาณตนในสิ่งต่างๆ และไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ตนทำไปนั้นถูกหรือผิด สอดคล้องกับ เสาวภา เบ็ญจพันธ์ทวี (2540 : 57 - 58) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในครอบครัวกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย มีความสัมพันธ์เชิงลบกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.5 ด้านความรับผิดชอบ การที่นิสิตมีระดับปฏิบัติในระดับมาก อาจเนื่องจาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงทางด้านการศึกษาและด้านอื่นๆ สามารถผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพออกมารับใช้สังคม ทำให้มีผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกจึงเป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีสติปัญญาสูง และต้องมีความรับผิดชอบสูงจึงจะประสบความสำเร็จได้ จากสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้ระดับ

พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านความรับผิดชอบของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อยู่ในระดับมาก ดังที่ ข้าฤดี ข้าชอนสตัย (2545 : 75 – 76) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนสามารถสอบผ่านและเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ต้องเอาใจใส่ศึกษาเล่าเรียน และทำหน้าที่ของนิสิตให้สมบูรณ์ ปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยและมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสถาบันและสังคม

การเปรียบเทียบพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเซฟเฟแล้ว พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับนิสิต ชั้นปีที่ 1 กับ ชั้นปีที่ 3 และนิสิตที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเซฟเฟแล้ว พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อาจเนื่องมาจาก นิสิตอยู่ในสังคมของมหาวิทยาลัย ได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคมด้านความรับผิดชอบมากขึ้นจากภาระด้านการเรียนที่ต้องตั้งใจศึกษาหาความรู้ แข่งขันทำคะแนนและเกรดเฉลี่ย จึงอาจเป็นสาเหตุให้มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากและลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวที่แตกต่างกัน บางครอบครัวมุ่งเน้นให้นิสิตปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด และบางครอบครัวอาจจะมุ่งเน้นให้การอบรมสมาชิกโดยใช้เหตุผลให้เป็นไปตามแบบอย่างที่เคยปฏิบัติกันมา แต่สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยก็มีส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมของนิสิต ดังที่ วัชรภรณ์ มอนต์ (2546 : 73 – 74) ศึกษาเรื่อง ผลของการอบรมเลี้ยงดูและบรรยากาศในครอบครัวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในกรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นที่มีบรรยากาศในครอบครัวแตกต่างกันจะมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 กับ ชั้นปีที่ 3 ที่มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คุณลักษณะเฉพาะของนิสิตแต่ละชั้นปีมีความแตกต่างกัน ดังที่ ขวัญฤดี ข้าชอนสตัย (2542 : 79) กล่าวว่า นิสิตชั้นปีที่ 3 จะมีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของตนเองที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในลักษณะที่สูงมาก รวมทั้งมีความคิดเห็นแตกแยกออกไปเล็กน้อย คือมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มีค่านิยมที่ใกล้เคียงกันและมีประสบการณ์กับการเรียนมหาวิทยาลัยที่ผ่านมาแล้วถึง 2 ปีกว่า และทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 1 จะเป็นนิสิตที่เพิ่งจะได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ไม่ยินดียินร้ายต่อสภาพแวดล้อมต่างๆในมหาวิทยาลัย เพราะถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับความเอาใจใส่ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงส่งผลให้นิสิตชั้นปีที่ 1 กับ ชั้นปีที่ 3 มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปฏิบัติพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปฏิบัติพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับมาก ในด้านความรับผิดชอบ ส่วนด้านความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความมีมารยาทในการพูด และด้านความมีระเบียบวินัย มีการปฏิบัติพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น เพื่อให้พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒดำเนินไปอย่างถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัยและตั้งตามประเพณีและวัฒนธรรมไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งได้แก่ ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีมารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีระดับปฏิบัติในระดับปานกลาง การที่นิสิตได้เรียนอยู่ในระดับมหาวิทยาลัยและได้มีการจัดกิจกรรมสำหรับนิสิต ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ความสัมพันธ์กับผู้สอน จะช่วยให้พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมดีขึ้น ทางมหาวิทยาลัยควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมสำหรับนิสิตพร้อมทั้งมีการควบคุมดูแลเพื่อให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด การแบ่งภาระหน้าที่ในการทำงาน การรู้จักประชุมงาน รับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรู้จักให้อภัยเมื่อทำผิดพลาด จะทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นการฝึกฝนตัวเองให้พร้อมสำหรับการทำงานเมื่อจบการศึกษา นอกจากนี้ การสอนในชั้นเรียน ผู้สอนควรสอดแทรก วัฒนธรรมอันดีงามเข้าไปในบทเรียน คำพูด และการแสดงออก เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้นิสิต และมหาวิทยาลัยควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามระหว่าง ผู้สอน และนิสิต ประจำปี เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนทัศนะ ความคิดเห็นต่างๆ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่าง ผู้สอน และนิสิต ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น หากทุกอย่างที่กล่าวมา มีการปฏิบัติไปในแนวทางที่เหมาะสม ก็จะส่งผลให้ พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนานิสิตเป็นอย่างมาก

พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งได้แก่ ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความมีมารยาทในการพูด ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ผลการศึกษาจำแนกตามตัวแปร พบว่า เมื่อ

จำแนกตามเพศชายและเพศหญิง สาขาวิชาที่แตกต่างกัน สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวและการได้รับสื่อที่แตกต่างกันนั้น นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปฏิบัติพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน การที่นิสิตสามารถปรับตัวเข้ากับการเรียนการสอนและกลุ่มเพื่อนได้ดีนั้น ถือเป็นเรื่องที่ดีและควรส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นไป โดยการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะให้นิสิตมีโอกาสได้พบปะพูดคุยกันมากขึ้น ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันและมีโอกาสทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้นิสิตทุกสาขาวิชาได้แลกเปลี่ยนทัศนะความคิดเห็น ประสบการณ์และฝึกการทำงานร่วมกันซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เมื่อสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย เมื่อจำแนกตามชั้นปี และการอบรมเลี้ยงดู นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปฏิบัติพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม โดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน และปฏิบัติพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมในแต่ละด้านที่มีความแตกต่างกันบางด้าน ความแตกต่างที่เกิดขึ้นนั้นมหาวิทยาลัยควรจะทำการศึกษาหาสาเหตุที่แท้จริงและควรกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไข ดังเช่นพบการปฏิบัติพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตที่แตกต่างกันด้านความรับผิดชอบระหว่างนิสิตชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 3 อาจเนื่องจากนิสิตบางสาขาวิชามีการเรียนในชั้นปีที่ 1 ที่องค์กรฯ ไม่มีรุ่นพี่คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้องห่างกัน และนิสิตชั้นปีที่ 1 นั้นอาจจะยังปรับตัวเข้ากับการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัยไม่ได้ ทำให้ระดับความรับผิดชอบแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 3 ที่เรียนอยู่ที่ประสานมิตร ซึ่งมีความใกล้ชิดกับคณาจารย์ รุ่นพี่ปี 4 และรุ่นน้องปี 2 และการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยนั้นต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงจึงจะประสบความสำเร็จ ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้องในสาขาวิชาเดียวกัน อาจมีการจัดรถรับส่งและสนับสนุนกิจกรรมระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้องเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ทุกๆ เดือน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต ในสถาบันการศึกษาเอกชน เพื่อทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของปัญหาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต และเพื่อหาแนวทางปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตให้เป็นที่ยอมรับและความต้องการของสังคม
2. ควรมีการศึกษาแนวทางพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตที่พึงประสงค์ในอนาคต เพื่อปรับปรุงและวางแนวทางพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตให้ตรงกับความต้องการและทันยุคสมัย
3. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมต่างๆ ให้ส่งเสริมพฤติกรรมให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องและส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของไทยมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤติกา ลีลาพตะ. (2544). การศึกษาความนิยมไทยและแนวทางในการเสริมสร้างความนิยมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรรณิการ์ อักษรกุล. (2521). สังคมวิทยา นคร. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2527). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กองแผนงาน. (2542). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2545) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กองแผนงาน ฝ่ายแผนและพัฒนา : สำนักงานอธิการบดี.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2539). สื่อสองวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา.
- กิตติพันธ์ รุจิรกุล. (2542, มิถุนายน – ตุลาคม). การแสดงความเคารพ. สีมารจารย์. 13(27): 44 – 48.
- กุหลาบ ร่มศรี. (2537). การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความอ่อนน้อมถ่อมตนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา ทองหยัด. (2540). ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อมารยาทนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวามานรนิวาส อำเภอ วามานรนิวาส จังหวัด สกลนคร. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โกศล มีคุณ. (2524). การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการสวมบทบาทของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ขวัญฤดี ขำช่อนสัตย์. (2542). การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จักรพรรดิ วัทะ. (2544, พฤษภาคม). บทบาทของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. *การศึกษา กทม.* 100(2): 7 – 9.
- จันทิรา จิตวีระ. (2541, เมษายน). สี่และตราทางราชการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *มศว นิตยสาร.* 1(1): 5-8.
- จุไรรัตน์ มณีรัตน์. (2528). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สารัตถศึกษา).* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ใจทิพย์ พวงทอง. (2540). *การศึกษาความสอดคล้องระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา กับการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้ของบุตรวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ).* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา., พรพิไล เลิศวิชา. (2539). *ทิศทางวัฒนธรรมไทย.* ใน รวมบทความและรายงานการอภิปรายจากการสัมมนา วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2538. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2544, พฤษภาคม). การอบรมเลี้ยงดูที่สร้างเสริมความสุข. *พฤติกรรมศาสตร์.* 7(1): 29 – 34.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2541). *มานุษยวิทยาประยุกต์ในการพัฒนาชุมชน.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ดวงพร คำณวนวัฒน์. (2537, กรกฎาคม – ธันวาคม). สื่อมวลชนในยุคโลกาภิวัตน์กับความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรม. *ภาษาและวัฒนธรรม.* 13(2): 11 – 20.
- ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์. (2546). *รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงด้านศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การอุดมศึกษา).* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพาพร ลิขิตกุล. (2544). *การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต (พื้นฐานการศึกษา).* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ คำเสมอ. (2545). *การศึกษาเกี่ยวกับความนิยมไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา).* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2543). *สังคมวิทยา.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- นิเทศ ดิณฑกุล. (2544). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โครงการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรพต วีระชัย. (2517). *สังคมวิทยา มานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เบญจวรรณ ศรีมารุต. (2541). *ระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยแฟ้มสะสมงาน*. ปรินซ์นิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยกุล เลาว์ณย์. (2541, พฤศจิกายน). จรรยาบรรณของสื่อมวลชน : ใครได้ประโยชน์. *วารสารศาสตร์*. 17(1): 46 - 53.
- ประสาท หลักศิลา. (2528). *สังคมวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรียา ชัยนิยม. (2542). *การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัยโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษากรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การวิจัยทางการประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (2542 , 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 30-34.
- พิชยา ประสพบุญมีชัย. (2546). *การศึกษาระดับอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. ปรินซ์นิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัฒน์วดี อนุสรณ์วาทินทร์. (2544). *การใช้กลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตะลุมพุก อำเภอ คำเขื่อนแก้ว จังหวัด ยโสธร*. ปรินซ์นิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2546). *สังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ด้านสหวิชาการพิมพ์ จำกัด
- มานิตย์ แก้วปู่. (2526). *ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทของครูสังคมศึกษาในหารพัฒนานักเรียนระดับมัธยม ในด้านความมีระเบียบวินัยในตนเอง*. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ยิ่งยง ยุทธศักดิ์. (2539). พฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวรัช บุญชัย. (2539). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2522). พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน
- รัตนา บำรุงญาติ. (2532). ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการใช้หุ่นมือ การเล่นเกมและการใช้แถบเสียงนิทาน. ปรินูญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่งรัตน์ ไกรทอง. (2537). ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่องนนทรี กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลิขิต กาญจนภรณ์. (2530). จิตวิทยาพื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลีลสร พวงศรี. (2546). การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับคุณภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เลิศพร ภาระสกุล. (2537). ทศนคติต่อภาษาอังกฤษ สัมฤทธิ์ผลของการเรียนภาษาอังกฤษและความต้องการของนักศึกษาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตในการเรียนภาษาอังกฤษ. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาและการสอน มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ถ่ายเอกสาร.

- วรรณพร นัตรทอง. (2546). การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต. ปริญญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วชิราภรณ์ มอนเต้. (2546). ผลของการอบรมเลี้ยงดูและบรรยายภาคในครอบครัวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วราคม ทีสุกะ. (2544). สังคมวิทยากับการศึกษา = *Sociology and education* : ทฤษฎีทางสังคมวิทยาเพื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไลรัตน์ แสงวณิช. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารการออกกำลังกายและกีฬา กับพฤติกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคเหนือ. ปริญญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันที อุบลแย้ม. (2545). ปัจจัยลักษณะพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่องานของตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิระศรี นพคุณทอง. (2538). การเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง - พูดภาษาอังกฤษและระเบียบวินัยในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยทฤษฎีการสอนแบบอรรถฐาน (*Genre - based approach*) กับวิธีการสอนตามคู่มือครู. ปริญญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริวรรณ วิเศษวรรณ. (2543). การศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อพฤติกรรมฆ่าตัวตาย. ปริญญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริอร นพกิจ. (2545). เอกลักษณะแห่งตน การอบรมเลี้ยงดู และจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา. ปริญญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สถิตาพร คำสด. (2546). การศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สนธยา พลศรี. (2545). หลักสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมจินตนา ภักดิ์ศรีวงศ์. (2538). มารยาทในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ แกรมมี.
- สมทรง ปุญญฤทธิ์. (2539). มารยาทไทย. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- สมพจน์ จันทร์เที่ยง. (2539, มีนาคม). วัฒนธรรมไทยในกระแสโลกาภิวัตน์ (2). วัฒนธรรมไทย. 33(6): 27-33.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม : แนวทางการศึกษาวิเคราะห์และวางแผน. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมหมาย ดอกไม้. (2535). สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สรวิทย์ เลี่ยมสุวรรณ. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สว่างจิต ศรีระสา. (2530). ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ด.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 11. (2531). รายงานวิจัยองค์ประกอบที่จำแนกการประพฤติเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม จริยธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11. นครราชสีมา: สำนักงาน.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2540). วัฒนธรรมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุทธิณี กล้ากล่อมจิตร. (2547). การศึกษาค่านิยมในการปฏิบัติตนของนักเรียนวัยรุ่น. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทร เอี่ยมเกษมสิน. (2547). สภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ตามความคิดเห็นของนักศึกษา. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุนันท์ ปรีชาชัยสุรัตน์. (2542). การใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคมของนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกัน. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุพรรณิ สมานญาติ. (2540). การศึกษาวัฒนธรรมโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชัยภูมิ. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุภาณี เจียมศักดิ์. (2543). พฤติกรรมการปรับตัวในการศึกษาของนิสิตวิชาเอกพลศึกษาระดับปริญญาตรีคณะพลศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุภัค ไหวหากิจ. (2543). เปรียบเทียบการรับรู้ในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม การเล่นนิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมิตรา สุประดิษฐ์ ณ อยุธยา. (2539). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาและการสอน มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. ถ่ายเอกสาร.

สุวรรณ เพชรนิล. (2522). วัฒนธรรมและศาสนา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาปรัชญา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุวรรณ ทองรัมย์ภากุล. (2539). การอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมจากครอบครัวและลักษณะทางชีวสังคมที่มีผลต่อความสามารถในการหยั่งลึกทางสังคมของเด็กวัยรุ่น (10-12 ปี). ปรินูญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2544). แผนวัฒนธรรมแห่งชาติช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

- เสาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัวกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น. ปรินิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อดิสร พงษ์ศรี. (2537). คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อดิสร พงษ์ศรี. (2546). การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ของนิสิตปริญญาตรี คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อริชฐาน อนุรัตน์พันธุ์. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับมารยาทไทยของนักเรียนไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนนานาชาติกับในโรงเรียนไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนุমানราชชน. พระยา. (2496). วัฒนาการแห่งวัฒนธรรม. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- อรรถพล โคตรสินธุ์. (2544). ผลของสื่อมวลชนที่มีต่อพฤติกรรมการเล่นแบบการแต่งกายของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อานันท์ ปัญญารชุน. (2542). มุมมองนายอานันท์. กรุงเทพฯ: มติชน.
- อัจฉรา สุขารมณ์. (2544, พฤษภาคม). บทบาทของพ่อต่อการอบรมเลี้ยงดูลูก. พฤติกรรมศาสตร์. 7(1): 35-41.
- อำพัน อ่องเอี่ยม. (2541). สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีปทุม ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา. ปรินิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำไพ มหาสิทธิ์ระกุล. (2525). การทดลองการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในจังหวัดจันทบุรี. ปรินิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Appelbaum, Richard P.; & Chambliss, William J. (1995). *Sociology*. New York: Harper Collins College.

Bergner, Elizabeth, Hurlock. (1974). *Personality Development*. New York: McGraw-Hill.

- Broom , Leonard.; & Philip, Selznick. (1963). *Sociology : a text with adapted readings*. 3rd ed. New York: Harper & Row.
- Bryjak, George J., & Soroka, Michael P. (1994). *Sociology : Cultural Diversity in a Changing World*. 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Conklin, John E. (1987). *Sociology : an Introduction*. 2nd ed. New York : Macmillan.
- Craig, Calhoun.; Donald, Light.; & Suzanne, Keller. (1994). *Sociology*. 6th ed. New York: McGraw-Hill.
-(1997). *Sociology*. 7th ed. New York: McGraw-Hill.
- Cronbach, Lee J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York: Harper.
- Dictionary Online. (2004). (Online). Available: <http://www.dictionaryonline.com>. Retrieved July 18, 2004
- Dressler, David. (1969). *Sociology : The Study of Human Interaction*. New York: Knopf.
- Ember, Carol R.; & Melvin,Ember. (1993). *Cultural Anthropology*. 7th ed. Englewood Cliffs, N. J: Prentice-Hall.
- Ferguson, George A. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and Education*. 5th ed. Tokyo: McGraw-Hill.
- Flippo, Edwin B. (1966). *Principles of Personnel Management*. 2nd ed. New York: McGraw-Hill.
- Griswold,Wendy. (1994). *Cultures and Societies in a changing World*. Thousand Oaks: Pine Forge Press.
- Hess, Beth B.; Markson, Elizabeth W.; & Stein, Peter J. (1996). *Sociology*. 5th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Kluckhohn, Clyde.; & Richard, Kluckhohn. (1962). *Culture and Behavior : Collected Essays*. New York: Free Press.
- Kornblum,William.; & Smith, Carolyn D. (1988). *Sociology in a changing world*. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Lamborn, Susie, D.; & Mount, Nina, S. (1991, October). *Pattern of Competence and Adjustment among Adolescents from Authoritative, Authoritarian, Indulgent, and Neglectful Families*. *Child Development*. 62 : 1049 – 1465.
- Macionis, John J.; & Ken, Plummer. (1997). *Sociology : a Global Introduction*. New York: Prentice Hall.
- Newcomb, Theodore M. (1962). *Student Peer Group Influence, in Personality Factors on the Collage Campus*. New York : Social Science Research Concil.

- Popenoe , David. (1986). *Sociology*. 6th ed. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Schaefer, Richard T., Lamm, Robert P. (1998). *Sociology*. 6th ed. New York: McGraw-Hill.
- Schein, Edgar H. (1985). *Organizational culture and leadership*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Taro,Yamane. (1967). *Statistics : an introductory analysis*. 2nd ed. New York: Harper.
- Taylor, Robert B. (1980).*Cultural Ways : a Concise Edition of Introduction to Cultural Anthropology*. 3rd ed. Boston, Mass: Allyn and Bacon.
- Wilson, James R.; & Stan Le Roy,Wilson. (1998).*Mass Media/mass Culture : an Introduction*. 4th ed. New York: McGraw-Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต

2. โปรดตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งในแต่ละข้อคำถามไม่มีคำตอบถูกหรือผิด และกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ โดยคำตอบที่ได้มาจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลคำตอบโดยนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

นายอนุพนธ์ คำปิ่น

นักศึกษาปริญญาโท การอุดมศึกษา

(ภาคปกติ)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านต้องการตอบ

1. เพศ

- () ชาย
() หญิง

2. ชั้นปี

- () ชั้นปีที่ 1
() ชั้นปีที่ 2
() ชั้นปีที่ 3
() ชั้นปีที่ 4

3. สาขาวิชา

- () สาขาวิชาสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
() สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
() สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะพลศึกษา คณะแพทยศาสตร์
คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์
() สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์

4. สถานภาพทางเศรษฐกิจของข้าพเจ้า

- () มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป
() 13,000 – 20,000 บาท
() น้อยกว่า 13,000 บาท

5. รูปแบบของสื่อที่ข้าพเจ้ารับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด

- () สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร
() สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ โทรศัพท์ วิทยุ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต

6. วิธีการอบรมเลี้ยงดู

- () การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- () การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
- () การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดพฤติกรรมวัฒนธรรมของนิสิต

คำชี้แจง แบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมของนิสิตเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบชนิด 5

ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ แบบสอบถามในแต่ละข้อไม่มีคำตอบถูกหรือผิด ให้ท่านทำ

เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดโดยที่คำตอบของแต่ละบุคคล

อาจแตกต่างกันได้ คำว่า “พ่อแม่” ที่กล่าวถึงในแบบสอบถามนี้หมายถึง พ่อและ/หรือแม่

หรือบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับนิสิตมากที่สุด

ข้อที่	พฤติกรรมความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	ระดับพฤติกรรม				
		เป็นประจำ	เกือบทุก ครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
1.	ท่านปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์เสมอ					
2.	ท่านไม่ได้แย้งคำพูดของพ่อแม่เมื่อถูกว่ากล่าว ตักเตือน.....					
3.	เมื่อผู้ใหญ่ว่ากล่าวตักเตือนท่านมักแสดงอาการไม่ พอใจ.....					
4.	ท่านเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ทั้งต่อหน้าและ ลับหลัง.....					
5.	ท่านไม่เชื่อถือนำคำสั่งสอนของบุคคลอื่นนอกจาก บุคคลในครอบครัวและญาติสนิท.....					
6.	ท่านทำความเคารพผู้ที่อาวุโสกว่า.....					
7.	ท่านทำความเคารพอาจารย์.....					
8.	ท่านมักทำตามคำสั่งสอนของคนรุ่นก่อน.....					
9.	ท่านมักจะนั่งฟังผู้ใหญ่นั่งคุยกันอยู่.....					
10.	เมื่อมีโอกาสท่านจะไม่ทำตามคำสั่งสอนของพ่อแม่					
11.	ท่านมักไม่ทำตามคำสั่งสอนของพ่อแม่และญาติ ผู้ใหญ่เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องเขย ล้าสมัย.....					
12.	เมื่อท่านอยู่กับผู้ใหญ่ที่สนิทสนมมากๆ ท่านมักไม่ เชื่อฟังและไม่เคารพ.....					
13.	ท่านมักทำความเคารพเฉพาะอาจารย์ที่ทำการ					

	สอนท่านและสนิทท่านนี้.....					
ข้อที่	พฤติกรรมความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	ระดับพฤติกรรม				
		เป็นประจำ	เกือบ ทุก ครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
14.	เมื่อมีอาจารย์ท่านอื่นที่ไม่ได้ทำการสอนท่านมาว่า กล่าวดักเตือน ท่านจะไม่เชื่อและไม่ปฏิบัติตาม....					
15.	ท่านไม่ยอมทำตามคำสั่งสอนของคนที่ไม่สนิท เพราะรู้สึกไม่คุ้นเคย					

ข้อที่	พฤติกรรมความมีมารยาทในการพูด	ระดับพฤติกรรม				
		เป็นประจำ	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
1.	ท่านไหว้เมื่อเจออาจารย์พร้อมกล่าวคำว่า “สวัสดี”					
2.	ท่านกล่าวคำ “ขอบคุณ” ทุกครั้งเมื่อได้รับของจากการซื้อของตามร้านค้า.....					
3.	เมื่อพูดคุยกับเพื่อน ท่านจะพูดในสิ่งที่ท่านทำได้..					
4.	เมื่อพูดคุยกับบุคคลอื่น ท่านจะพูดถึงคนที่ท่านไม่ชอบ.....					
5.	ขณะที่ท่านสงสัยท่านจะถามทันทีโดยไม่ต้องรอให้เขาพูดจบ.....					
6.	เวลาท่านพูดคุยกับเพื่อนที่สนิทกันท่านจะพูดถึงคนที่ท่านไม่ชอบ.....					
7.	เมื่อออกไปรายงานหน้าชั้น ท่านมักพูดไปตามอารมณ์ของท่าน.....					
8.	ท่าน ใช้ถ้อยคำที่พูดคุยกับเพื่อน สนทนาโต้ตอบกับอาจารย์.....					
9.	เวลาที่ท่านถูกถามเรื่องเส้นทาง ท่านมักจะพูดในลักษณะไม่เต็มใจ.....					
10.	เมื่อท่านเห็นคนสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ ท่านจะตำหนิด้วยถ้อยคำที่รุนแรง.....					
11.	เมื่อท่านสนทนากับบุคคลอื่นที่ท่านคิดว่ามีฐานะทางสังคมต่ำกว่า ท่านจะใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ.....					
12.	ท่านกล่าวชมคนอื่นในสิ่งที่เกินจริง.....					
13.	เมื่อเพื่อนได้รับคำชมเชย ท่านจะพูดนินทาสื่อเสียด.....					
14.	เมื่อเพื่อนมาขอคำแนะนำในสิ่งที่ท่านรู้ ท่านจะอธิบายเพียงครั้งเดียว.....					

15.	เมื่อมีปัญหาความลับของครอบครัว ท่านจะพูดให้ คนอื่นฟัง.....					
-----	---	-------	-------	-------	-------	-------

ข้อที่	พฤติกรรมที่มีระเบียบวินัย	ระดับพฤติกรรม				
		เป็นประจำ	เกือบทุก ครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
1.	ท่านแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัย					
2.	เมื่อท่านอยู่ในมหาวิทยาลัย ท่านมักจะปล่อยเอา ชายเสื้อออกมาข้างนอก.....					
3.	ท่านสวมเครื่องประดับราคาแพงมาเรียน.....					
4.	ท่านรู้สึกอึดอัดเมื่อเข้าแถวซื้ออาหารนานๆ.....					
5.	ไม่ว่าจะมีคนรอขึ้นรถเมล์จำนวนเท่าใดท่านจะ เบียดขึ้นรถเมล์ได้ก่อน.....					
6.	เวลานั่งเรียนท่านจะปรึกษากับเพื่อนที่นั่งข้างๆ.....					
7.	ท่านเข้าเรียนทุกรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน.....					
8.	ท่านเห็นว่า สิทธิในการเข้าห้องเรียนช้ากว่า กำหนด 15 นาที เป็นสิ่งที่ท่านทำได้.....					
9.	ท่านจะขาดเรียนทุกครั้งเมื่อมีโอกาส.....					
10.	ท่านจะทิ้งขยะในที่ๆ ไม่มีใครเห็น.....					
11.	ท่านกำหนดงานที่ต้องทำไว้ เมื่อถึงกำหนด ท่าน จะผลัดออกไปก่อน					
12.	เมื่อท่านอยู่ในสถานที่ที่มีการกำหนดข้อบังคับ ระเบียบวินัย ท่านจะหาโอกาสทำผิดข้อกำหนดนั้น.....					
13.	ระเบียบวินัยของมหาวิทยาลัย เป็นสิ่งที่ท่านสนใจ ทำตาม.....					
14.	เมื่ออยู่บนถนน ท่านปฏิบัติตามกฎจราจร.....					
15.	เมื่อพ่อแม่กำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบวินัย เพื่อให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวปฏิบัติ ท่านจะ ทำตามระเบียบและข้อกำหนด.....					

ข้อที่	พฤติกรรมความรับผิดชอบ	ระดับพฤติกรรม				
		เป็นประจำ	เกือบทุก ครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
1.	ท่านช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน.....					
2.	ท่านดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง.....					
3.	ท่านไม่กระทำในสิ่งที่เกิดผลเสียแก่ผู้อื่น.....					
4.	เมื่อออกไปเที่ยวนอกบ้าน ท่านจะกลับเลยเวลาที่กำหนด.....					
5.	ท่านซื้อของเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น.....					
6.	ท่านยอมรับการกระทำของตนเองทั้งผลดีและผลเสีย.....					
7.	ท่านเอาใจใส่ต่อการเรียนทุกวิชา.....					
8.	ท่านเข้าเรียนทุกวิชา.....					
9.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของมหาวิทยาลัย.....					
10.	ท่านอาสาช่วยงานต่างๆที่มหาวิทยาลัยด้วยความเต็มใจ.....					
11.	ท่านชอบทำงานอื่นมาทำในเวลาที่อาจารย์กำลังสอน.....					
12.	ท่านเห็นว่าการรักษาความสะอาดภายในบริเวณมหาวิทยาลัยเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาดเท่านั้น.....					
13.	ท่านจะตรวจความเรียบร้อยของงานที่ได้รับมอบหมายก่อนนำไปส่ง.....					
14.	ท่านไม่กระทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงเพราะคำนึงถึงชื่อเสียงของตนเอง ครอบครัวมหาวิทยาลัย.....					
15.	ท่านมักลงมือทำงานที่ได้รับมอบหมายตอนใกล้ถึงกำหนดเวลาส่งเท่านั้น.....					

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1. ชื่อ ผศ. สนั่น มีขันหมาก
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาการประถมศึกษา
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์

2. ชื่อ ผศ. ดร. อัจฉรา วัฒนารงค์
ตำแหน่ง รองหัวหน้าสาขาวิชาการอุดมศึกษา
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์

3. ชื่อ ดร. ราชนัย บุญธิมา
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
สังกัด สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

ภาคผนวก ค
คุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิต

1.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(t)
1	3.875	31	2.080
2	12.530	32	2.290
3	20.155	33	4.169
4	3.226	34	2.650
5	14.980	35	15.409
6	3.074	36	2.405
7	24.318	37	4.093
8	2.618	38	2.793
9	6.736	39	2.490
10	2.740	40	2.407
11	2.586	41	3.079
12	4.299	42	3.927
13	2.751	43	4.085
14	3.149	44	17.253
15	2.335	45	3.448
16	14.008	46	12.809
17	13.937	47	4.589
18	2.969	48	2.845
19	15.557	49	13.738
20	2.698	50	2.856
21	16.529	51	2.626
22	5.189	52	13.017
23	5.397	53	2.802
24	2.416	54	2.108
25	4.001	55	2.231
26	4.592	56	3.285
27	3.202	57	3.423
28	2.287	58	12.377
29	16.62	59	4.773
30	4.295	60	2.804

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.85

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายอนุพนธ์ คำปัน
วันเดือนปีเกิด	9 ตุลาคม 2520
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	78 ม. 6 ต. ท่าค้อ
	อ. เมือง จังหวัดนครพนม 48000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนปิยะมหาราชาลัยจังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2543	วท.บ. (ชีววิทยา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2549	กศ.ม. (การอุดมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ